

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΕΦΗΒΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ**

**Ο Υπεργονεϊσμός σε σχέση με τη δόμηση της προσωπικότητας:
Βιβλιογραφική ανασκόπηση**

**Ονοματεπώνυμο και τίτλος επιβλέποντος ΜΔΕ (Μέλος ΔΕΠ): Πήλιος
Σταύρος, Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Ψυχολογίας (ΕΚΠΑ)**

ΑΘΗΝΑ 2021

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΕΦΗΒΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Ο Υπεργονεϊσμός σε σχέση με τη δόμηση της προσωπικότητάς του παιδιού και του εφήβου: Βιβλιογραφική ανασκόπηση

**1^ο μέλος και Επιβλέπων: Πήλιος Σταύρος, Επίκουρος Καθηγητής,
Τμήμα Ψυχολογίας (ΕΚΠΑ)**

2^ο μέλος και διευθύντρια: Αρτεμισία Τσίτσικα:

**Αναπλ. Καθηγήτρια Β΄ Παιδιατρικής Κλινικής «Π.&Α.
Κυριακού», Ιατρική Σχολή**

**3^ο μέλος: Θεοδώρα Ψαλτοπούλου, Καθηγήτρια Θεραπευτική
Κλινική Νοσοκομείο «Αλεξάνδρα», Ιατρική Σχολή (ΕΚΠΑ)**

**Ιατρική Σχολή Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου
Αθηνών.**

ΑΘΗΝΑ 2021

Ευχαριστίες

Πριν την παρουσίαση της παρούσας εργασίας που διενεργήθηκε στο πλαίσιο του Μεταπτυχιακού Προγράμματος της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ) «Στρατηγικές Ανάπτυξης της Εφηβικής Υγείας», θα ήθελα να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου στους σημαντικούς ανθρώπους, που ως ακούραστοι συνοδοιπόροι έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην ολοκλήρωση του ακαδημαϊκού μου στόχου .

Αρχικά, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή μου, Επίκουρο Καθηγητή του Τμήματος Ψυχολογίας (ΕΚΠΑ), Πήλιο Σταύρου, όπου με την σημαντική καθοδήγησή του και την επί της ουσίας υποστήριξή του, συνέβαλε στην επιστημονική περιχαράκωση του εν λόγω πονήματος.

Εν συνεχεία έχω την ανάγκη να εκφράσω την ειλικρινή μου ευγνωμοσύνη στην διευθύντρια του Μεταπτυχιακού «Στρατηγικές Ανάπτυξης της Εφηβικής Υγείας», Αν. Καθηγήτρια Αρτεμισία Τσίτσικα, για την αέναη ενίσχυση του ανωτέρω προγράμματος.

Τέλος, επιθυμώ να εκφράσω τον αμέριστο σεβασμό μου στον Υπεύθυνο Έρευνας του Προγράμματος, Ιατρό- Επιδημιολόγο, κύριο Θεόδωρο Ν. Σεργεντάνη για το ήθος, τις επιστημονικές του γνώσεις και την ευγενή του στάση καθ' όλη τη διάρκεια της φοίτησής μου.

Ευχαριστώ.

Αφιέρωση

Η εργασία είναι αφιερωμένη μέσα από την καρδιά μου στην οικογένειά μου για την πίστη της σε εμένα σε κάθε μου βήμα και στην μνήμη της αγαπημένης μου, Ελένης Χαρίτου που έφυγε νωρίς από κοντά μας.

Πρόλογος

Το 1945, οι New York Times δημοσίευσαν ένα άρθρο με τίτλο «The Teen-Age Bill of Rights», το οποίο έγινε σύμβολο για την εμφάνιση της νεανικής κουλτούρας και σημείο αναφοράς για την αναγνώριση της εφηβείας ως μοναδικής περιόδου ζωής. Σε αυτή τη λίστα περιείχαν δέκα δικαιώματα, μέσα στα οποία περιλαμβανόταν το θέμα, «*Το δικαίωμα να κάνεις λάθη, να ανακαλύπτεις μόνος σου*» (Savage, 2007).

Ο Tough (2012) υποστηρίζει ότι η σημασία του να επιτρέπουμε σε ένα παιδί να αποτυγχάνει και να μαθαίνει τα μαθήματα που συνοδεύουν την αποτυχία, δεν ήταν ποτέ πιο οδυνηρή κατάσταση προστά στη σύγχρονη υπερ-εμπλοκή γονέων.

Από τις αβάσιμες ανησυχίες για την ασφάλεια των παιδιών μέχρι την εμμονή με τα ακαδημαϊκά επιτεύγματα, οι σημερινοί υπεργονείς διαμορφώνουν τις εμπειρίες της παιδικής ηλικίας με τρόπους που συχνά είναι αντίθετοι με την υγιή ανάπτυξη. Όπως πρότεινε ο Stearns (2004:1), «Ο 20ός αιώνας, που κάποτε χαρακτηρίστηκε ως ο «αιώνας του παιδιού», έγινε μάλλον ένας αιώνας άγχους για τους γονιών. Τα παιδιά όμως δεν επωφελούνται από αυτή τη διαδικασία της αμφιβολίας των ενηλίκων για τον εαυτό τους».

Ο υπερβολικά εμπλεκόμενος ή προστατευτικός γονέας, που μερικές φορές χαρακτηρίζεται ότι έχει υπεργονικό ρόλο, έχει λάβει ιδιαίτερη προσοχή από τους ερευνητές για περισσότερα από 20 χρόνια (Gibbs, 2009; Marano, 2008; Thomasgard, & Metz, 1993). Ωστόσο, μέχρι πρόσφατα υπήρχε ήταν πολύ λίγες έρευνες για την υπεργονική μέριμνα και τα αποτελέσματα αυτής, στην υγιή ανάπτυξη των παιδιών (Locke, Campbell, & Kavanagh, 2012).

Η παρούσα μεταπτυχιακή εργασία επιχειρεί να δώσει το πλαίσιο για την Το παρόν πόνημα επικεντρώνεται στην ανάλυση του φαινομένου του Υπεργονεϊσμού, το οποίο έχει λάβει διαστάσεις ευρωπαϊκής και όχι μόνο κλίμακας.

Μελετώντας την πορεία της δομής της οικογένειας και τους τρόπους ανατροφής των ανήλικων μελών της, διαπιστώνεται η δυναμική ανάδυση του εν λόγω γονεϊκού τύπου και η καθοριστική του επίδραση στη μελλοντική, εξελικτική πορεία του εκκολαπτόμενου ατόμου.

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες.....	3
Αφιέρωση	4
Πρόλογος.....	5
Περιεχόμενα.....	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	9
1.ΘΕΩΡΙΕΣ ΠΟΥ ΒΟΗΘΑΝΕ ΣΤΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΤΗΣ ΥΠΕΡΓΟΝΕΪΚΗΣ ΕΜΠΛΟΚΗΣ	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
1.1.Εισαγωγή.....	11
1.2.Η θεωρία της οικογενειακής εμπλοκής	11
1.3.Η θεωρία της προσκόλλησης	12
1.4.Σύνδεσμοι μεταξύ Προσκόλλησης και Στυλ Γονικής μέριμνας	13
1.5.Η θεωρία του αυτοκαθορισμού.....	14
1.6.Η θεωρία του συναλλακτικού μοντέλου.....	15
1.7.Οικοσυστημική θεωρία.....	16
1.8.Θεωρία της ψυχικής ανθεκτικότητας	17
1.9.Εφαρμογή των θεωριών στην υπεργονεϊκή μέριμνα	18
ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο	18
1.Εισαγωγή.....	20
2.Μεθοδολογία	21
2.1.Ερευνητική πρόταση	21
2.2.Ερευνητικά ερωτήματα.....	21
2.3.Είδος έρευνας.....	22
2.4.Ερευνητικά εργαλεία	23
2.5.Στόχος της έρευνας	22
2.6.Αναγκαιότητα συγγραφής της εργασίας	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο	24
1.ΥΠΕΡΓΟΝΕΪΣΜΟΣ.....	24
1.1.Εισαγωγή.....	23
1.2.Γονεϊκότητα.....	25
1.2.1.Θετική Γονεϊκότητα	26

Η θετική γονεϊκότητα μπορεί να οριστεί ως «η συμπεριφορά που είναι βασισμένη στην προώθηση του καλύτερου προς το συμφέρον του παιδιού που εμπρικλείει την παροχή φροντίδας και ενδυνάμωσης σε ένα περιβάλλον χωρίς βία στο οποίο παρέχεται αναγνώριση και καθοδήγηση, ενώ παράλληλα υπάρχουν όρια τα οποία θα επιτρέψουν την πλήρη και θετική ανάπτυξη του παιδιού» (Rodrigo, 2010).	26
1.2.2.Γονεϊκά Στυλ και Τύποι Γονέων	27
Πιν. 1.1.Τα τέσσερα γονεϊκή στυλ. (Πηγή: https://www.google.com/search?q=overParenting+Styles+and+Types+of+Parents+warmth&tbm)	27
Illustration of Baumrind Theory of Parenting Styles (1967)	27
1.2.3.Αντίκτυπος γονεϊκού στυλ	27
1.2.4.Πολιτισμικές Διαφορές και γονεϊκότητα	28
1.4.Ανασκόπηση της βιβλιογραφίας για τα στυλ υπεργονικής μέριμνας	29
1.5.Τυπολογίες υπεργονικής μέριμνας	30
1.5.1.Είδη υπεργονικής μέριμνας	30
1.5.1.1.Ο γονέας του ελικοπτέρου	31
1.5.1.2. Ο γονέας του χλοοκοπτικού	32
1.6.Αιτίες υπεργονικής μέριμνας	33
1.6.1.Το φύλο ως μεταβλητή για δημιουργία υπεργονικής μέριμνας	34
1.6.2.Γονεϊκό στρες (parental stress)	35
1.6.3. Διαφορετικά είδη οικογενειών	36
1.6.4.Προσπάθεια των γονέων να αλλάξουν τον τρόπο που παίζουν τα παιδιά	37
1.6.5. Άσκηση πίεσης του ευρύτερου κοινωνικο-πολιτισμικού πλαισίου	38
1.6.6.Μεγιστοποίηση ασφάλειας πρώιμης παιδικής ηλικίας	38
1.6.7. Πίεση για ακαδημαϊκή επιτυχία των παιδιών	40
1.6.8.Συνεχή αξιολόγηση και διαχείριση κινδύνου	41
1.6.9. Η δομή της οικογένειας που ανατράφηκαν οι γονείς	41
1.7. Επιπτώσεις υπεργονισμού στα παιδιά και στους εφήβους	42
1.7.1. Υπεργονεϊσμός και αυτονομία	42
1.7.2.Έλεγχος συμπεριφοράς	43

1.7.3. Ψυχολογικός Έλεγχος	42
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο	44
3.0 ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΥΠΕΡΓΟΝΕΩΝ ΣΤΗ ΔΟΜΗΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ - Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΣΤΗ ΣΧΕΣΗ ΥΠΕΡΓΟΝΕΪΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΔΟΜΗΣΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ.....	44
3.1. Η έννοια της προσωπικότητας	44
3.2. Διαδικασία ανάπτυξης της προσωπικότητας.....	45
3.3. Η δόμηση της προσωπικότητας των παιδιών και εφήβων από υπεργονείς.....	46
3.3.1. Η κοινωνική ανάπτυξη της προσωπικότητας	46
3.3.2. Αλληλεπίδραση σχέσεων	47
3.3.3. Ασφάλεια της προσκόλλησης.....	48
3.3.4. Η προοδευτική αλλαγή σχέσης γονέα -παιδιού.....	49
3.4. Υπεργονικός έλεγχος και δόμηση προσωπικότητας παιδιών.....	50
3.5. Αποτελέσματα της υπεργονικής μέριμνας στη δόμηση της προσωπικότητας των παιδιών και των εφήβων.....	52
3.6. Συσχέτιση συναισθηματικής δυσφορίας και υπεργονειϊσμού.....	53
3.7. Υπεργονειϊσμός και δημιουργία προσωπικοτήτων που ανέχονται αρνητικές καταστάσεις	54
3.8. Ψυχολογική δυσφορία και υπεργονειϊσμός.....	56
3.9. Επίδραση των δασκάλων στην προσαρμογή των παιδιών που έχουν λάβει υπεργονειϊκή φροντίδα στο σχολείο	56
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο	59
4. ΚΟΙΝΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΓΟΝΕΩΝ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΕΡΓΟΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ....	59
4.1. Ο ρόλος της μητέρας στην υπεργονική μέριμνα	59
4.2. Ο ρόλος του πατέρα στην υπεργονική μέριμνα	59
4.3. Άποψη των γονέων και των εφήβων για την υπεργονική συμπεριφορά	60
4.4. Ο ρόλος του φύλου στην υπεργονική φροντίδα	60
4.5. Κοινά χαρακτηριστικά των γονέων υπεργονικής μέριμνας.....	61
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ^ο	62

5.ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	62
5.1.ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ	62
5.2. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	63
5.3. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	65
Βιβλιογραφία	67
Περίληψη.....	82
Abstract.....	83

ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ ΚΕΦΑΛΑΟ 2⁰

1.ΘΕΩΡΙΕΣ ΠΟΥ ΒΟΗΘΑΝΕ ΣΤΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΤΗΣ ΥΠΕΡΓΟΝΕΪΚΗΣ ΕΜΠΛΟΚΗΣ

1.1.Εισαγωγή

Υπάρχουν διάφορες θεωρίες που εμπλέκονται στην απόφαση των γονέων να προσφέρουν στα παιδιά τους υπεργονεϊκή μέριμνα. Αυτές βοηθάνε στην ανάλυση συμπεριφορών και αποφάσεων καθοριστικών για την υγιή ψυχολογική ανάπτυξη των παιδιών και την απόκτηση αυτονομίας και αυτοεκτίμησης που θεωρούνται απαραίτητα στοιχεία για την αντιμετώπιση των μελλοντικών δυσκολιών που θα συναντήσουν. Η βιβλιογραφία περιγράφει αυτούς τους γονείς με όρους όπως γονείς ελικοπτέρων, γονείς χλοοκοπτικού, μαύρο γεράκι, και μητέρες τίγρεις, καθώς επηρεάζουν αρνητικά την υγιή ανάπτυξη των παιδιών (Buhs et al., 2015).

1.2.Η θεωρία της οικογενειακής εμπλοκής

Η θεωρία της οικογενειακής εμπλοκής, η οποία υποστηρίζει ότι οι γονείς χρησιμοποιούν τα παιδιά τους για να ικανοποιήσουν τους δικούς τους ημιτελείς στόχους, τις τύψεις ή τις ανησυχίες τους, παρέχει μια κινητήρια βάση για την υπεργονική μέριμνα. Από την προοπτική της εμπλοκής, οι γονείς προβάλλουν τους δικούς τους στόχους στο παιδί τους, ελέγχουν υπερβολικά τη ζωή του παιδιού τους και βιώνουν προσωπικά τις επιτυχίες και τις αποτυχίες του παιδιού τους (Segrin, et al., 2013).

1.3.Η θεωρία της προσκόλλησης

Η θεωρία της προσκόλλησης υποστηρίζει ότι η ανασφαλής γονεϊκή συμπεριφορά, για παράδειγμα η υπερβολική εμπλοκή ή ο υπερβολικός έλεγχος στη ζωή ενός παιδιού, σχετίζεται με αρνητικά αποτελέσματα για τα παιδιά, όπως αυξημένο άγχος, και χαμηλή αυτό-αποτελεσματικότητα (Sideridis, & Kafetsios, 2008). Πράγματι, οι Padilla-Walker και Nelson (2012) σημείωσαν ότι η ανατροφή των παιδιών με ελικοπτερο έχει κοινά χαρακτηριστικά ελέγχου που οδηγούνται από

το άγχος αποχωρισμού των γονέων. Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι γονείς μπορεί να ενδιαφέρονται περισσότερο για τη δική τους εμπειρία αποχωρισμού παρά για τις εμπειρίες του παιδιού τους.

Έτσι σύμφωνα με τον Bowlby (1977) η μελέτη της γονικής υπερπροστασίας μπορεί να γίνει καλύτερα κατανοητή μέσω του φακού της θεωρίας της προσκόλλησης

Η προσκόλληση γονέα-παιδιού περιγράφηκε από τους Ainsworth και Bell (1970) ως ένας στοργικός δεσμός που δημιουργείται μεταξύ ενός γονέα και ενός βρέφους. Υπάρχουν τρεις κύριοι τύποι προσκόλλησης γονέα-παιδιού: ασφαλείς, αγχώδεις και αποφευκτικοί.

α. Η ασφαλής προσκόλληση γονέα-παιδιού: Εμφανίζεται όταν τα παιδιά νιώθουν ασφάλεια και παρηγοριά από τη σχέση με των δικών τους γονέων (Bowlby, 1977) και χρησιμοποιούν τους γονείς τους ως ασφαλείς βάσεις για εξερεύνηση. Η ασφαλής προσκόλληση θεωρείται ως η πλέον βέλτιστη μορφή προσκόλλησης γονέα-παιδιού. Στην πραγματικότητα, τα περισσότερα παιδιά δημιουργούν ασφαλή προσκόλληση. Αυτή η σχέση με τους γονείς τα ωθεί να γίνουν αυτοδύναμα και να έχουν υψηλή αυτοεκτίμηση (Bowlby, 1977).

β. Αγχώδη προσκόλληση: Εάν τα παιδιά δεν σχηματίζουν ασφαλείς σχέσεις προσκόλλησης με τους γονείς τους, χαρακτηρίζονται ως μη ασφαλώς προσκολλημένα. Η ανασφαλής προσκόλληση μπορεί να υποδηλώνει είτε άγχος είτε αποφυγή σχέσεων προσκόλλησης. Η αγχώδης προσκόλληση θεωρείται ότι είναι το αποτέλεσμα της ασυνέπειας και των αναξιόπιστων γονέων (Bowlby, 1977). Τα παιδιά που δημιουργούν αγχώδεις σχέσεις προσκόλλησης με τους γονείς τους συνήθως παρουσιάζουν μεγάλα ποσοστά άγχους, όταν λείπουν οι γονείς τους

γ. Αποφευκτική προσκόλληση: Αντιθέτως η αποφυγή προσκόλλησης πιστεύεται ότι είναι αποτέλεσμα απρόσεκτης ή καταχρηστικής γονικής μέριμνας. Αυτό συχνά οδηγεί τα παιδιά να αντιμετωπίζουν δυσκολία στο να εμπιστευτούν τους άλλους και να δημιουργήσουν στενές σχέσεις αργότερα στη ζωή (Bowlby, 1977).

1.4 Σύνδεσμοι μεταξύ Προσκόλλησης και Στυλ Γονικής μέριμνας

Οι Williams et al. (2009) επισημαίνουν ότι λόγω του γεγονότος ότι οι πρακτικές γονικής μέριμνας επηρεάζουν το συναισθηματικό κλίμα της σχέσης του γονέα – παιδιού, τα στυλ προσκόλλησης συνδέονται στενά με τις πρακτικές ανατροφής των παιδιών. Τα εμπειρικά στοιχεία υποστηρίζουν γενικά την άποψη ότι

οι γονείς που είναι ζεστοί και υποστηρικτικοί κατά τη διάρκεια των αλληλεπιδράσεων με τα παιδιά τους, ενθαρρύνουν την ανάπτυξη ασφαλούς σχέσης γονέα-παιδιού, γιατί τα παιδιά αισθάνονται ασφαλή και άνετα, καθώς νοιώθουν τους γονείς τους ως μία ασφαλή και στέρεα βάση προς εξερεύνηση η (Bayer, Sanson, & Hemphill, 2006).

Μάλιστα, τα ευρήματα μίας μελέτης των Barnett, Kidwell και Leung (1998) έδειξαν ότι τα παιδιά που είχαν γονείς που χρησιμοποιούσαν θερμές και υποστηρικτικές πρακτικές ανατροφής, ήταν πιο πιθανό να δημιουργήσουν ασφαλείς σχέσεις προσκόλλησης με τους γονείς τους, σε σχέση με τα παιδιά που είχαν γονείς που δεν είχαν ζεστές και υποστηρικτικές αλληλεπιδράσεις γονέα-παιδιού.

Αντίθετα, η γονεϊκή πρακτική που είναι ακατάλληλα «ζεστοί», όπως η υπερπροστατευτική ανατροφή των παιδιών, συχνά αποθαρρύνουν τα παιδιά από το να αισθάνονται ασφαλή και άνετα όταν χρησιμοποιούν τους γονείς τους ως ασφαλείς βάσεις για εξερεύνηση (Bayer et al., 2006).

Σε μια μελέτη τους οι Karavasilis, Doyle και Markiewicz (2003) εξέτασαν τις συσχετίσεις μεταξύ των γονεϊκών στυλ και των σχέσεων προσκόλλησης των γονέων. Οι ερευνητές διαπίστωσαν ότι η ανατροφή των παιδιών, η οποία χαρακτηρίζεται από γονική ζεστασιά και υποστήριξη αποτελεί μία προβλεπόμενη ασφαλή προσκόλληση. Τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας επιβεβαίωσαν τα αποτελέσματα των Barnett et al. (1998), της οποίας τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι γονείς των οποίων τα παιδιά νοιώθουν ασφαλή προσκόλληση βαθμολογήθηκαν ως τι ζεστοί και λιγότερο ελεγκτικοί με δικά τους παιδιά, από ό,τι ήταν οι γονείς των παιδιών που ένοιωθαν ανασφάλεια στη προσχολική ηλικία.

1.5.Η θεωρία του αυτοκαθορισμού

Οι γονείς έρχονται αντιμέτωποι με ένα θεμελιώδες, αλλά συχνά δύσκολο καθήκον: να διδάξουν στα παιδιά τις αξίες και τους κανονισμούς που είναι απαραίτητοι για να λειτουργούν αποτελεσματικά στη κοινωνία, ενώ παράλληλα να τα γαλουχήσουν να εκφράζονται και να επιδιώκουν να πετύχουν τα ενδιαφέροντά τους τους στόχους τους και να κοινωνικοποιηθούν.

Όμως ο κεντρικός στόχος της κοινωνικοποίησης είναι η εσωτερίκευση, όπου τα παιδιά «παίρνουν» κοινωνικούς κανονισμούς, τους κάνουν δικούς τους και τελικά αυτορυθμίζονται ως αυτόνομα (Lepper, 1983; Schafer, 1968). Όταν λειτουργεί αποτελεσματικά ο στόχος της κοινωνικοποίησης, η εσωτερίκευση γίνεται ευεργετική

για τη μάθηση, την ευημερία και τη ψυχοκοινωνική προσαρμογή των παιδιών. Ωστόσο, επειδή μερικές δραστηριότητες που πρέπει να εσωτερικεύονται συχνά δεν είναι ευχάριστες (π.χ. καθαρισμός, εργασίες για το σπίτι), οι ενήλικες αναρωτιούνται πώς να ενθαρρύνουν τη δέσμευση των παιδιών σε τέτοια καθήκοντα χωρίς να επηρεάζεται αρνητικά ο αυτοπροσδιορισμός τους.

Η θεωρία αυτοκαθορισμού (Deci & Ryan, 2014) χρησιμοποιεί την έννοια των έμφυτων, καθολικών, ψυχολογικών αναγκών για να κατανοήσουν τα ανθρώπινα κίνητρα. Όλα τα ανθρώπινα όντα νοιώθουν τις θεμελιώδεις ανάγκες, δηλαδή να αισθάνονται ότι έχουν ανθρώπους που τους αγαπούν, να είναι ικανοί και αυτόνομοι και να λειτουργούν αναπτύσσοντας αποτελεσματικές ικανότητες και δεξιότητες (Deci & Ryan, 2000)

Ο πυρήνας της θεωρίας του αυτοκαθορισμού είναι η ανάγκη για αυτονομία, η ελευθερία να δοκιμάζουν τα παιδιά διάφορες συμπεριφορές σύμφωνα με τις εσωτερικές και εξωτερικές επιρροές (Deci & Ryan, 2000; Ryan & Deci, 2000b).

Όμως όπως αναφέρουν οι Deci & Ryan, 2000) είναι σημαντικό να μη συγχέουν την ανάγκη για ανεξαρτησία με τον εγωισμό), γιατί η αυτονομία έχει να κάνει με εκούσια, αρμονικές και ολοκληρωμένες συμπεριφορές, σε αντίθεση συμπεριφορές που λειτουργούν υπό πίεση αρνητικών συναισθημάτων και προκαλούν εμπειρίες που προκαλούν σύγκρουση και κοινωνική αποξένωση.

Το εσωτερικό κίνητρο και η κοινωνική εσωτερίκευση είναι οι δύο διαδικασίες που συντελούνε στην υποκείμενη προσωπικότητα και κοινωνική ανάπτυξη (Deci & Ryan, 2000). Τα άτομα φυσικά επιδιώκουν να συμμετέχουν σε ενδιαφέρουσες δραστηριότητες (δηλαδή, εγγενή κίνητρα), αλλά παράλληλα επιδιώκουν να ενσωματωθούν με το κοινωνικό σύνολο ώστε να αφομοιώσουν ενδιαφέροντα, αξίες και συμπεριφορές του κοινωνικού τους περιβάλλοντος (δηλαδή εσωτερίκευση).

Η θεωρία του αυτοπροσδιορισμού αναφέρει ότι τα παιδιά έχουν μια έμφυτη ροπή προς την κυριαρχία του περιβάλλοντός τους, και ότι η εσωτερίκευση αξιών, συμπεριφορών και στάσεων του κοινωνικού περιβάλλοντος τους είναι μια αυθόρμητη, φυσική διαδικασία (Ryan, 1995). Η υπόθεση ότι υπάρχουν «έμφυτες τάσεις ενσωμάτωσης ή πραγματοποίησης που υποκρύπτουν την προσωπικότητα και κοινωνική ανάπτυξη» (Ryan, 1995, σελ. 397) είναι σύμφωνη με τις θεωρίες προσκόλλησης που θέτουν μια βιολογικά καθοδηγούμενη τάση να συμμορφώνονται τα παιδιά με τους κανόνες της κοινωνίας (π.χ., Stayton, Hogan, & Ainsworth, 1971)

Επίσης η θεωρία του αυτοκαθορισμού υπογραμμίζει το ρόλο του κοινωνικού πλαισίου, το οποίο μπορεί είτε να διευκολύνει είτε να υπονομεύσει τα εγγενή κίνητρα και την εσωτερίκευση. Τόσο το εγγενές κίνητρο όσο και η εσωτερίκευση είναι πιθανό να λειτουργήσουν βέλτιστα, όταν τα παιδιά χρειάζονται να αποκτήσουν την αυτονομία τους με την υποστήριξη των γονέων και των δασκάλων τους (Ryan & Deci, 2000α).

Βέβαια σύμφωνα με τους Ryan et al. (2015) οι αναπτυξιακές τάσεις των παιδιών μπορεί στην πραγματικότητα να έχουν αρνητικό αποτέλεσμα επίδραση στην ανάπτυξή τους. Όμως εάν ένα παιδί λάβει υποστήριξη ώστε να καλλιεργήσει την ικανότητα να είναι αυτόνομο, θα έχει αποκτήσει το ένα από τα τρία βασικά συστατικά της επιτυχημένης ανατροφής. Τα άλλα δύο είναι η συμμετοχή στις προσωπικές και ακαδημαϊκές αποφάσεις του και η δομή του είδους γονεϊκής μέριμνας που έχει λάβει.

Έτσι όπως αναφέρουν οι Landry και Koestner (2008) όταν οι γονείς θέλουν να ενθαρρύνουν τα παιδιά να κάνουν συγκεκριμένες δραστηριότητες, πρέπει να τα βοηθήσουν να αποκτήσουν αυτονομία και αυτό θα επιτευχθεί ένα ενθαρρύνουν την αυτόνομη αυτορρύθμιση και όχι να κάνουν μία απλή συμμόρφωση. Το μόνο που πρέπει να κάνουν οι γονείς είναι να αποφύγουν τις στρατηγικές ελέγχου και να αφήσουν την αναπτυξιακή διαδικασία των εγγενών κινήτρων να ανθίσει..

1.6.Η θεωρία του συναλλακτικού μοντέλου

Οι Sameroff και Fiese (2000) υποστηρίζουν ότι το συναλλακτικό μοντέλο δίνει πολύ μεγαλύτερη έμφαση στο ρόλο των περιβαλλοντικών παραγόντων στην ανάπτυξη της υγείας του παιδιού. Το συναλλακτικό μοντέλο θεωρεί τη νευρολογική, ψυχολογική και κοινωνική ανάπτυξη ως δυναμικές διαδικασίες που προκύπτουν από πολύπλοκες αλληλεπιδράσεις μεταξύ του παιδιού και του περιβάλλοντος φροντίδας.

Η αναπτυξιακή υγεία εξαρτάται από τη προσαρμογή του παιδιού και του γονέα στην αναπτυξιακή αλλαγή. Η ποιότητα της σχέσης φροντιστή-παιδιού θεωρείται κεντρικής σημασίας για την ευημερία του παιδιού, επομένως η υποστήριξη των γονέων προς τα παιδιά, που έχουν ευθύνες ανατροφής παιδιών είναι ζωτικής σημασίας για τη θετική ανάπτυξη της υγείας του παιδιού.

Αν και είναι ευρέως αποδεκτό στο τομέα της παιδικής ανάπτυξης, το μοντέλο συναλλαγών δεν έχει ακόμη πλήρως ενσωματωθεί με τις βασικές αρχές του ιατρικού

μοντέλου για την παραγωγή ενός ολοκληρωμένου μοντέλου που θα καθοδηγεί την παροχή υπηρεσιών παιδικής υγειονομικής περίθαλψης. Στη πραγματικότητα, το τρέχον σύστημα παροχής παιδιατρικής υγειονομικής περίθαλψης βασίζεται σε μεγάλο βαθμό σε ένα ξεπερασμένο λογικό μοντέλο, που επικεντρώνεται σχεδόν αποκλειστικά στο παιδί, απομονωμένα και όχι στην αλληλεπίδραση που έχει το παιδί με το περιβάλλον.

Κατά συνέπεια, παρόλο που η γονική μέριμνα, η εκπαίδευση και η υποστήριξη ενσωματώνονται σταδιακά στις κατευθυντήριες οδηγίες για την επίβλεψη της υγείας του παιδιού, αυτές οι δραστηριότητες παραμένουν σε μεγάλο βαθμό υπό έρευνα (Lauren, O'Connell & Yogman, 2020).

1.7.Οικοσυστημική θεωρία

Η οικολογική θεωρία Συστημάτων ή Οικοσυστημική θεωρία του Urie Bronfenbrenner έχει αναγνωριστεί ως μία απ' τις σημαντικότερες θεωρήσεις στην αναπτυξιακή ψυχολογία.

Ο Bronfenbrenner (1994) προσεγγίζει την ανθρώπινη ανάπτυξη, εξετάζοντας τις διεργασίες που πραγματοποιούνται μεταξύ των αναπτυσσόμενων ατόμων και των κοινωνικών συστημάτων (εγγύτερα ή απομακρυσμένα) στα οποία ανήκει.

Τα συστήματα λοιπόν που απαρτίζουν την απεικόνιση της οικοσυστημικής θεωρίας είναι τα εξής:

- α) το μικροσύστημα
- β) το μεσοσύστημα
- γ) το εξωσύστημα και το
- δ) το μακροσύστημα

Το μικροσύστημα αποτελεί το πλησιέστερο επίπεδο στο οποίο αναπτύσσεται το άτομο, το μεσοσύστημα αναφέρεται στις σχέσεις των δύο περιβαλλόντων τα οποία συμμετέχει το άτομο, το εξωσύστημα στις δυνάμεις που επιδρούν στα μικροσυστήματα και το μακροσύστημα στους θεσμούς/πλαίσια και τις υφιστάμενες κοινωνικές συνθήκες (<https://www.firstdiscoverers.co.uk>).

1.8.Θεωρία της ψυχικής ανθεκτικότητας

Ήδη από την δεκαετία του '70 πολλοί ψυχολόγοι παρατήρησαν πως παιδιά τα οποία είχαν έρθει αντιμέτωπα με στρεσογόνες καταστάσεις και βρίσκονταν σε ομάδα υψηλού κινδύνου για την εκδήλωση προβλημάτων, κατάφεραν να προσαρμοστούν και να ανταπεξέλθουν θετικά απέναντι σε αυτές τις θεωρητικά επιζήμιες συνθήκες χάρη στην ανάπτυξη ψυχικής ανθεκτικότητας.

Ο όρος ψυχική ανθεκτικότητα (resilience), πρεσβεύει τα άτομα ή με αντίσταση στο στρες παιδιά και χαρακτηρίζεται από επαναλαμβανόμενους τύπους θετικής προσαρμογής.

Η ανθεκτικότητα αναφέρεται στην ικανότητα ανάκαμψης από αντιξοότητες και επιτυχούς λειτουργίας παρά τις δύσκολες καταστάσεις, το άγχος ή το τραύμα. Ως γονείς, πάντα εύχονται τα παιδιά να μην αντιμετωπίσουν ποτέ κάτι κακό ή σκληρό, αλλά παράλληλα ελπίζουν να γίνουν ψυχικά ανθεκτικά, όταν χρειαστεί (Leigh & Vella, 2019).

1.9.Εφαρμογή των θεωριών στην υπεργονεϊκή μέριμνα

Οι Leung και Shek το 2016 διεξήγαγαν μία μελέτη όπου συμμετείχαν Κινέζοι έφηβοι και γονείς για τη γονεϊκή μέριμνα. Σύμφωνα με τις θεωρίες που εμπλέκονται στη γονεϊκή φροντίδα τα αποτελέσματα ήταν τα εξής:

Η θεωρία της προσκόλλησης εξήγησε τη σχέση μεταξύ υπεργονικής μέριμνας και άγχους. Σύμφωνα με αυτήν, μια ασφαλής πλατφόρμα είναι απαραίτητη για να εξερευνηθούν τα παιδιά τον έξω κόσμο (Bowlby, 1977). Ωστόσο, οι γονείς που ασκούν υπεργονική μέριμνα μπορεί να εμποδίσουν τα παιδιά τους από τη προοδευτική ανεξάρτητη ανάπτυξη, κάτι που μπορεί να οδηγήσει σε αγχώδη προσκόλληση που χαρακτηρίζεται από:

- ανωριμότητα,
- άγχος και
- κατάθλιψη (Oshino, et al., 2007).

Πράγματι, τα στοιχεία έδειξαν ότι τα υψηλότερα επίπεδα υπεργονικής μέριμνας συνδέονται με χαμηλότερα επίπεδα ψυχολογικής ευεξίας και ικανοποίησης από τη ζωή μεταξύ των εφήβων και με μεγαλύτερη εφηβική κατάθλιψη και άγχος (Schiffrrin et al., 2014).

Η θεωρία του αυτοκαθορισμού εξηγεί περαιτέρω τον μεσολαβητικό ρόλο γονέα-παιδιού, τη σύγκρουση στη σχέση μεταξύ υπεργονικής μέριμνας και άγχους του εφήβου. Σύμφωνα με αυτή τη θεωρία, τρεις βασικές ψυχολογικές ανάγκες, δηλαδή:

- η αυτονομία,
- η συγγένεια και
- η ικανότητα

συνδέονται μεταξύ τους για να καθοδηγούν την ανθρώπινη συμπεριφορά (Ryan & Deci, 2000).. Κατά την εφηβεία, οι νέοι αναζητούν περισσότερη αυτονομία και ανεξαρτησία στην αναζήτηση της ταυτότητας του εαυτού τους (Erikson, 1968) ενώ η υπεργονική μέριμνα περιλαμβάνει: γονική παρείσφρηση και υπερπροστασία, η οποία μπορεί να εμποδίσει την επιθυμία των εφήβων για αυτονομία και διαφοροποίηση από τους γονείς τους . Οι έφηβοι μπορεί να αντιστέκονται στους γονείς ενεργώντας ενάντια στις επιθυμίες των γονιών τους, που θα δημιουργήσει σύγκρουση γονέα-παιδιού. Όμως μια φτωχότερη σχέση γονέα-παιδιού μπορεί με τη σειρά της οδηγεί σε φτωχότερη ευημερία των εφήβων (Leung, et al., 2020)..

Σύμφωνα με τη συναλλακτική θεωρία της ανθρώπινης ανάπτυξης, η σύνδεση μεταξύ της γονικής συμπεριφοράς και της ανάπτυξης των εφήβων είναι αμφίδρομης φύσης, δηλαδή, η γονική συμπεριφορά έχει επιπτώσεις ταυτόχρονα στα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά και την ευημερία των εφήβων, ταυτόχρονα (Sameroff, 2009),

Τα χαρακτηριστικά και η ευημερία των εφήβων επηρεάζουν επίσης τους γονείς στην επιλογή των στρατηγικών ανατροφής. Τα στοιχεία υποστηρίζουν την αμφίδρομη σχέση μεταξύ της γονικής συμπεριφοράς και της ανάπτυξης του εφήβου,

Για παράδειγμα, με βάση μια διαχρονική μελέτη για τις θυσίες των γονέων και την απελπισία μεταξύ των Κινέζων εφήβων στο Χονγκ Κονγκ, εντοπίστηκαν αμφίδρομες επιδράσεις στη σχέση μεταξύ της μητρικής θυσίας και της απελπισίας των εφήβων, μέσω των οποίων η υικη ευσέβεια χρησίμευε ως μεσολαβητής. Όταν οι έφηβοι βιώνουν μπορεί εύκολα να μεταδώσουν τα συναισθήματά τους στους γονείς τους, τα οποία μπορεί να αυξήσουν τη σύγκρουση γονέα-παιδιού. Από την άλλη πλευρά οι γονείς μπορεί να αντιδράσουν υπερβολικά στη συμπεριφορά και τα συναισθήματα των παιδιών τους, ασκώντας υπερβολικό έλεγχο και υπερπροστασία. Τα στοιχεία δείχνουν ότι και οι γονείς βιώνουν μεγάλο άγχος (Leung, 2020).

Τα παιδιά έδειξαν περισσότερη αρνητικότητα και εμπλοκή των γονέων στα παιδιά τους. Δυστυχώς, η υιοθέτηση συγχρονικών μελετών αποτυγχάνει να εξετάσει την αμφίδρομη κατεύθυνση η σχέση μεταξύ υπεργονικής μέριμνας και ανάπτυξης εφήβων στην υπάρχουσα βιβλιογραφία. Ετσι, είναι σημαντικό να εξεταστούν οι αμφίδρομες σχέσεις μεταξύ υπεργονικής μέριμνας, γονέα-παιδιού σύγκρουση και άγχος των εφήβων χρησιμοποιώντας διαχρονικά δεδομένα (Nelson, 2010). .

Η οικογενειακή ακεραιότητα μπορεί να συμβάλει στις σχέσεις μεταξύ της υπεργονικής μέριμνας, της σύγκρουσης των γονέων και του άγχους των εφήβων. Αποτελέσματα μελέτης των Erel και Burman (1995) έδειξαν ότι η σχέση των γονέων και η γονική μέριμνα δημιουργούν ένα αντισταθμιστικό αποτέλεσμα, το οποίο όμως είναι αμφιλεγόμενο στην οικογενειακή έρευνα.

Η θεωρία της διάχυσης αναφέρει ότι οι γονείς με τη συζυγική διχόνοια μπορεί να μεταφέρουν τα αρνητικά τους συναισθήματα που δημιουργούνται στο συζυγικό υποσύστημα στο υποσύστημα της σχέσης γονέα-παιδιού, οδηγώντας σε φτωχότερη σχέση γονέα-παιδιού και υψηλότερη επίπεδα σκληρής ανατροφής των παιδιών (Erel & Burman, 1995).

Αντίθετα, η αντισταθμιστική θεωρία προτείνει ότι οι γονείς που έχουν βιώσει συζυγική διχόνοια μπορούν να αποζημιώσουν τα παιδιά τους την απώλεια ή τις ελλείψεις. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα οι γονείς να γίνονται πιο υποστηρικτικοί με τα παιδιά τους όσον αφορά την ευημερία και την ανάπτυξη τους.

ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

1.ΥΠΕΡΓΟΝΕΪΣΜΟΣ

1.Εισαγωγή

Την τελευταία δεκαετία, η υπεργονική μέριμνα έχει τραβήξει την προσοχή ερευνητών, εκπαιδευτικών, και θεωρητικών της οικογένειας στη κατανόηση της

σχέσης μεταξύ υπεργονικής μέριμνας και ανάπτυξης και ευημερίας μεταξύ των παιδιών και των εφήβων (Burke, Segrin & Farris, 2018). Η υπεργονική μέριμνα είναι ένα αναπτυξιακό, ακατάλληλο στυλ γονικής μέριμνας, όπου οι γονείς υπερπροστατεύουν τα παιδιά τους, εμπλεκόμενοι υπερβολικά στη καθημερινή τους ζωή, παρέχοντας όμως τεράστια φροντίδα και προσοχή (Segrin et al., 2012).

Αν και πολλοί γονείς που ασκούν υπεργονική συμπεριφορά ξεκινούν από τη καλή θέληση για να διασφαλίσουν τα παιδιά τους επιτυχία, ικανότητα και ευτυχία (Jiao, 2021), τα εμπειρικά στοιχεία δείχνουν σταθερά ότι η υπερβολική φροντίδα των γονέων σχετίζεται με τα αρνητικά αποτελέσματα των εφήβων (Segrin et al., 2013) συμπεριλαμβανομένης της αύξησης άγχος των εφήβων, της συναισθηματικής δυσφορία, της αναβλητικής συμπεριφοράς, τα ναρκισσιστικά χαρακτηριστικά και τη μείωση του ακαδημαϊκού κινήτρου των εφήβων και την ικανοποίηση από τη ζωή και την αυτο-αποτελεσματικότητας (Reed et al., 2014).

Υπάρχουν αρκετοί περιορισμοί στην υπάρχουσα βιβλιογραφία, γιατί η συντριπτική πλειοψηφία των μελετών υιοθέτησε μια διατομεακή προσέγγιση στον ερευνητικό σχεδιασμό, η οποία αποτυγχάνει να εξετάσει τους συσχετισμούς της υπεργονικής μέριμνας με την ανάπτυξη και την ευημερία των εφήβων με την πάροδο του χρόνου (Segrin et al., 2012).

Η αξιολόγηση των αντίστροφων επιπτώσεων της ανάπτυξης των εφήβων στην υπεργονική μέριμνα είναι πράγματι αδύνατη. Στο ίδιο μήκος κύματος, ορισμένες μελέτες εξέτασαν τους μηχανισμούς μέσω των οποίων προέκυψε σχέση μεταξύ της υπεργονικής μέριμνας και της ανάπτυξης του εφήβου. Για παράδειγμα, οι Rousseau και Scharf (2015) βρήκαν ότι το άγχος προσκόλλησης και ο ψυχολογικός έλεγχος εν μέρει μεσολαβεί στη σύνδεση μεταξύ της υπεργονικής μέριμνας από τον πατέρα και της κακής προσαρμογής των αναδυόμενων ενηλίκων. Οι Segrin et al. (2012) διαπίστωσαν επίσης ότι η υπεργονική μέριμνα συνδέθηκε με πιο αναποτελεσματικές δεξιότητες αντιμετώπισης των μικρών ενηλίκων παιδιών, η οποία με τη σειρά της συνδέθηκε με μεγαλύτερο άγχος. Ωστόσο, αυτοί οι μελετητές παραδέχθηκαν τους περιορισμούς των συγχρονικών μελετών στην υποστήριξη ή την αντίκρουση των διαμεσολαβητικών αποτελεσμάτων, χωρίς χρονική σειρά πρόβλεψης, και μεταβλητών αποτελέσματος.

Ο Lareau (2011) υποστηρίζει ότι η εξέταση των υποκείμενων μηχανισμών στη σχέση μεταξύ της υπεργονικής μέριμνας και των αναπτυξιακών αποτελεσμάτων των εφήβων είναι αξιοσημείωτες. Ενώ η μελέτη της υπεργονικής μέριμνας και της

ανατροφής «με ελικόπτερο» έχει επικεντρωθεί κυρίως σε νεοεμφανιζόμενους ενήλικες, ενώ η υπεργονική μέριμνα σε νεαρούς εφήβους αγνοήθηκε σε μεγάλο βαθμό. Επομένως είναι πολύ δύσκολο να αναπτυχθεί η υπεργονική πρακτική.

Ο Rapee (2009) εξηγεί ότι οι γονείς που ασκούν υπεργονική συμπεριφορά ανησυχούν για την ανάπτυξη των παιδιών τους, όταν τα παιδιά τους είναι νέα. Όμως η υπεργονική μέριμνα είναι εξ ίσου σημαντική για τους γονείς με εφήβους, όταν πρέπει να τροποποιήσουν την γονεϊκή πρακτική τους και να αναπροσαρμόσουν τα όρια της σχέσης γονέα-παιδιού (Longmore, Manning & Giodano, 2013).

Συμπερασματικά οι γονείς αναπτύσσουν πιο έντονα την υπεργονεϊκή μέριμνα όταν προβλέπουν υψηλότερους κινδύνους και ευπάθειες για τα παιδιά τους κατά τη διαδικασία εξατομίκευσης στην εφηβεία και ως εκ τούτου αντιδρούν υπερβολικά για να προστατεύσουν τα παιδιά τους από πιθανές αναπτυξιακές ευπάθειες και αποτυχίες (Leung et al., 2020): (Bornstein, 2012).

Η δομή της παρούσας μεταπτυχιακής εργασίας αποτελείται από τα εξής μέρη: Το Εισαγωγικό Μέρος το οποίο περιλαμβάνει την Εισαγωγή και τη Μεθοδολογία της εργασίας και το Θεωρητικό Μέρος – Ανασκόπηση βιβλιογραφίας τα οποία χωρίζεται στα εξής κεφάλαια: Στο 1^ο κεφάλαιο με θέμα: «Υπεργονεϊσμός» όπου παρατίθενται στοιχεία για τη γονεϊκότητα, τα γονεϊκά στυλ και τύπους γονέων, την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας για τα στυλ υπεργονικής μέριμνας, τις αιτίες υπεργονεϊκής μέριμνας και τις επιπτώσεις υπεργονεϊσμού στα παιδιά και στους εφήβους.

Στο 2^ο κεφάλαιο με θέμα: «Θεωρίες που βοηθάνε στη κατανόηση της υπεργονεϊκής εμπλοκής» γίνεται αναφορά για τη θεωρία της οικογενειακής εμπλοκής, της προσκόλλησης, του αυτοκαθορισμού, του συναλλακτικού μοντέλου, την Οικοσυστημική θεωρία και τη θεωρία της ψυχικής ανθεκτικότητας.

Στο 3^ο κεφάλαιο με θέμα: «Ο ρόλος των γονέων στη δόμηση της προσωπικότητας των παιδιών και των εφήβων» όπου γίνεται περιγραφή της έννοιας της προσωπικότητας, τις θεωρίες προσωπικότητας, της δόμησης της προσωπικότητας των παιδιών και εφήβων από τους γονείς, τη κοινωνική και συναισθηματική ικανότητα των παιδιών και στο 4^ο κεφάλαιο με θέμα: «Χαρακτηριστικά γονέων και παιδιών που σχετίζονται με την υπεργονική μέριμνα όπου αναλύονται τα χαρακτηριστικά των γονέων και των παιδιών που εμπλέκονται στη σχέση υπεργονεϊσμού.

Η εργασία κλείνει με τον Σχολιασμό, τα Συμπεράσματα και τις Προτάσεις.

2.Μεθοδολογία

2.1.Ερευνητική πρόταση

Ο Υπεργονεϊσμός πρεσβεύει συγκεκριμένες γονεϊκές πρακτικές και αρχές και έχει αντίκτυπο στη δόμηση της προσωπικότητας του παιδιού και του εφήβου, καθώς αυτή σε μεγάλο βαθμό εξαρτάται από τη διαπαιδαγώγηση που λαμβάνει το άτομο στους κόλπους του οικογενειακού περιβάλλοντος.

Σήμερα, ο Υπεργονεϊσμός εμφανίζεται με αυξημένη συχνότητα και απασχολεί σε μεγάλο βαθμό τη συμβουλευτική κλινική πράξη, καθώς και την εξελικτική ψυχολογία του παιδιού και του εφήβου.

Λαμβάνοντας λοιπόν υπόψη το θεωρητικό υπόβαθρο της υπεργονεϊκότητας, τα χαρακτηριστικά των εκφραστών της και την εφαρμογή της πρακτικά στο άμεσο περιβάλλον του παιδιού, η παρούσα εργασία επιχειρεί να προσεγγίσει τα αποτελέσματα αυτής και να τα ερμηνεύσει με βάση τη διαμόρφωση της ταυτότητας του ατόμου.

2.2.Ερευνητικά ερωτήματα

- 1) Ο υπεργονεϊσμός έχει θετικές ή αρνητικές επιπτώσεις στην ανάπτυξη των παιδιών;
- 2) Σε ποιους τομείς δόμησης της ταυτότητας των παιδιών και των εφήβων επιδρά ο Υπεργονεϊσμός;
- 3) Το σχολείο μπορεί να βοηθήσει στην εκπαιδευτική ανάπτυξη των παιδιών που έχουν ανατραφεί με υπεργονεϊκή έρευνα;

2.3.Είδος έρευνας

Η παρούσα μεταπτυχιακή εργασία αποτελεί μία ανασκοπική έρευνα. Βασίστηκε στη συλλογή δεδομένων βάσει βιβλιογραφικών αναφορών και έγκυρων άρθρων του διαδικτύου και επιστημονικών περιοδικών και εφημερίδων. Μετά τη συλλογή των πληροφοριών έγινε αποδελτίωση των σπουδαιότερων πληροφοριών που αφορούν το θέμα της εργασίας και ξεκίνησε η συγγραφή της εργασίας.

2.4.Ερευνητικά εργαλεία

Η παρούσα εργασία διαρθρώθηκε βάσει της παραγωγικής μεθόδου, ακολουθώντας την πορεία από το γενικό στο ειδικό.

Οι λέξεις / φράσεις κλειδιά που χρησιμοποιήθηκαν κατά τη συγγραφή της παρούσης βιβλιογραφικής ανασκόπησης ήταν: “overparenting and children”, “helicopter parents and effects”, “over-scheduled children and hyper-parenting”, “intrusive parenting techniques and anxiety”, “parental interference and social-psychological consequences”, “parental control and relationships”.

Επιπροσθέτως, προς εμπλουτισμό της ανασκόπησης έγινε απόπειρα αναζήτησης υλικού με φράσεις όπως “overprotected parents and teenagers’ personality”, “parental style and early childhood”, “overreacted family and depression”, “parental style and school performance or professional career”.

Συνδυαστικά, χρησιμοποιώντας τις μηχανές αναζήτησης Google scholar and pub med συμπεριλήφθηκαν στις προαναφερθείσες αναφορές πληροφορίες άρθρων και κειμένων που αφορούσαν “Narcissistic traits in young people and the role of parenting”, “hyper parenting is negatively associated with physical activity” καθώς και “over parenting and young adult’s self-efficacy”.

Τέλος, η βιβλιογραφική ανασκόπηση εμπλουτίστηκε μέσω της «μεθόδου της χιονοστιβάδας» ,με την διερεύνηση των βιβλιογραφικών αναφορών που εμπεριείχονταν σε προγενέστερες σχετικές με το θέμα εργασίες .

2.5.Στόχος της έρευνας

Στόχος της έρευνας είναι η ανάπτυξη ενός πλαισίου με τα χαρακτηριστικά της υπεργονικής μέριμνας και τα αποτελέσματα αυτής στη δόμηση της προσωπικότητας των παιδιών και εφήβων για να βοηθήσουν στην αντιμετώπιση του φαινομένου του υπεργονεϊσμού, όπου η υπερβολική φροντίδα και παρεμβατικότητα των γονέων στις αποφάσεις των παιδιών και των εφήβων μετατρέπεται σε ανασταλτικό παράγοντα της ευτυχίας αυτών.

2.6.Αναγκαιότητα συγγραφής της εργασίας

Η αναγκαιότητα της συγγραφής της παρούσας εργασίας συνίσταται στο γεγονός ότι ο υπεργονεϊσμός, ο οποίος είναι φαινόμενο των τελευταίων δεκαετιών

και είναι αποτέλεσμα του άγχους που βιώνουν οι γονείς για την αντιμετώπιση των δυσκολιών που περνούν αυτοί και των κινδύνων που ελλοχεύουν στα τη υγεία των παιδιών του, απειλεί την ψυχική και επαγγελματική ανάπτυξη των παιδιών και των εφήβων.

Η παρούσα μεταπτυχιακή εργασία ευελπιστεί να γίνει η βάση για περαιτέρω έρευνες που να αφοράνε κυρίως τις απόψεις των εφήβων για τον υπεργονεϊσμό, καθώς και απόψεις γονέων και εφήβων για την ανάπτυξη αυτονομίας και αυτοαποτελεσματικότητας των εφήβων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

1.1.Εισαγωγή

Η υπεργονική μέριμνα είναι μια μορφή υπερβολικής συμμετοχής γονέων στην ανάπτυξη της προσωπικότητας των παιδιών, όπου οι γονείς κατευθύνουν και παρεμβαίνουν στις σκέψεις, τις επιθυμίες και τους στόχους των παιδιών. Όμως ο έλεγχος περιορίζει την ικανότητα των παιδιών, να αναπτύξουν αυτόνομα και ανάλογα με την ηλικία τους συμπεριφορές (Segrin, Woszidlo, Givertz, Bauer & Murphy, 2012).

Το ενδιαφέρον για την υπερπροστατευτική ανατροφή των παιδιών έχει αυξηθεί τις τελευταίες δεκαετίες. Αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην πρόσφατη αύξηση της συζήτησης για τους «γονείς ελικόπτερα», που είναι ένας βασικός όρος για τον οποίο περιγράφεται η υπερπροστατευτική ανατροφή των παιδιών, στη λαϊκή κουλτούρα και τα μέσα ενημέρωσης. Οι υπερπροστατευτικοί γονείς μπορούν να περιγραφούν ως γονείς που εμπλέκονται υπερβολικά στη ζωή των παιδιών τους (Bernstein & Trigger, 2010).

Ο Υπεργονεϊσμός αποτελεί με τη σειρά του ένα είδος γονεϊκού στυλ, που υιοθετείται από γονείς τόσο στην Ελλάδα όσο και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Βιβλιογραφικά ο όρος απαντάται ως helicopter parenting, overparenting, intrusive parenting, parental interference και parental control, όπου αποδίδεται ευκρινέστερα αυτή η γονεϊκή συμπεριφορά.

Ο ψυχοθεραπευτής και εκπαιδευτής Haim Ginott, περιγράφει αναλυτικά την υπεργονεϊκότητα, ως μία ακραία γονεϊκή συμπεριφορά – πρακτική που δεν αφήνει περιθώρια στα παιδιά και τους εφήβους να ανεξαρτητοποιηθούν, να λάβουν ευθύνες και να αυτονομηθούν.

Στο βιβλίο του δε “Between Teenagers and Parents» ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στα χαρακτηριστικά των υπερπροστατευτικών γονέων καθώς και στο πολιτισμικό περιβάλλον όπου αυτά αναπτύσσονται και ευδοκιμούν (Bayless,2019).

Θα μπορούσαμε να πούμε ότι ο Υπεργονεϊσμός είναι η γονεϊκή πρακτική των αντιθέσεων: οι προθέσεις των γονέων είναι καλές, αλλά το αποτέλεσμα (όπως και ο γονεϊκός δεσμός που δημιουργείται) αμφιθυμικός (Bethke, 2011).

1.2.Γονεϊκότητα

Η γονεϊκότητα ως όρος αναπτύχθηκε το 1960 από τον ψυχαναλυτή και ψυχίατρο Recamier. Έκτοτε εμφανίζεται βιβλιογραφικά εκτενέστερα το 1980 και συνδέεται με τη στάση που υιοθετούν οι ενήλικες, έχοντας ως σκοπό να ικανοποιήσουν τις ανάγκες των παιδιών τους. Οι ανάγκες αυτές είναι τόσο συναισθηματικές, όσο βιολογικές και ψυχολογικές και σε μεγάλο βαθμό η επιτυχία της ικανοποίησής τους εξαρτάται από τις γονεϊκές πρακτικές. Παραπλήσιοι όροι που ταυτίζονται είναι: η γονεϊκή επιμέλεια, η γονεϊκή μέριμνα και ο γονεϊκός ρόλος.

Η Galisky αναλύοντας τις συνεντεύξεις που διεξήχθησαν με 228 γονείς, κατέληξε στο συμπέρασμα πως υπάρχουν έξι στάδια γονεϊκότητας (six stages of parenthood) (<https://iastate.pressbooks.pub/>).

Πιο αναλυτικά, το πρώτο στάδιο είναι γνωστό ως στάδιο της διαμόρφωσης της εικόνας και αφορά τις νοητικές αναπαραστάσεις των γονέων για την γέννηση του παιδιού τους και το μέλλον του.

Κατά το δεύτερο στάδιο, το στάδιο της φροντίδας όπου διαρκεί από τη γέννηση του έως και τα δύο έτη ζωής του παιδιού ,οι γονείς συγκρίνουν τα νοητικά

σχήματα που είχαν δημιουργήσει πριν τον ερχομό του παιδιού τους με την πραγματική εμπειρία της γονεϊκότητας.

Εν συνεχεία κατά το στάδιο της εξουσίας που λαμβάνει χώρα από τα 2 έτη- 5, οι γονείς αρχίζουν να θέτουν όρια και να ορίζουν κανόνες, αποφασίζοντας πόσο επιτρεπτικοί ή απαγορευτικοί θα είναι, ενώ το παιδί εξερευνά τον κόσμο.

Παράλληλα, κατά το 4^ο στάδιο το ερμηνευτικό, που συνδέεται με την προσχολική και σχολική ηλικία, οι γονείς ερμηνεύουν την πραγματικότητα, προωθούν αξίες και ιδανικά στα παιδιά, ενώ παράλληλα ενισχύουν την νοητική και πνευματική τους ανάπτυξη.

Τελειώνοντας κατά την περίοδο της ήβης, αρχίζει το στάδιο της αλληλεξάρτησης και γίνεται προσπάθεια να συμβιβαστεί η εικόνα που έχουν οι γονείς για το παιδί τους και η εικόνα που έχει το ίδιο για τον εαυτό του.

Έτσι, η διαδικασία αυτή κορυφώνεται και τερματίζεται με την έναρξη του σταδίου της αποχώρησης κατά το οποίο το παιδί αυτονομείται, αποκτά την ταυτότητά του και ενηλικιώνεται (Galinsky, 1987).

1.2.1.Θετική Γονεϊκότητα

Η θετική γονεϊκότητα (positive parenting), ως παράδειγμα ανατροφής και διαπαιδαγώγησης, προτάσσεται από τον Thomas Gordon, μαθητή του Carl Rogers (θεμελιωτής της προσωποκεντρικής προσέγγισης).

Ο όρος ενισχύεται από τον κλάδο της Θετικής Ψυχολογίας, την οποία εμπνεύστηκε ο Martin Seligman και βασίζεται στην αναζήτηση των θετικών χαρακτηριστικών, που επιτρέπουν τη σύναψη υγιών σχέσεων μεταξύ γονέων - παιδιών.

Μάλιστα, η θετική γονεϊκότητα ή πιο συγκεκριμένα η «πολιτική για την υποστήριξη της θετικής γονεϊκότητας επιδοκιμάζεται από το Συμβούλιο της Ευρώπης (2006), θέτοντας τα θεμέλια της ολόπλευρης ανάπτυξης των παιδιών, τη σύναψη ασφαλούς δεσμού με τους γονείς τους, τη συνέπεια χωρίς την επιβολή τιμωρίας, τα σαφή όρια και τη θετική ενίσχυση.

Η μέθοδος της Θετικής Γονεϊκότητας βασίζεται στην εκπαίδευση του αποτελεσματικού γονέα με θεωρητικό υπόβαθρο αυτό της Προσωποκεντρικής θεωρίας, όπου προάγεται η ευαισθητοποίηση σε μια ανατροφή συναισθηματικής

ενδυνάμωσης, η ανάπτυξη της πνευματικής γονεϊκότητας και την περιχαράκωση του οργανισμού του Γονέα.

Η θετική γονεϊκότητα μπορεί να οριστεί ως «η συμπεριφορά που είναι βασισμένη στην προώθηση του καλύτερου προς το συμφέρον του παιδιού που εμπρικλείει την παροχή φροντίδας και ενδυνάμωσης σε ένα περιβάλλον χωρίς βία στο οποίο παρέχεται αναγνώριση και καθοδήγηση, ενώ παράλληλα υπάρχουν όρια τα οποία θα επιτρέψουν την πλήρη και θετική ανάπτυξη του παιδιού» (Rodrigo, 2010).

Η χρήση του επαίνου, ο καθοριστικός κανονισμός, η ενεργητική ακρόαση, η θετική πειθαρχία αποτελούν μέρος της Θετικής γονεϊκότητας (Abela et al 2009)

Σήμερα η υιοθέτηση της θετικής γονεϊκότητας κρίνεται απαραίτητη ειδικά όταν κλιμακώνεται η ένταση λόγω ανεργίας ή οικονομικής αβεβαιότητας (Roese, & Summerville, 2005).

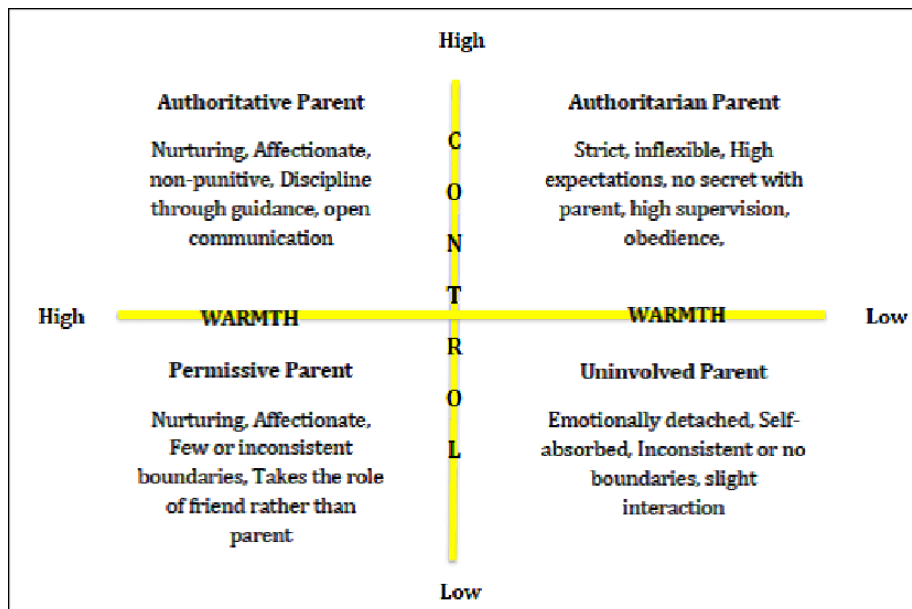
1.2.2.Γονεϊκά Στυλ και Τύποι Γονέων

Το «Γονεϊκό στυλ» ως όρος αναφέρεται στις αρχές, τις πρακτικές και στο τρόπο με τον οποίο ο εκάστοτε γονέας – κηδεμόνας αναλαμβάνει το γονεϊκό του ρόλο και ανταπεξέρχεται στις γονεϊκές του υποχρεώσεις.

Στις αρχές της δεκαετίας του 1960, η ψυχολόγος Diana Baumrind εστίασε στις ουσιαστικές διαστάσεις της ανατροφής των παιδιών, κάνοντας λόγο για τρία κυρίαρχα διαφορετικά γονεϊκά στυλ. Σε αυτή τη θεώρηση οι Maccoby και Martin (1983) προσέθεσαν ένα ακόμη γονεϊκό στυλ στα αρχικά τρία.

Έτσι τα τέσσερα γονεϊκά στυλ διαμορφώθηκαν ως εξής: αυταρχικό (authoritarian parenting), δημοκρατικό (authoritative parenting), επιτρεπτικό (permissive parenting) και αδιάφορο (Eleanor Maccoby, John Martin). Ουσιαστικά δεν πρέπει να παραβλέπεται πως το γονικό στυλ και η εκάστοτε γονική συμπεριφορά είναι απότοκα της προσωπικότητας των γονέων, καθώς και της μεταξύ τους συζυγικής σχέσης .Μάλιστα το γονεϊκό περιβάλλον που αναπτύχθηκε και η ταυτότητα των ιδίων, ταυτόχρονα με τις νοοτροπίες και τις αντιλήψεις που κληρονόμησαν διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο .

Πιν. 1.1. Τα τέσσερα γονεϊκά στυλ. (Πηγή: [https://www.google.com/search?q= overParenting+Styles+and+Types+of+Parents+warmth&tbm](https://www.google.com/search?q=overParenting+Styles+and+Types+of+Parents+warmth&tbm))

1.2.3. Αντίκτυπος γονεϊκού στυλ

Το γονεϊκό στυλ, ως μορφή αλληλεπίδρασης του γονέα με το αναπτυσσόμενο άτομο, συνυφαίνεται άμεσα με την ανάπτυξη των παιδιών. Ο αντίκτυπος συνάδει με τη ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των παιδιών, τις κοινωνικές δεξιότητες, το αίσθημα ασφάλειας ή ανασφάλειας και το βαθμό προσκόλλησης ή και εξάρτησης από τους «σημαντικούς άλλους».

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα ερευνών:

α. Το δημοκρατικό στυλ γονέα κατατάσσεται υψηλότερα σε σύγκριση με τα υπόλοιπα γονεϊκά στυλ, σε βαθμό ψυχικά υγιών και λειτουργικών παιδιών με αίσθημα πληρότητας.

β. Το αυταρχικό στυλ οδηγεί μεν σε υπάκουα και πειθαρχημένα παιδιά, αλλά με ελλιπή αυτοεκτίμηση, χαμηλό αίσθημα ευτυχίας και πενιχρή κοινωνική αλληλεπίδραση.

γ. Το επιτρεπτικό στυλ συνδέεται με χαμηλό αυτοέλεγχο, αυτοσυγκράτηση και οριοθέτηση. Τα παιδιά θεωρούνται ανεξέλεγκτα, δίχως φραγμούς. Τέλος,

δ. Το αδιάφορο γονεϊκό στυλ συνδέεται με χαμηλότερα αποτελέσματα σε όλους τους τομείς (Newman et al., 2008)

Ο αυταρχικός γονέας θέλει να έχει τον απόλυτο έλεγχο και δεν προσφέρει υποστήριξη στα παιδιά του σε αντίθεση με τον δημοκρατικό γονέα, που προσφέρει στα παιδιά του ασφάλεια αλλά και συγχρόνως ξέρει να θέτει όρια. Αντίθετα ο ανεκτικός γονέας προσφέρει υποστήριξη στα παιδιά του, αλλά δεν μπορεί να θέσει τα απαραίτητα όρια. Ο αυστηρός γονέας είναι ένα μίγμα αυταρχικού και δημοκρατικού γονέα. Χρησιμοποιεί τεχνικές των αυταρχικών γονέων (κριτική, μάλωμα, τιμωρία) αλλά ταυτόχρονα εξηγεί στα παιδιά του, γιατί τιμωρήθηκαν και προσπαθεί να βελτιώσει τη συμπεριφορά τους.

Λαμβάνοντας υπ' όψιν τα χαρακτηριστικά του υπεργονεϊκού γονέα, βλέπουμε ότι έχει ομοιότητες και διαφορές με τα υπόλοιπα γονεϊκά στιλ. Οι υπεργονεϊκοί γονείς, περιορίζουν τα παιδιά τους, όπως οι αυταρχικοί, χωρίς όμως να καταφεύγουν σε τιμωρίες. Προσπαθούν να προσφέρουν ασφάλεια, όπως οι δημοκρατικοί γονείς, αλλά τελικά υπερβάλλουν. Υπέρ-εμπλέκονται στις «υποθέσεις» των παιδιών τους (π.χ. σε θέματα του σχολείου) κι έτσι αποτυγχάνουν να τους θέσουν όρια. Θα μπορούσαν να ταυτιστούν περισσότερο με τους αυστηρούς γονείς, καθώς ασκούν κριτική (Zeinali et al., 2009).

1.2.4. Πολιτισμικές Διαφορές και γονεϊκότητα

Η διαπολιτισμική ψυχολογία μελετά τις ομοιότητες και τις διαφορές των ανθρώπινων ενεργειών, καθώς και τα διανοητικά συστήματα που αναπτύσσονται σε διαφορετικά περιβάλλοντα. (Gydykunst & Bond, 1997).

Εντοπίζεται σύμφωνα με τους διαπολιτισμικούς ψυχολόγους ότι η ανθρώπινη συμπεριφορά σε μεγάλο βαθμό διαμορφώνεται από τις πολιτισμικές επιδράσεις. Ακόμη, μελετούν και τους τρόπους με τους οποίους οι ανθρώπινες δραστηριότητες επηρεάζονται από τις πολιτισμικές και κοινωνικές δυνάμεις (Segal et al, 1990).

Ως εκ τούτου, γίνεται αντιληπτό πως ο γονεϊκός τύπος ανατροφής είναι μία έννοια καθολική που απαντάται σε όλους τους πολιτισμούς. Ο όρος όμως λαμβάνει διαφορετικές τις διαστάσεις καθώς συνδέεται με αρχές, τις αξίες και τις πεποιθήσεις του εκάστοτε πολιτισμικού πεδίου. Εύκολα λοιπόν απορρέει το συμπέρασμα πως το επίπεδο της διαπαιδαγώγησης καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από τα ερεθίσματα των πολιτισμικών πεδίων.

Για παράδειγμα στην Ινδία, για παράδειγμα, η ανατροφή του ατόμου στηρίζεται στη πειθαρχία και τη συνέπεια. Η υπακοή και ο σεβασμός στους πρεσβυτέρους θεωρούνται δεδομένα.

Οι Έλληνες και οι Ιταλοί από την άλλη, όντες Μεσογειακοί λαοί δίνουν έμφαση στις οικογενειακές αξίες, τη παράδοση, τα ιδανικά της συλλογικότητας και της ενότητας. Στον αντίποδα, οι Αμερικάνοι και οι Γερμανοί, εστιάζουν στις ατομικές αξίες και την έννοια της ανεξαρτησίας. Ο ασιατικός γονεϊκός τρόπος ανατροφής στηρίζεται στον έλεγχο και την παρέμβαση, έτσι στις 5 ασιατικές οικογένειες ο πατρικός γονεϊκός τύπος είναι κυρίαρχος (Ang, Xing & Zhang, 2006).

Σε παραδοσιακά σε ανατολικούς πολιτισμούς όπως ο Κινέζικος, το γονεϊκό στιλ βασίζεται περισσότερο στον κολεκτιβισμό, τον οικογενειασμό και στην αλληλεξάρτηση των μελών της (ευρύτερης) οικογένειας ενώ στις δυτικές κοινωνίες (π.χ. ΗΠΑ) προάγεται παραδοσιακά η ανεξαρτητοποίηση των παιδιών (Gydykunst & Bond, 1997).

1.4.Ανασκόπηση της βιβλιογραφίας για τα στυλ υπεργονικής μέριμνας

Τα στυλ γονικής μέριμνας έχουν μελετηθεί σε σχέση με διάφορα παιδικά αποτελέσματα στον τομέα της αναπτυξιακή ψυχολογία και ανθρώπινη ανάπτυξη. Τα στυλ ανατροφής μπορούν να οριστούν ως γονικές στάσεις και συμπεριφορές που μεταδίδονται στα παιδιά (Williams et al., 2009) και πως οι γονείς ανταποκρίνονται και αλληλεπιδρούν με τα παιδιά τους και πως το συναισθηματικό κλίμα του γονέα-παιδιού επηρεάζει τη διαμόρφωση της προσωπικότητάς του (Williams et al., 2009).

Ενώ μεγάλο μέρος της επικρατούσας τάσης που επικεντρώνεται στη υπερπροστατευτική ανατροφή των παιδιών επικεντρώνεται στους εφήβους.

Οι διάφορες έρευνες εξετάζουν τη διαμόρφωση της προσωπικότητας των παιδιών από υπερβολικά εμπλεκόμενους γονείς στο πεδίο της αναπτυξιακής ψυχολογίας και της ανθρώπινης ανάπτυξης (LeMoynes & Buchanan, 2011).

Οι Belfield & Garcia (2014) επεκτείνουν το ενδιαφέρον τους για την υπερπροστατευτική ανατροφή των παιδιών πέρα από την αναπτυξιακή ψυχολογία. Αποτελέσματα ερευνών τους δείχνουν ότι αυτό το στυλ ανατροφής, δηλαδή η γονική υπερπροστασία συχνά ξεκινά πολύ νωρίς στη ζωή ενός παιδιού, μερικές φορές ακόμη και πριν γεννηθεί το παιδί.

Οι Bernstein και Trigger (2010) ισχυρίζονται ότι οι υπερπροστατευτικοί γονείς συχνά ξεκινούν τις επεμβατικές πρακτικές ανατροφής, με εμμονή στην ανάγνωση βιβλίων για την ανάπτυξη της προσωπικότητας των παιδιών και σε διαδικτυακά φόρουμ, εν αναμονή των γεννήσεων των παιδιών τους. Επίσης οι ίδιοι ερευνητές επισημαίνουν ότι οι υπερπροστατευτικοί γονείς συνεχίζουν να ασκούν τον έλεγχό τους με το να είναι υπερβολικά αυστηροί σε τομείς, όπως: ακαδημαϊκή εκπαίδευση, εξωσχολικές δραστηριότητες και φιλίες, καθώς μεγαλώνουν τα παιδιά τους (Bernstein & Trigger, 2010). Βέβαια είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι αυτοί οι γονείς επιδίδονται σε αυτή τη συμπεριφορά, επειδή πιστεύουν ότι είναι γονική υπερπροστασία θα ωφελήσει τελικά τα παιδιά τους.

Ο Senior (2014) αναφέρει ότι οι γονείς σε οικογένειες μεσαίας και ανώτερης τάξης βιώνουν περισσότερη πίεση να προετοιμάσουν τα παιδιά τους για το σχολείο. Μάλιστα αναφέρει ότι οι μητέρες ανώτερης τάξης που αποφοίτησαν από το κολέγιο περνούσαν κατά μέσο όρο πέντε ώρες την εβδομάδα εμπλέκοντας τα παιδιά τους σε μαθησιακές δραστηριότητες, ενώ μητέρες κατώτερης τάξης που δεν αποφοίτησαν από το γυμνάσιο αφιέρωσαν κατά μέσο όρο μόνο δύο ώρες την εβδομάδα για να ασχοληθούν με τα παιδιά τους σε μαθησιακές δραστηριότητες.

Επίσης ο Senior (2014) υποστηρίζει ότι όχι μόνο οι γονείς ξοδεύουν τώρα σημαντικό χρόνο προσπαθώντας να προετοιμαστούν τα παιδιά τους για το σχολείο, αλλά περνούν επίσης περισσότερο χρόνο με τα παιδιά τους συνολικά από ότι προηγούμενες γενιές. Παρ' όλα αυτά, ανέφερε επίσης ότι το 85% των σύγχρονων γονέων πιστεύει ότι δεν περνούν αρκετό χρόνο με τα παιδιά τους.

Όμως, όπως υποστηρίζουν οι LeMoyné και Buchanan (2011) η συνεχής προσπάθεια για το «τέλειο» για την ανατροφή των παιδιών, πιθανότατα οδηγεί τους γονείς σε υπερπροστατευτικές γονεϊκές συμπεριφορές.

Η πίεση να προετοιμαστούν τα παιδιά για το σχολείο σε μικρές ηλικίες μπορεί επίσης να είναι αποτέλεσμα της πρόσφατης εστίασης στα ακαδημαϊκά πρότυπα εντός των σχολικών συστημάτων. Για παράδειγμα, στις ΗΠΑ, στη πολιτεία της Βιρτζίνια, η εκπαιδευτική πολιτική εστιάζει σε έξι τομείς μαθησιακών προτύπων. Αυτοί οι τομείς είναι η κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη, η γλώσσα και η παιδεία, τα μαθηματικά, η επιστήμη, στις τέχνες και η σωματική υγεία.

Επομένως δόθηκε ώθηση προς την επιστήμη της μάθησης σε μικρές ηλικίες. Οι ευκαιρίες για τα παιδιά να ασχοληθούν με το παιχνίδι στο σχολικό περιβάλλον έχουν αντικατασταθεί με πιο αυστηρές μεθόδους μάθησης, όπως πχ απομνημόνευση

(Warash, Root, & Doris, 2016). Αυτή η τάση έχει παρατηρηθεί και στα νηπιαγωγεία και στη Α/βάθμιας και βάρθμιας εκπαίδευση. και σύμφωνα με τους Warash et al. (2016) υπάρχουν ενδείξεις ότι οι γονείς έχουν υιοθετήσει αυτή την αυστηρή άποψη για τη μάθηση.

Ο Brantlinger (2003) αναφέρει ότι οι μορφωμένοι γονείς από οικογένειες μεσαίας και ανώτερης τάξης συχνά αναφέρουν ότι κατανοούν τη σημασία του παιχνιδιού και προτιμούν την προοδευτική εκπαίδευση. Ωστόσο, όταν έρχονται αντιμέτωποι με επιλογές της πραγματικής ζωής, είναι πιο πιθανό να επιλέξουν προγράμματα σπουδών που προετοιμάζουν τα παιδιά τους να είναι δεσμευμένα στο κολέγιο και σε πιο προοδευτικά προγράμματα σπουδών.

Επιπλέον, μια μελέτη των Belfield και Garica (2014) ανέφερε ότι από το 1993 έως το 2007, οι γονείς έχουν αυξήσει τις προσδοκίες τους για την ανάπτυξη των σχολικών δεξιοτήτων. Μια άλλη μελέτη των Warash et al. (2016) υποστηρίζει ότι οι γονείς περνούν περισσότερο χρόνο διδάσκοντας τα παιδιά τους από ότι έκαναν οι γονείς παλαιότερα. Αυτό υποδηλώνει ότι οι γονείς πιστεύουν πλέον ότι η επίσημη διδασκαλία και όχι το παιχνίδι είναι πιο ωφέλιμη για τα ακαδημαϊκά αποτελέσματα των παιδιών, και ως εκ τούτου, αφιερώνουν λιγότερο χρόνο στο παιχνίδι και περισσότερο χρόνο στη διδασκαλία.

Ωστόσο, αυτή η στροφή προς λιγότερο παιχνίδι και πιο επίσημες μεθόδους διδασκαλίας και μάθησης μπορεί να είναι λανθασμένη, αφού το προσποιούμενο παιχνίδι είναι αναπτυξιακά κατάλληλο και μια σημαντική δραστηριότητα για παιδιά προσχολικής ηλικίας (Bredenkamp, 2004). Το προσποιητικό παιχνίδι έχει βρεθεί ότι προάγει συμπεριφορές, όπως η επίλυση προβλημάτων και η εκτελεστική λειτουργία, που επιτρέπουν στα παιδιά να έχουν επιτυχία στο σχολείο και κοινωνικές σχέσεις αργότερα στη ζωή. Αφού οι υπερπροστατευτικοί γονείς είναι συνήθως που ενδιαφέρονται να προετοιμάσουν τα παιδιά τους να έχουν καλές ακαδημαϊκές επιδόσεις, είναι πιθανό να περιορίζουν το παιχνίδι προσποίησης και αντ' αυτού να εμπλέκονται σε πιο επίσημες δραστηριότητες διδασκαλίας, κάτι που μπορεί επηρεάζουν αρνητικά τα ακαδημαϊκά αποτελέσματα των παιδιών τους (Lareau, 2011).

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι τα ακαδημαϊκά πρότυπα στην προσχολική ηλικία διαφέρουν από τα ακαδημαϊκά πρότυπα στο δημοτικό, στο γυμνάσιο και στο κολέγιο. Το ακαδημαϊκό επίτευγμα, γενικά, είναι η μεταβλητή που μελετάται σε

πληθυσμούς μεγαλύτερων παιδιών για τη μέτρηση των ακαδημαϊκών αποτελεσμάτων.

Ωστόσο, αυτή η μεταβλητή δεν ισχύει σε παιδιά προσχολικής ηλικίας (3-5 ετών) επειδή δεν λαμβάνουν επίσημους βαθμούς ή δεν λαμβάνουν τυποποιημένες δοκιμές. Αντίθετα, η ορολογία όταν σχετίζεται με τα ακαδημαϊκά αποτελέσματα για τη προσχολική ηλικία, γενικά επικεντρώνονται στη γνωστική και κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη, όπως αντανακλάται στους έξι τομείς μαθησιακών προτύπων του Υπουργείου Παιδείας της Δυτικής Βιρτζίνια (Belfield & Garica, 2014)

Δεδομένου ότι τα μέτρα ακαδημαϊκής επιτυχίας δεν ισχύουν για παιδιά προσχολικής ηλικίας, ερευνάται η αυτοεκτίμηση των παιδιών. Η ακαδημαϊκή αυτοεκτίμηση μπορεί να οριστεί ως στάσεις και αντιλήψεις για την ακαδημαϊκή απόδοση του τόμου (Marsh & O'Mara, 2008), αν και η ακαδημαϊκή αυτοεκτίμηση και ακαδημαϊκή απόδοση είναι διακριτές κατασκευές, αρκετές διαχρονικές μελέτες έχουν δείξει ότι είναι αλληλοενισχυτικές

Μάλιστα, μια μελέτη των Pallas et al. (1987) ανέφερε ότι η ακαδημαϊκή αυτοεκτίμηση των παιδιών στην πρώτη δημοτικού ήταν θετική και σχετίστηκε με τα μετέπειτα ακαδημαϊκά επιτεύγματα κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους

1.5.Τυπολογίες υπεργονικής μέριμνας

Ενώ οι πρώτες τυπολογίες του στυλ ανατροφής των παιδιών από τους Baumrind, (1967) και Maccoby και Martin (1983) δεν έλαβαν υπόψη την υπεργονική συμπεριφορά, η τρέχουσα θεωρία και έρευνα (Locke, et al., 2012);(Taylor, et al., 2013) προτείνει ότι τα στοιχεία υπεργονικής μέριμνας πρέπει να διερευνηθούν στα στυλ σε αυτά τα στυλ μέριμνας. Έτσι, ο σημερινός υπεργονικός γονέας μπορεί να αντικατοπτρίζει έναν συνδυασμό μορφών γονικής μέριμνας ή ένα μοναδικό και υπομελετημένο μοτίβο γονικής μέριμνας.

Περαιτέρω, οι Padilla-Walker (2012) και ο Nelson (2010) θεώρησαν ότι οι γονείς συχνά εμφανίζουν ένα συνδυασμό γονεϊκού στυλ, επιδεικνύοντας υπεργονικό ρόλο σε κάποια πτυχή της ζωής του παιδιού τους (π.χ. στον αθλητισμό) και όχι σε μια άλλη πτυχή της ζωής του παιδιού τους (π.χ. ακαδημαϊκούς στόχους).

Όμως τα παιδιά χρειάζονται υποστηρικτικές σχέσεις με ενήλικες που τα φροντίζουν, για να τα βοηθήσουν να βιώσουν τη παιδική ηλικία, την εφηβεία και την

επιτυχή μετάβαση στην ενηλικίωση ήρεμα και ευτυχισμένα (Roth, & Brooks-Gunn, 2003). Αν και υπάρχουν και άλλοι ενήλικες που παίζουν ρόλο στην ανάπτυξη των νέων (π.χ. δάσκαλοι) οι οποίοι τους υποστηρίζουν να βελτιώνουν τις αρνητικές συμπεριφορές και τις εκπαιδευτικές τους αποδόσεις, η παρουσία των γονέων είναι ιδιαίτερα επιδραστική (Bowers, et al., 2011; Hart, Newell, & Olson, 2003). Έτσι η συμπεριφορά των γονέων, αποτελεί μία πρόγνωση για την ευημερία του παιδιού στους τομείς της κοινωνικής ικανότητας, της ακαδημαϊκής επίδοσης, της ψυχοκοινωνικής ανάπτυξης και της προβληματικής συμπεριφοράς (Darling, 1999).

Ο Baumrind (1967) δημιούργησε την πρώτη τυπολογία στυλ γονέα, με διαστάσεις που περιελάμβαναν εξουσιαστική, αυταρχική και επιτρεπτική ανατροφή των παιδιών, ενώ οι Gray και Steinberg (1999) διαχώρισαν την έγκυρη ανατροφή των παιδιών σε τρία διακριτά στοιχεία: αποδοχή, έλεγχο συμπεριφοράς και ψυχολογικό έλεγχο. Από την άλλη πλευρά οι Darling και Steinberg (1993) πρότειναν ότι οι στόχοι και οι αξίες των γονέων επηρέασαν τόσο το γονεϊκό στυλ όσο και τη πρακτική εφαρμογή του. Τα ευρήματα μίας μελέτης τους έδειξαν ότι η εφαρμογή της ανατροφής των παιδιών αναφέρεται στη συγκεκριμένη συμπεριφορά που χρησιμοποιεί ένας γονέας για να κοινωνικοποιήσει τα παιδιά, ενώ το στυλ ανατροφής είναι το συναισθηματικό κλίμα στο οποίο μεγαλώνει ένα παιδί (Darling, & Steinberg, 1993).

Μέσω μιας σύγχρονης ανάλυσης των μέχρι σήμερα διαστάσεων και τυπολογιών γονικής μέριμνας, οι Hart, et al., (2003) πρότειναν τρεις διακριτικές διαστάσεις της κανονιστικής ανατροφής των παιδιών, που περιλαμβάνουν:

(α) ζεστασιά και υποστήριξη που παρουσιάζονται σε ένα παιδί για να διευκολύνει μια συναισθηματική σύνδεση (π.χ. αποδοχή, στοργή, εμπλοκή, ανατροφή),

(β) έλεγχος συμπεριφοράς του παιδιού για την ενθάρρυνση της ώριμης συμπεριφοράς (π.χ. ρύθμιση ορίων, επίβλεψη, συλλογισμός για τις συνέπειες) και

(γ) παροχή αυτονομίας (π.χ. ανεξαρτησία, αυτοδιακυβέρνηση) που προάγει τη συναισθηματική και ψυχολογική αυτοδυναμία.

1.5.1.Είδη υπεργονικής μέριμνας

Η μη κανονιστική, αλλά επίπονη ανατροφή των παιδιών έχει περιγραφεί χρησιμοποιώντας μια ποικιλία όρων, όπως:

- α. «γονική μέριμνα με ελικόπτερο» (Padilla-Walker, & Nelson, 2012)
- β. παρεμβατική ανατροφή των παιδιών (Taylor, Eisenberg, Spinrad, & Widaman, 2013),
- γ. υπερπροστατευτική ανατροφή των παιδιών (Ungar, 2009)
- δ. υπερβολική γονική μέριμνα (Locke, Campbell, & Kavanagh, 2012)
- ε. υπερβολική προσπάθεια γονικής μέριμνας (Locke, et al., 2012) και
- στ. υπερβολική φροντίδα για την ανατροφή (Locke, et al., 2012).

Οι Taylor, et al. (2013) επισημαίνουν ότι αν και αυτοί οι όροι χρησιμοποιούνται συχνά με εννοιολογικά διαφορετικούς τρόπους, οι έννοιες αυτών των μη κανονιστικών προσεγγίσεων γονικής μέριμνας είναι ασαφείς

1.5.1.1.Ο γονέας του ελικοπτέρου

Ο γονέας του ελικοπτέρου (μερικές φορές χαρακτηρίζεται ως υπερπροστατευτικός ή ζητάει υπερβολικά) ορίζεται ως ένας γονέας που θωρακίζει το παιδί υπερβολικά και λύνει προβλήματα για το παιδί του/της αντί να επιτρέπει στο παιδί να βιώσει την αποτυχία ή την πρόκληση. Με αυτό τον τρόπο, ο γονέας του ελικοπτέρου εμποδίζει το παιδί του/της να επιδείξει προσωπική ανάπτυξη (Bradley-Geist, & Olson-Buchanan, 2014).

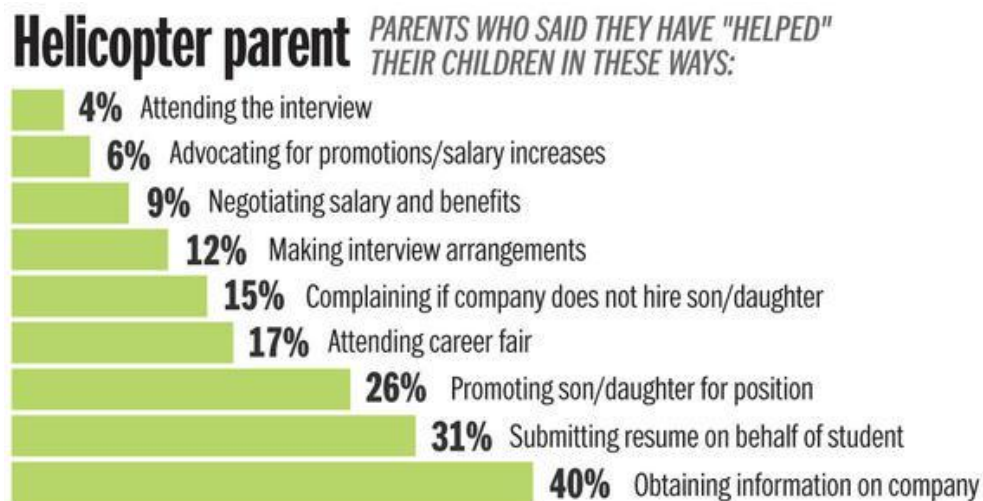
Οι Padilla-Walker και Nelson (2012:1178) περιέγραψαν τον «γονέα του ελικοπτέρου» ως ένα γονέα που έχει «*υψηλά επίπεδα ζεστασιάς/υποστήριξης, υψηλό έλεγχο και χαμηλή παραχώρηση αυτονομίας*».

Μέχρι σήμερα, η πλειονότητα της έρευνας για τη κατασκευή της ανατροφής με ελικόπτερο έχει επικεντρωθεί σε εφήβους και αναδυόμενους ενήλικες (Padilla-Walker, & Nelson, 2012), τον παρεμβατικό γονέα (μερικές φορές αποκαλείται υπερβολικά εμπλεκόμενος γονέας) που υπερπρογραμματίζει και μικροδιαχειρίζεται τα παιδιά του, παρεμποδίζοντας το παιχνίδι στον ελεύθερο χρόνο του παιδιού και την

ανεξάρτητη συμπεριφορά αυτού. Οι παρεμβατικοί γονείς συχνά λειτουργούν ελάχιστα χωρίς το παιδί τους (Padilla-Walker, & Nelson, 2012;

Οι Taylor, et al., (2013) συμπληρώνουν τα είδη υπεργονεϊκού στυλ και προτείνουν ότι η υπεργονική συμπεριφορά είναι συνέχεια μιας ύ εξουσιαστικής, αυταρχικής και επιεικής γονικής μέριμνας. Η σύλληψη της υπεργονικής μέριμνας σε συνάδει με τις απόψεις των Padilla-Walker και Nelson (2012:1178), οι οποίοι τόνισαν ότι η ανατροφή των παιδιών με ελικόπτερο, δεν αντικατοπτρίζει μια εντελώς νέα διάσταση της ανατροφής των παιδιών, αλλά μάλλον αντιπροσωπεύει ένα «μοναδικό μοτίβο των βασικών διαστάσεων της ανατροφής των παιδιών.

Σχεδιάγραμμα 1.1. Αντιλήψεις υπεργονεϊκών γονέων (<https://www.google.com/search?q=helicopter+parents&sxsrf>)

1.5.1. SOURCE: Michigan State University, Collegiate Employment Research Institute

DESERET NEWS GRAPHIC

Ο γονέας του χλοοκοπτικού κυριολεκτικά «κουρεύει» προβλήματα από το μονοπάτι του παιδιού του (Locke, et al., 2012). Επιδιώκει να αφαιρέσει όλα τα αντιληπτά εμπόδια από την ανάπτυξη του παιδιού του και συχνά αναφέρεται ότι παρεμβαίνει υπερβολικά στους ακαδημαϊκούς στόχους και στον αθλητισμό.

Συμπερασματικά οι Locke, et al. (2012) επισημαίνουν ότι η υπεργονική μέριμνα είναι ο όρος που αντιπροσωπεύει καλύτερα τα μη κανονιστικά, αλλά επίπονα (σε αντίθεση με τα επιτρεπτικά) στυλ ανατροφής. Οι Segrin, et al., (2013:570-571), δίνουν μάλλον τον πιο πειστικό ορισμό του υπεργονέα. Υποστηρίζουν ότι «τα άτομα που εφαρμόζουν αυτή τη μορφή γονικής μέριμνας φαίνονται υπερβολικά εμπλεκόμενα στη ζωή των παιδιών τους, αποστρέφονται το κίνδυνο και απασχολούνται με τα συναισθηματικά των παιδιών τους και την ευημερία». Με απλά λόγια, η υπεργονική μέριμνα υποδηλώνει «συμπεριφορές πέρα από αυτό που θα έκαναν οι περισσότεροι γονείς» (Thomasgard, & Metz, 1993: 67).

1.6.Αιτίες υπεργονεϊκής μέριμνας

Αν και τα περιστασιακά αγχώδη συναισθήματα είναι μια καθολική ποιότητα της ανθρώπινης φύσης, η κατανόηση του άγχους κινδύνου των γονέων και των φόβων που σχετίζονται με τις εμπειρίες της παιδικής ηλικίας είναι σημαντική, επειδή οι γονικοί φόβοι μπορεί να επηρεάσουν το τρόπο με τον οποίο οι γονείς επιτρέπουν στα παιδιά τους να παίζουν (Scott, et al., 1998). Τα όρια στις εμπειρίες της παιδικής ηλικίας λόγω των γονικών φόβων και του άγχους κινδύνου μπορεί να εμποδίσουν την υγιή ανάπτυξη του παιδιού, ιδιαίτερα όταν οι γονείς ενεργούν ως φύλακες των εμπειριών του παιδιού τους, προκειμένου να διατηρήσουν την εξουσία πάνω στα παιδιά τους (Hood-Williams, 1990). Οι πιο σημαντικές αιτίες υπεργονικής μέριμνας είναι οι εξής:

1.6.1. Το φύλο ως μεταβλητή για δημιουργία υπεργονικής μέριμνας

Το φύλο, ως μεταβλητή διαφοροποίησης των επιπέδων του γονεϊκού στρες αλλά και της εκδήλωσης των ακραίων γονεϊκών συμπεριφορών, φαίνεται πως διαδραματίζει σημαντικό ρόλο.

Αν και οι δυσκολίες και τα εμπόδια του γονεϊκού ρόλου τόσο του πατέρα όσο και της μητέρας έχουν κοινή βάση, φαίνεται πως η μητέρα επηρεάζεται περισσότερο, χωρίς όμως να παραγκωνίζεται η εμπλοκή του πατέρα.

Ο συναισθηματικός δεσμός που εκ προοιμίου αναπτύσσεται μεταξύ της μητέρας και του παιδιού, η εμπλοκή της στην ανατροφή του τέκνου και η επίβλεψη του φαίνεται πως αποτελούν αιτιολογικούς παράγοντες.

Για παράδειγμα, ευρήματα έρευνας σε ισραηλινές οικογένειες, οι μητέρες ήταν αυτές που σε μεγαλύτερο ποσοστό ακολουθούσαν το υπεργονεϊκό στυλ, ενώ αντίθετα σε αντίστοιχη έρευνα σε αμερικανικές οικογένειες δεν υπήρχε διαφορά ανάμεσα στα δυο φύλα. Παρόλα αυτά βρέθηκε συσχέτιση της γενιάς στην οποία ανήκουν οι γονείς σε σχέση με τη γονεϊκή τους εμπλοκή. Έτσι φαίνεται ότι οι Baby Boomers (οι γεννηθέντες ανάμεσα στο 1946 και το 1962) εμπλέκονται περισσότερο με τα παιδιά τους σε σχέση με τις παλαιότερες γενιές. Αυτό ενδεχομένως να οφείλεται στις μεγάλες κοινωνικές αλλαγές που διεξήχθησαν την περίοδο που οι

Baby Boomers γίνονταν γονείς. Επίσης οι αλλαγές που παρουσιάστηκαν ήταν σχετικές με το ρυθμό γεννήσεων, την αλματώδη εξέλιξη της τεχνολογίας, αλλαγή στο lifestyle, οικονομική αβεβαιότητα, ανάπτυξη νέων γονεϊκών πρακτικών (Smith et al., 2006).

1.6.2.Γονεϊκό στρες (parental stress)

Το γονεϊκό στρες ορίζεται ως η ψυχολογική δυσφορία που προκύπτει απ' τις απαιτήσεις της ανατροφής των παιδιών (Gutermuth et al., 2005).

Αν και σε ένα βαθμό το άγχος είναι φυσιολογικό να υπάρχει, μερικοί γονείς το βιώνουν τόσο έντονα με αποτέλεσμα να επηρεάζεται αρνητικά η ψυχική τους υγεία, η συζυγική τους σχέση αλλά και η συνύπαρξη με τα παιδιά τους. Έτσι το γονεϊκό δίπολο νιώθει αποτυχημένο, ανεπαρκές και ανέτοιμο να δράσει λειτουργικά και να διαχειριστεί ικανοποιητικά τις καταστάσεις στο πλαίσιο της οικογένειας.

Οι Mash και Johnston (1990) θεωρούν ότι το γονεϊκό στρες είναι ένα σύνθετο κατασκεύασμα με συμπεριφορικές, συναισθηματικές και νοητικές προεκτάσεις και ότι ο υπεργονεϊσμός, θα μπορούσε να νοηθεί και ως απότοκο του ακραίου γονεϊκού στρες λαμβάνοντας υπόψη τους παράγοντες εκδήλωσής του.

Η έρευνα των Cooklin et al. (2013) κατέδειξε τη σύνδεση μεταξύ γονεϊκού στρες και γονεϊκής δυσλειτουργικότητας, καθώς και των προβλημάτων εξωτερίκευσης του παιδιού.

Οι δε Munnich και Munnich (2009) πρότειναν ότι η υπεργονική μέριμνα είναι μια απάντηση στις προσδοκίες που σχετίζονται με τα σύγχρονα πρότυπα επιτευγμάτων και την ακαδημαϊκή και οικονομική επιτυχία, και ότι αυτή η πίεση γίνεται ο κύριος εξορθολογισμός για την υπερδιάρθρωση και τη μικροδιαχείριση της ζωής του παιδιού και του εφήβου.

Επίσης οι Segrin, et al., (2013) και Wolfradt, Hempel, και Miles (2003) υποδηλώνουν ότι οι ίδιοι οι υπεργονείς μπορεί να έχουν αρνητικά χαρακτηριστικά, όπως άγχος, ναρκισσισμό και αισθήματα δικαιώματος και αυτά να είναι αιτία της υπερβολικής προστασίας των παιδιών τους. .

1.6.3. Διαφορετικά είδη οικογενειών

Η Carney-Hall (2008) πρότεινε ότι οι γονείς έχουν υπερεμπλακεί επειδή τα συστήματα οικογενειακής υποστήριξης είναι πλέον πιο διαφορετικά. Υπάρχουν πολλές οικογένειες που οι γονείς έχουν πάρει διαζύγιο, και είναι είτε μονογονεϊκές είτε ομοφυλόφιλες οικογένειες.

1.6.4. Προσπάθεια των γονέων να αλλάξουν τον τρόπο που παίζουν τα παιδιά

Σύμφωνα με την έρευνα που διεξήχθη από τον Stuart Brown με το Εθνικό Ινστιτούτο Παιχνιδιού, «Munnich and Munnich» (Garst & Gagnon, 2015) η συμμετοχή των γονέων σε κάθε λεπτό της ημέρας ενός παιδιού, η προσπάθειά τους να εξαλείψουν το σκληρό παιχνίδι στα αγόρια και οι προσπάθειές τους να εξηγιώσουν όλους τους χώρους όπου αναδημιουργούν τα παιδιά, έχει ως αποτέλεσμα να περιορίσουν σοβαρά άλλους τομείς ανάπτυξης, όπως η ικανότητα να εγείρουν τη περιέργεια, να εξερευνούν και να αξιολογούν σύμφωνα με τη δική τους αίσθηση κινδύνου και ασφάλειας, και έτσι να ορίζουν τα δικά τους σύνορα και όρια με τον έξω κόσμος.

1.6.5. Άσκηση πίεσης του ευρύτερου κοινωνικο-πολιτισμικού πλαισίου

Το ευρύτερο κοινωνικο-πολιτισμικό πλαίσιο της σύγχρονης γονικής μέριμνας ασκεί ισχυρές επιρροές σε πολλές συμπεριφορές υπεργονικής μέριμνας, με αποτέλεσμα αυτό το πλαίσιο είναι συνήθως η αιτία του γονικού άγχους που συμβάλλει στην υπεργονική συμπεριφορά.

1.6.6. Μεγιστοποίηση ασφάλειας πρώιμης παιδικής ηλικίας

Όπως σημειώνουν οι Munich και Munich (2009:234), η υπεργονεϊκή μέριμνα ξεκινά με προτροπές και τεχνικές για τη μεγιστοποίηση της ασφάλειας της πρώιμης παιδικής ηλικίας και περιλαμβάνει προστατευτικές συσκευές όπως: αντιβακτηριδιακά προϊόντα και «νταντάδες», προσχολικά βοηθήματα για ανάγνωση και μαθηματικά., ψυχολογική υποστήριξη για ενίσχυση της αυτοεκτίμησης όπως υπερβολικά πάρτι γενεθλίων και τελετές αποφοίτησης από το νηπιαγωγείο. Μία βιομηχανία φροντιστηρίων 4 δισεκατομμυρίων δολαρίων που ξεκινά από το δημοτικό σχολείο,

επίπονα προγράμματα για εξωσχολικές και αθλητικές δραστηριότητες, κατασκηνώσεις ειδικών δεξιοτήτων και, στο Λύκειο πρόσληψη ιδιωτικών συμβούλων εισαγωγής στο πανεπιστήμιο, με μεγάλα έξοδα, για να βοηθήσουν το παιδί να προωθηθεί στο καλύτερο δυνατό πανεπιστήμιο.

1.6.7. Πίεση για ακαδημαϊκή επιτυχία των παιδιών

Για πολλούς γονείς, οι πιέσεις για ακαδημαϊκή επιτυχία γίνονται ο κύριος ανορθολογισμός για την υπερδιάρθρωση, τη μικροδιαχείριση και το στενό προγραμματισμό της ζωής των νέων

1.6.8. Συνεχή αξιολόγηση και διαχείριση κινδύνου

Μια άλλη πηγή γονικού άγχους μπορεί να προέρχεται από τον αντιληπτό κίνδυνο που σχετίζεται με τις παιδικές εμπειρίες. Οι Scott, Jackson και Ackett-Milburn (1998) έχουν προτείνει ότι η αβεβαιότητα που σχετίζεται με τη σύγχρονη ζωή έχει συμβάλει στην ανάπτυξη μιας κοινωνίας κινδύνου, όπου οι γονείς ασχολούνται συνεχώς με την αξιολόγηση και τη διαχείριση του κινδύνου σε όλους τους τομείς της ζωής του παιδιού τους. Υπάρχει μια συνεχής έκκληση για μια πιο προσεκτική εξέταση του τρόπου με τον οποίο ο κίνδυνος ενσωματώνεται σε συγκεκριμένα πλαίσια, καθώς οι κίνδυνοι δομούνται κοινωνικά μέσα στις οικογένειες και αυτοί οι αντιληπτοί κίνδυνοι συμβάλλουν στη δημιουργία άγχους κινδύνου στους γονείς (Backett-Milburn, & Harden, 2004).

1.6.9. Η δομή της οικογένειας που ανατράφηκαν οι γονείς

Η εδραίωση του υπεργονεϊκού στυλ ανατροφής έχει σε μεγάλο βαθμό τις ρίζες του στη δομή της οικογένειας που ανετράφηκαν οι εν λόγω γονείς που υιοθετούν τέτοιες αρχές.

Οι προσωπικές εμπειρίες και τα βιώματα από την παιδική τους ηλικία, οι σχέσεις με τους δικούς τους κηδεμόνες και τα αδέρφια τους, καθώς και τα ερεθίσματα του περιβάλλοντος των οποίων έγιναν δέκτες, προδιαγράφουν τη γονεϊκή τους φύση.

Όπως υποστηρίζει ο Wellman (2011), ουσιαστικά μέσω της μίμησης του προτύπου, οι αρχές και οι πρακτικές μεταφέρονται διαμέσου των γενεών. Βέβαια σύμφωνα με τους Tsip και Leung (2021), πολλές δυσκολίες προκύπτουν και όταν οι ίδιοι οι γονείς αδυνατούν να ελέγξουν τα δικά τους αμφιθυμικά αισθήματα και είναι ανέτοιμοι, να επιλύσουν τις συγκρούσεις που πυροδοτούνται.

Πολλές φορές μάλιστα, οι γονείς αποβλέπουν στο να καλύψουν το κενό που άφησαν οι δικοί τους πατέρες και μητέρες με μία παρουσία πιο πλήρη και πιο ολόψυχη την οποία ελπίζουν ότι τα παιδιά τους θα βιώσουν και θα θυμούνται. (Daly, 1993). Έτσι μη μπορώντας να απαλλαγούν από αυτά τους τα συναισθήματα, μετουσιώνουν και αναπαράγουν τη γονεϊκή απαιτητικότητα, εγωκεντρικότητα σε μία αέναη εμπλοκή που είχαν βιώσει.

Τέλος παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον το γεγονός ότι ο υπεργονεϊσμός συνδέεται αρνητικά με τους γονείς που έχουν προχωρήσει σε τεχνητή γονιμοποίηση, γεγονός που πιθανόν να οφείλεται στο ότι αυτοί οι γονείς αποκτούν παιδί πιο συνειδητοποιημένα από ότι γονείς που απέκτησαν παιδί με αυθόρμητη σύλληψη (Thompson, 2012).

1.7. Επιπτώσεις υπεργονεϊσμού στα παιδιά και στους εφήβους

1.7.1. Υπεργονεϊσμός και αυτονομία

Η αυτονομία αποτελεί βασικό αναπτυξιακό στόχο του ατόμου και συνδέεται με τη διαμόρφωση της ατομικής ταυτότητας.

Ως όρος η αυτονομία διαφαίνεται με το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης και με την ικανότητα του ατόμου να δρα χωρίς εξωτερικούς προορισμούς. Ως επίκτητο, δυναμικό χαρακτηριστικό καλλιεργείται στους κόλπους της οικογένειας και εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό απ' τις γονεϊκές πρακτικές.

Έτσι, ανάλογα με το περιβάλλον στο οποίο αναπτύσσεται το άτομο γίνεται λειτουργικά ανεξάρτητο ή εξαρτημένο

Τα χαρακτηριστικά του αυτόνομου ατόμου είναι τα εξής:

1) *Η ανεξαρτησία των στάσεων*: Το άτομο έχει τις δικές του στάσεις, αξίες καθώς και πρότυπα και δεν ετεροκατευθύνονται.

2) *Η συναισθηματική ανεξαρτησία*: Το άτομο είναι συναισθηματικά αυτόνομο και αποδεδμευμένο από τη συναισθηματική στήριξη των γονέων του.

- 3) *Η λειτουργική ανεξαρτησία:* μπορεί να ανταπεξέλθει ικανοποιητικά
- 4) στην καθημερινότητα του και να προσαρμοστεί στο περιβάλλον.
- 5) *Η ανεξαρτησία από συγκρούσεις:* άτομο παίρνει απόσταση από συγκρουσιακά επεισόδια μεταξύ του ίδιου και των γονέων του αποφεύγοντας την εδραίωση αρνητικών συναισθημάτων.

1.7.2. Έλεγχος συμπεριφοράς

Ο έλεγχος της συμπεριφοράς αφορά το γονικό έλεγχο στις συμπεριφορές και τις στάσεις των παιδιών ο οποίος μπορεί να οριστεί ως υπερβολικός και αναπτυξιακά ακατάλληλος (Padilla-Walker & Nelson, 2012).

Αν και τα μικρά παιδιά χρειάζονται κάποιο επίπεδο γονικού ελέγχου συμπεριφοράς, οι υπερβολικές καταστάσεις μπορούν να έχουν αρνητικά αποτελέσματα. Για παράδειγμα, ο Baumrind (1966) ανέφερε ότι παιδιά ηλικίας 3 έως 4 ετών που είχαν μητέρες που ανέφεραν ότι ασκούσαν υψηλά επίπεδα ελέγχου στη συμπεριφορά τους, ήταν πιο πιθανό να είναι ανασφαλώς προσκολλημένοι με τις μητέρες τους, από ότι οι άλλοι συνομήλικοι, των οποίων οι μητέρες ασκούσαν χαμηλότερα επίπεδα προσπάθειας ελέγχου στη συμπεριφορά του παιδιού. Επιπλέον, αυτά τα παιδιά ήταν επίσης πιο πιθανόν να έχουν λιγότερη αυτοεκτίμηση και αυτοσεβασμό από τους συνομηλίκους τους, είναι ντροπαλά και να νοιώθουν εχθρικά προς τα άλλα παιδιά.

1.7.3. Ψυχολογικός Έλεγχος

Όσον αφορά το ψυχολογικό έλεγχο, οι Padilla-Walker και Nelson (2012) όρισαν αυτή την επιρροή ως γονεϊκές συμπεριφορές που ελέγχουν και χειραγωγούν τα συναισθήματα των παιδιών, με αποτέλεσμα να απειλούν ότι δεν τα αγαπάνε ή να προκαλούν συναισθήματα ενοχής.

Οι Buhs et al.(2015) χρησιμοποίησαν μοντελοποίηση δομικών εξισώσεων για να δείξουν πώς χρησιμοποιούν οι μητέρες το ψυχολογικό έλεγχο, για να επηρεάσουν τις αξιολογήσεις των δασκάλων για την εξωτερίκευση και την εσωτερίκευση των συμπεριφορών των παιδιών. Οι ερευνητές βρήκαν σημαντικές συσχετίσεις μεταξύ της υψηλής χρήσης μητρικού ψυχολογικού ελέγχου και εξωτερίκευση των συμπεριφορών των παιδιών, όπως οι εκδηλώσεις επιθετικότητας προς τους

συνομηλίκους, ενώ η εσωτερίκευση των συμπεριφορών προκάλεσαν συναισθήματα δυστυχίας και μοναξιάς.

Επιπλέον, μια μελέτη από των Bayer et al. (2006), σε παιδιά 2 ετών (N = 112), η οποία διήρκησε τέσσερα χρόνια, εξετάστηκαν παράγοντες πρόβλεψης προβλημάτων και εσωτερίκευση της συμπεριφοράς στη παιδική ηλικία. Τα ευρήματα αυτής της έρευνας έδειξαν ότι ο υπερβολικός γονικός ψυχολογικός έλεγχος συνδέθηκε με άγχος και κατάθλιψη στα παιδιά.

Επιπλέον, αρκετοί ερευνητές έχουν επισημάνει τη σχέση μεταξύ της γονικής χρήσης του υπερβολικού ψυχολογικού ελέγχου και της κοινωνική απόσυρσης. Οι Mills και Rubin το 1998 διεξήγαγαν μία μελέτη σε παιδιά που πήγαιναν στο δημοτικό σχολείο. Οι ερευνητές βρήκαν ότι οι μητέρες που ασκούσαν υπερβολικό ψυχολογικό έλεγχο ήταν πιο πιθανό να έχουν με κοινωνικά προβλήματα. Επίσης όπως υποστηρίζουν οι . Rubin, Burgess, και Hastings (2002). , η χρήση ψυχολογικού ελέγχου από τη μητέρα μπορεί να επιδεινώσει την κοινωνική απόσυρση στη προσχολική ηλικία και τα παιδιά να είναι ντροπαλά ως νήπια. Οι ίδιοι ερευνητές επισημαίνουν ότι η η χρήση ψυχολογικού ελέγχου μπορεί να είναι ιδιαίτερα επιζήμια για τα παιδιά που έχουν προδιάθεση για ντροπαλότητα. Όμως η ύπαρξη της ντροπαλότητας μπορεί να καταστήσει δύσκολη την επίτευξη ακαδημαϊκής επιτυχίας,

η φοίτηση στο σχολείο να καταστεί εξαιρετικά αγχωτική για τα ντροπαλά παιδιά και θα χάσουν ευκαιρίες για μάθηση.

Το θέμα της ντροπαλότητας των παιδιών υποστηρίζουν και οι Rubin et al. (2009) οι οποίοι αναφέρουν ότι οι δάσκαλοι αντιλαμβάνονται ότι τα ντροπαλά παιδιά είναι λιγότερο ικανά ακαδημαϊκά από συνομήλικους που δεν είναι ντροπαλοί. Αυτό μπορεί να είναι ιδιαίτερα επιζήμια για τα παιδιά κατά τη διάρκεια της προσχολικής ηλικίας, δεδομένου ότι μαθαίνουν πράττοντας και αλληλεπιδρώντας με τους άλλους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

3.Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΥΠΕΡΓΟΝΕΩΝ ΣΤΗ ΔΟΜΗΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ - Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΣΤΗ ΣΧΕΣΗ ΥΠΕΡΓΟΝΕΪΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΔΟΜΗΣΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

3.1.Η έννοια της προσωπικότητας

Βασικό σημείο όλων των θεωριών της προσωπικότητας είναι η πολυπλοκότητα της ανθρώπινης συμπεριφοράς και η πολλαπλότητα τόσο των ομοιοτήτων όσο και των διαφορών των ανθρώπων.

Κατά τον Cervone και Pervin, A.L. (2018), η προσωπικότητα ενέχει τα χαρακτηριστικά του ατόμου που επεξηγούν τους σταθερούς τύπους συμπεριφοράς. Ο Little (1999), έχει κάνει λόγο για τους διαφορετικούς ορισμούς της προσωπικότητας, οι οποίοι συγκλίνουν ή αποκλίνουν ανάλογα με την θεωρητική τοποθέτηση (Little, 1999).

Σύμφωνα με τον (Wiggins, 1996) η έρευνα της ψυχολογίας αποπειράται κατά καιρούς να ορίσει τον τρόπο ανάπτυξης της προσωπικότητας, λαμβάνοντας υπόψη τους γενετικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες. Στη διαμάχη ανάμεσα σε φύση ή ανατροφή προτίθεται και η κληρονομικότητα, που φαίνεται αν έχει σημαντική επίδραση

Έτσι οι γονείς από τα πρώτα χρόνια της ζωής των παιδιών τους εξετάζουν εξονυχιστικά τις προτιμήσεις και τα χαρακτηριστικά μωρού τους για ενδείξεις αναπτυσσόμενης προσωπικότητας (Brief, 1998). Όπως υποστηρίζει ο Rothbart (2011) η ιδιοσυγκρασία είναι το θεμέλιο για την ανάπτυξη της προσωπικότητας. Αλλά η ιδιοσυγκρασία αν βασίζεται σε βιολογική βάση, αλληλεπιδρά με την επίδραση της εμπειρίας από τη στιγμή της γέννησης (αν όχι πριν) για να διαμορφώσει την προσωπικότητα. Οι ιδιοσυγκρασιακές διαθέσεις επηρεάζονται, για παράδειγμα, από το επίπεδο υποστήριξης της γονικής φροντίδας.

Γενικότερα, η προσωπικότητα διαμορφώνεται από τη καλή προσαρμογή μεταξύ των ιδιοσυγκρασιακών ιδιοτήτων του παιδιού και των χαρακτηριστικών του περιβάλλοντος (Chess & Thomas, 1999). Για παράδειγμα, ένα ριψοκίνδυνο παιδί του οποίου οι γονείς το πηγαίνουν τακτικά σε εκδρομές για πεζοπορία και ψάρεμα το

Σαββατοκύριακο, ο τρόπος ζωής τους υποστηρίζει την ανάπτυξη της προσωπικότητας του.

Επομένως η προσωπικότητα είναι το αποτέλεσμα της συνεχούς αλληλεπίδρασης μεταξύ βιολογικής διάθεσης και εμπειρίας, όπως ισχύει για πολλές άλλες πτυχές της κοινωνικής ανάπτυξης και της ανάπτυξης της προσωπικότητας.

3.2. Διαδικασία ανάπτυξης της προσωπικότητας

Η προσωπικότητα αναπτύσσεται από την ιδιοσυγκρασία του ατόμου πολλούς τρόπους (Thompson, Winer, & Goodvin, 2010). Καθώς τα παιδιά ωριμάζουν βιολογικά, τα ιδιοσυγκρασιακά χαρακτηριστικά αναδύονται και αλλάζουν με την πάροδο του χρόνου. Ένα νεογέννητο δεν είναι ικανό για πολύ αυτοέλεγχο, αλλά καθώς οι ικανότητες αυτοελέγχου που βασίζονται στον εγκέφαλο προχωρούν, οι ιδιοσυγκρασιακές αλλαγές στην αυτορρύθμιση και γίνονται πιο εμφανείς. Για παράδειγμα, ένα νεογέννητο που κλαίει συχνά δεν έχει απαραίτητα γκρινιάρια προσωπικότητα. Αλλά με την πάροδο του χρόνου, με επαρκή γονική υποστήριξη και αυξημένο αίσθημα ασφάλειας, το παιδί μπορεί να είναι λιγότερο πιθανό να κλάψει.

Επιπλέον, η προσωπικότητα αποτελείται από πολλά άλλα χαρακτηριστικά εκτός από την ιδιοσυγκρασία. Τα πιο κοινά χαρακτηριστικά είναι :

- η αναπτυσσόμενη αυτοαντίληψη των παιδιών,
- τα κίνητρά τους για να επιτύχουν ή να κοινωνικοποιηθούν,
- οι αξίες και οι στόχοι τους,
- τα στυλ αντιμετώπισης,
- η αίσθηση ευθύνης και ευσυνειδησίας τους
- και πολλές άλλες ιδιότητες που περιλαμβάνονται στην προσωπικότητα του κάθε παιδιού.

Αυτές οι ιδιότητες επηρεάζονται από τις βιολογικές διαθέσεις, αλλά ακόμη περισσότερο από τις εμπειρίες του παιδιού με τους άλλους, ιδιαίτερα με άτομα του στενού του οικογενειακού και κοινωνικού περιβάλλοντός του, που καθοδηγούν την ανάπτυξη των ατομικών χαρακτηριστικών

Πράγματι, η ανάπτυξη της προσωπικότητας ξεκινά με τα βιολογικά θεμέλια της ιδιοσυγκρασίας, αλλά γίνεται όλο και πιο επεξεργασμένη, επεκτείνεται και

εκλεπτόνεται με την πάροδο του χρόνου. Το νεογέννητο που κοιτάζαν οι γονείς γίνεται έτσι ενήλικας με προσωπικότητα βάθους και αποχρώσεων (Bilohur, 2019).

3.3. Η δόμηση της προσωπικότητας των παιδιών και εφήβων από υπεργονείς

3.3.1. Η κοινωνική ανάπτυξη της προσωπικότητας

Κάθε ενήλικας αναρωτιέται «πώς έχει γίνει το είδος του ανθρώπου που είναι σήμερα. Οι απαντήσεις που έρχονται εύκολα στο μυαλό περιλαμβάνουν:

- τις επιρροές των γονέων,
- των συνομηλίκων,
- την ιδιοσυγκρασία,
- μια ηθική πυξίδα,
- μια ισχυρή αίσθηση του εαυτού και
- μερικές φορές κρίσιμες εμπειρίες ζωής, όπως το διαζύγιο των γονέων.

Η κοινωνική ανάπτυξη και η ανάπτυξη της προσωπικότητας περιλαμβάνει αυτές και πολλές άλλες επιρροές στην ανάπτυξη του ατόμου. Επιπλέον, αντιμετωπίζει ερωτήματα που βρίσκονται στο επίκεντρο της κατανόησης του τρόπου με τον οποίο εξελισσόμαστε ως μοναδικοί άνθρωποι, πόσο είμαστε προϊόντα της φύσης ή της τροφής και πόσο ανθεκτικές είναι οι επιρροές των πρώιμων εμπειριών.

Η μελέτη της κοινωνικής ανάπτυξης και της ανάπτυξης της προσωπικότητας προσφέρει προοπτική σε αυτά και σε άλλα ζητήματα, συχνά δείχνοντας πόσο περίπλοκες και πολύπλευρες είναι οι επιρροές στα αναπτυσσόμενα παιδιά, και επομένως οι περίπλοκες διαδικασίες που έχουν κάνει το άτομο που είναι σήμερα (Thompson, 2006a).

Η κατανόηση της κοινωνικής ανάπτυξης και της ανάπτυξης της προσωπικότητας απαιτεί την εξέταση των παιδιών από τρεις οπτικές γωνίες που αλληλεπιδρούν για να διαμορφώσουν την ανάπτυξη.

- Το πρώτο είναι το κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο ζει κάθε παιδί, ιδιαίτερα οι σχέσεις που παρέχουν ασφάλεια, καθοδήγηση και γνώση.

- Το δεύτερο είναι η βιολογική ωρίμανση που υποστηρίζει την ανάπτυξη κοινωνικών και συναισθηματικών ικανοτήτων και αποτελεί τη βάση της ιδιοσυγκρασιακής ατομικότητας.
- Το τρίτο είναι οι αναπτυσσόμενες αναπαραστάσεις των παιδιών για τον εαυτό τους και τον κοινωνικό κόσμο.

Η κοινωνική ανάπτυξη και η ανάπτυξη της προσωπικότητας είναι καλύτερα κατανοητή ως η συνεχής αλληλεπίδραση μεταξύ αυτών των κοινωνικών, βιολογικών και αναπαραστατικών πτυχών της ψυχολογικής ανάπτυξης

3.3.2. Αλληλεπίδραση σχέσεων

Η αλληλεπίδραση σχέσεων μπορεί να παρατηρηθεί στην ανάπτυξη των πρώιμων σχέσεων μεταξύ των βρεφών και των γονέων τους κατά το πρώτο έτος. Σχεδόν όλα τα βρέφη που ζουν σε κανονικές συνθήκες αναπτύσσουν ισχυρούς συναισθηματικούς δεσμούς με αυτούς που τα φροντίζουν. Οι ψυχολόγοι πιστεύουν ότι η ανάπτυξη αυτών των προσκολλήσεων είναι τόσο βιολογικά φυσιολογική, όσο η εκμάθηση του περπατήματος και όχι απλώς ένα υποπροϊόν της παροχής τροφής ή ζεστασιάς από τους γονείς.

Αντίθετα, οι προσκολλήσεις έχουν εξελιχθεί στους ανθρώπους επειδή προάγουν τα κίνητρα των παιδιών να μείνουν κοντά σε αυτούς που τα φροντίζουν και, κατά συνέπεια, να επωφεληθούν από τη μάθηση, την ασφάλεια, την καθοδήγηση, τη ζεστασιά και την επιβεβαίωση που παρέχουν οι στενές σχέσεις (Cassidy, 2008)

Παρόλο που σχεδόν όλα τα βρέφη αναπτύσσουν συναισθηματικές προσκολλήσεις με τους φροντιστές τους--γονείς, συγγενείς, νταντάδες-- η αίσθηση ασφάλειας σε αυτές τις προσκολλήσεις ποικίλλει. Τα βρέφη συνδέονται με ασφάλεια όταν οι γονείς τους ανταποκρίνονται με ευαισθησία σε αυτά, ενισχύοντας την εμπιστοσύνη των βρεφών ότι οι γονείς τους θα παρέχουν υποστήριξη όταν χρειαστεί.

Όταν η φροντίδα που λαμβάνουν τα βρέφη είναι ασυνεπής ή παραμελημένη, νοιώθουν ανασφάλεια και τείνουν να ανταποκρίνονται αποφευκτικά, ανθεκτικά ή με αποδιοργανωμένο τρόπο (Belsky & Pasco Fearon, 2008). Τέτοιες ανασφαλείς προσκολλήσεις δεν είναι απαραίτητα το αποτέλεσμα εσκεμμένα κακής ανατροφής των παιδιών, αλλά είναι συχνά υποπροϊόν των περιστάσεων. Για παράδειγμα, μια καταπονημένη ανύπαντρη μητέρα, μπορεί να βρεθεί υπερβολικά πιεσμένη και κουρασμένη στο τέλος της ημέρας. Έτσι της είναι πολύ δύσκολο να προσφέρει τα

παιδιά της πλήρη φροντίδα. Σε άλλες περιπτώσεις, μερικοί γονείς είναι απλά ανεπαρκώς συναισθηματικά εξοπλισμένοι για να αναλάβουν την ευθύνη της φροντίδας ενός παιδιού.

Οι διαφορετικές συμπεριφορές των ασφαλώς και ανασφαλώς συνδεδεμένων βρεφών μπορούν να παρατηρηθούν ειδικά, όταν το βρέφος χρειάζεται την υποστήριξη του φροντιστή.

Για να αξιολογήσουν τη φύση της προσκόλλησης, οι ερευνητές χρησιμοποιούν μια τυπική εργαστηριακή διαδικασία που ονομάζεται «Παράξενη κατάσταση», η οποία περιλαμβάνει σύντομους αποχωρισμούς από τον φροντιστή (π.χ. τη μητέρα) (Solomon & George, 2008). Στη «Παράξενη Κατάσταση», ο φροντιστής λαμβάνει οδηγίες να αφήσει το παιδί να παίζει μόνο του σε ένα δωμάτιο για σύντομο χρονικό διάστημα και μετά να επιστρέψει και να χαιρετήσει το παιδί, ενώ οι ερευνητές παρατηρούν την ανταπόκριση του παιδιού. Ανάλογα με το επίπεδο προσκόλλησης του παιδιού, μπορεί να απορρίψει τον γονέα, να προσκολληθεί στον γονέα ή απλώς να καλωσορίσει τον γονέα - ή, σε ορισμένες περιπτώσεις, να αντιδράσει με έναν ταραγμένο συνδυασμό απαντήσεων.

3.3.3. Ασφάλεια της προσκόλλησης

Τα βρέφη μπορεί να συνδέονται με ασφάλεια ή ανασφάλεια με μητέρες, πατέρες και άλλους τακτικούς φροντιστές και μπορεί να διαφέρουν ως προς την ασφάλειά τους με διαφορετικούς ανθρώπους. Η ασφάλεια της προσκόλλησης είναι ένας σημαντικός ακρογωνιαίος λίθος της κοινωνικής ανάπτυξης και της ανάπτυξης της προσωπικότητας, επειδή τα βρέφη και τα μικρά παιδιά που συνδέονται με ασφάλεια έχει βρεθεί ότι αναπτύσσουν ισχυρότερες φιλίες με συνομηλίκους, πιο προηγμένη συναισθηματική κατανόηση και πρόωμη ανάπτυξη συνείδησης και πιο θετικές αντιλήψεις για τον εαυτό τους. με ανασφαλώς συνδεδεμένα παιδιά (Thompson, 2008). Αυτό είναι σύμφωνο με την υπόθεση της θεωρίας της προσκόλλησης ότι οι εμπειρίες φροντίδας, που καταλήγουν σε ασφαλείς ή ανασφαλείς δεσμούς, διαμορφώνουν τις αναπτυσσόμενες αντιλήψεις των μικρών παιδιών για τον εαυτό τους, καθώς και πώς είναι οι άνθρωποι και πώς να αλληλεπιδρούν μαζί τους.

3.3.4. Η προοδευτική αλλαγή σχέσης γονέα -παιδιού

Καθώς τα παιδιά ωριμάζουν, οι σχέσεις γονέα-παιδιού αλλάζουν φυσικά. Τα παιδιά προσχολικής ηλικίας και δημοτικού είναι πιο ικανά, έχουν τις δικές τους προτιμήσεις και μερικές φορές αρνούνται ή επιδιώκουν να συμβιβαστούν με τις προσδοκίες των γονιών. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε μεγαλύτερη σύγκρουση γονέα-παιδιού και ο τρόπος διαχείρισης της σύγκρουσης από τους γονείς διαμορφώνει περαιτέρω την ποιότητα των σχέσεων γονέα-παιδιού.

Γενικά, τα παιδιά αναπτύσσουν μεγαλύτερη ικανότητα και αυτοπεποίθηση όταν:

- οι γονείς έχουν υψηλές (αλλά εύλογες) προσδοκίες για τη συμπεριφορά των παιδιών,
- επικοινωνούν καλά μαζί τους,
- είναι ζεστοί και ανταποκρίνονται και
- χρησιμοποιούν τη λογική (και όχι τον εξαναγκασμό) ως προτιμώμενες απαντήσεις στην κακή συμπεριφορά των παιδιών.

Αυτό το είδος γονικού στυλ έχει περιγραφεί ως έγκυρο (Baumrind, 2013). Οι έγκυροι γονείς είναι υποστηρικτικοί και δείχνουν ενδιαφέρον για τις δραστηριότητες των παιδιών τους, αλλά δεν είναι αυταρχικοί και τους επιτρέπουν να κάνουν εποικοδομητικά λάθη. Αντίθετα, ορισμένες λιγότερο εποικοδομητικές σχέσεις γονέα-παιδιού προκύπτουν από αυταρχικά, μη εμπλεκόμενα ή ανεκτικά στυλ γονικής μέριμνας

Οι ρόλοι των γονέων σε σχέση με τα παιδιά τους αλλάζουν και με άλλους τρόπους. Οι γονείς γίνονται όλο και περισσότερο μεσολαβητές (ή φύλακες) της εμπλοκής των παιδιών τους με συνομηλίκους και δραστηριότητες εκτός οικογένειας. Η επικοινωνία και η εξάσκηση των αξιών τους συμβάλλει:

- στην ακαδημαϊκή επίδοση,
- την ηθική ανάπτυξη και
- τις προτιμήσεις δραστηριότητας των παιδιών.

Καθώς τα παιδιά φτάνουν στην εφηβεία, η σχέση γονέα-παιδιού γίνεται ολοένα και περισσότερο «συρρύθμιση», στην οποία τόσο ο γονέας, όσο και το παιδί αναγνωρίζουν την αυξανόμενη ικανότητα και αυτονομία του παιδιού και μαζί εξισορροπούν τις σχέσεις εξουσίας. Συχνά διαφαίνονται αποδείξεις αυτού, καθώς οι γονείς αρχίζουν να προσαρμόζουν την αίσθηση ανεξαρτησίας των έφηβων παιδιών

τους, επιτρέποντάς τους να αγοράζουν αυτοκίνητα, θέσεις εργασίας, να παρακολουθούν πάρτι και να μένουν έξω αργότερα.

3.4.Υπεργονικός έλεγχος και δόμηση προσωπικότητας παιδιών

Ο υπεργονικός έλεγχος συμπεριφοράς έχει οριστεί ως οι κανόνες και οι περιορισμοί που εφαρμόζονται από τους γονείς προς τα παιδιά τους που μπορεί περιλαμβάνουν:

- την πρόκληση ενοχών σε αυτά,
- την απειλή ότι δεν θα τα αγαπάνε και
- την επιβολή εξουσίας (Li, Li & Newman, 2013).

Ο έλεγχος της συμπεριφοράς έχει επίσης χαρακτηριστεί από τις προσπάθειες των υπεργονικών να ρυθμίζουν αυτοί τις συμπεριφορές των παιδιών (π.χ. σχολικές εργασίες, δουλειές, επικοινωνία) μέσα στην καθημερινότητα περιβάλλοντα και να ρυθμίζουν αυτή τη δόμηση της προσωπικότητας των παιδιών (Padilla-Walker & Nelson, 2012).

Ο Schaefer (1965) βρήκε ότι όσο μεγαλύτερος είναι ο ο συμπεριφορικός υπεργονικός έλεγχος τόσο λιγότερη ζεστασιά δείχνουν οι γονείς. Αυτοί οι τύποι υπεργονικού ελέγχου δείχνουν προκαλούνε αρνητικά συμπτώματα ψυχικής υγείας τόσο στην παιδική ηλικία όσο και στην αναδυόμενη ενήλικη ζωή (LeMoyné & Buchanan, 2011).

Τα αποτελέσματα ερευνών των υπεράνω αναφερόμενων ερευνητών επιβεβαίωσαν οι Segrin et al. (2012) που έδειξαν ότι ο υπεργονικός έλεγχος όπως: η παροχή συμβουλών, η υπερπροστατευτικότητα και η υπερενασχόληση, είχαν αρνητικά αποτελέσματα στα παιδιά γιατί βοηθάνε στη δόμηση μίας αγχωτικής προσωπικότητας των παιδιών χωρίς να είναι ευτυχισμένα.

Επίσης η υψηλή γονική συμμετοχή δημιουργούνε προσωπικότητες με χαμηλότερα επίπεδα αυτόνομης λειτουργίας στους αναδυόμενους ενήλικες (Segrin et al., 2012).

Αντίθετα, ο γονικός ψυχολογικός έλεγχος έχει χαρακτηριστεί από τις προσπάθειες των γονέων να εξαναγκάσουν τα παιδιά τους:

- να σκέφτονται,
- να αισθάνονται ή

- να συμπεριφέρονται με συγκεκριμένο τρόπο

Μέσω:

- της απόσυρσης της στοργής,
- της ενοχής,
- της παρείσφρησης και
- της ακυρότητας (Bebes, Samarova, Shilo, & Diamond, 2013).

Επιπλέον, ο γονικός ψυχολογικός έλεγχος έχει χαρακτηριστεί από τις προσπάθειες των γονιών να εκφράσουν:

- απογοήτευση,
- να επικαλεστούν ενοχές και
- να απορρίψουν την αγάπη των παιδιών (Hauser Kunz & Grych, 2013).

Αποτελέσματα μελετών των Odenweller, Booth-Butterfield και Weber, (2014) που αφορούν τον ψυχολογικό έλεγχο της υπεργονικού ελέγχου έδειξαν ότι υπάρχουν αρνητικές συσχετίσεις με τη δόμηση της προσωπικότητας των παιδιών, όπως:

- αντικοινωνικά και μοναχικά παιδιά
- υψηλά επίπεδα κατάθλιψης και άγχους
- κατάχρηση ηρεμιστικών
- κοινωνική αποστασιοποίηση

Τα αποτελέσματα αυτά έχουν διαβεβαιωθεί με αποτελέσματα έρευνας των LeMoynes και Buchanan (2011) και των Manzeske και Stright (2009) που έχουν βρει ότι ο έντονος ψυχολογικός έλεγχος δημιουργεί δομεί προσωπικότητες που δεν μπορούν να ρυθμίσουν τα συναισθήματά τους και τα παιδιά θα αντιμετωπίσουν ψυχολογικά προβλήματα στην ενήλική ζωή τους (Manzeske & Stright, 2009).

Συμπερασματικά ο υπερβολικός συμπεριφορικός και ψυχολογικός έλεγχος φαίνεται να σχετίζεται με τα συμπτώματα αρνητικής ψυχικής υγείας, που είναι ανασταλτικοί παράγοντες για την ανάπτυξη αυτόνομης συμπεριφοράς, όπως:

- κατάθλιψη,
- άγχος και
- στρες.

3.5.Αποτελέσματα της υπεργονικής μέριμνας στη δόμηση της προσωπικότητας των παιδιών και των εφήβων

Η υπεργονική μέριμνα χαρακτηρίζεται από εντατικό υπεργονικό έλεγχο στα παιδιά. (Schiffirin et al., 2013). Όμως είναι δύσκολο να διερευνηθεί διότι αναφέρεται στον όρο «γονέας ελικόπτερο», δηλαδή στην τάση των γονέων να «αιωρούνται» υπερβολικά πάνω από τα παιδιά τους και πρέπει να ληφθούν υπόψη διαφορετικοί τρόποι επισήμανσης όπως:

- υπεργονική μέριμνα,
- ελικόπτερο υπεργονεισμού και
- παρεμβατική γονική μέριμνα που αναφέρεται σε «γονικές συμπεριφορές που είναι παρεμβατικές και χειραγωγικές των σκέψεων, των συναισθημάτων και των προσκολλήσεων των παιδιών στους γονείς»

Μέχρι πρόσφατα, η υπεργονική μέριμνα θεωρούνταν ένα στυλ γονικού ελέγχου που διαμόρφωνε τη προσωπικότητα των παιδιών μέσα από ψυχολογικό και συμπεριφορικό έλεγχο.

Ωστόσο, η Padilla-Walker και Nelson (2012) προσδιόρισαν ότι η δόμηση της προσωπικότητας των παιδιών από υπεργονικούς γονείς γίνεται μέσα από τρεις παράγοντες:

- έλεγχος συμπεριφοράς,
- ψυχολογικός έλεγχος,
- γονική μέριμνα με ελικόπτερο

τους οποίους τομείς πρέπει να ερευνήσουν οι μελετητές του υπεργονεισμού για να αξιολογήσουν πως κάθε ένας τομέας συμμετέχει στη δόμηση προσωπικοτήτων των παιδιών που ανατρέφονται από υπεργονεικούς γονείς.

Αυτό το μοντέλο των τριών παραγόντων απευθύνεται στις σχέσεις παιδιών - μητέρας, παιδιών-πατέρας αναφορά στη μητέρα, αναφορά στον πατέρα.

Συγκεκριμένα, η Padilla-Walker και Nelson (2012) διαπίστωσαν ότι τα άτομα των οποίων η προσωπικότητα έχει δομηθεί από υπεργονικούς γονείς και έχουν λάβει υπερβολική ζεστασιά χαρακτηρίζονται από: περιορισμένη ανάπτυξη συναισθηματικής ή ψυχολογικής αυτονομίας, με αποτέλεσμα να δυσκολεύονται :

- στη διαπραγμάτευση (Segrin et al., 2012),
- στην επίλυση διαπροσωπικών συγκρούσεων,

- στη λήψη αποφάσεων,
- στην οικονομική χρηματοδότηση και
- στις ακαδημαϊκές δεξιότητες (Padilla-Walker & Nelson, 2012); (Odenweller et al., 2014).

3.6.Συσχέτιση συναισθηματικής δυσφορίας και υπεργονισμού

Οι Odenweller et al. (2014) διεξήγαγαν μια μελέτη σχετικά με την υπεργονική μέριμνα στο Mid-Atlantic University σε δείγμα 268 φοιτητών κολεγίου. Οι ερευνητές διαπίστωσαν ότι το εξήντα έως το εβδομήντα τοις εκατό των συμμετεχόντων μαθητών ανέφεραν ότι αντιμετώπισαν περιστασιακά υπεργονική συμπεριφορά.

Οι Odenweller et al. (2014) αναφέρουν στη μελέτη τους αποτελέσματα έρευνας των Locke, Campbell και Kavenaugh (2012) οι οποίοι βρήκαν ότι η πλειοψηφία των γονέων-συμμετεχόντων που ενέκριναν συμπεριφορές που σχετίζονται με την υπεργονική μέριμνα ανέφεραν ότι:

- έχουν υψηλή μόρφωση,
- κερδίζουν διπλά εισοδήματα και
- επικεντρώνονται στα ακαδημαϊκά επιτεύγματα των αναδυόμενων ενήλικων παιδιών τους.

. Επιπλέον, οι Odenweller et al. (2014) διαπίστωσαν ότι ενώ οι γονείς φαίνεται να επικοινωνούν με συνέπεια με τα παιδιά τους, η συμπεριφορά τους μερικές φορές θεωρείται υπερβολική.

Συμπεριφορές υπεργονικής συμπεριφοράς όπως π.χ.

- εισβολή στις προσωπικές αποφάσεις των παιδιών και
- περιορισμός αυτονομίας

φαίνεται να συσχετίζονται με ανησυχίες για τη ψυχική υγεία στην αναδυόμενη ενήλικη ζωή (LeMoyné & Buchanan, 2011; Padilla-Walker & Nelson, 2012). Συγκεκριμένα, έχουν βρεθεί ότι συσχετισμοί μεταξύ υπεργονικών και αναποτελεσματικών δεξιοτήτων αντιμετώπισης (δηλαδή εσωτερίκευση, αποστασιοποίηση) δημιούργησαν προσωπικότητες παιδιών που χαρακτηρίζονται από:

- ναρκισσισμό,
- άγχος και

- στρες στην αναδυόμενη ενήλικη ζωή και
- ψυχολογική δυσφορία, η οποία μπορεί να σχετίζεται με την εμφάνιση επίπεδα κατάθλιψης, άγχους και αντιληπτού στρες των ενηλίκων παιδιών (LeMoynes & Buchanan, 2011; Schiffrin et al., 2014; Segrin et al., 2013).

Αποτελέσματα ερευνών των Sideridis και Kafetsios (2008) επιβεβαιώνουν τα αποτελέσματα των υπεράνω αναφερόμενων ερευνητών συμφωνούν και συμπληρώνουν ότι η συμπεριφορά του υπεργονέα συνδέεται με ανησυχίες για:

- τη ψυχική και σωματική υγεία των παιδιών και
- για κατάχρηση ουσιών όταν μεγαλώσουν

Οι Odenweller et al. (2014) διαπίστωσαν ότι οι αναδυόμενοι ενήλικες που βίωσαν υπεργονική συμπεριφορά ανέφεραν μεγαλύτερα συμπτώματα κατάθλιψης, έκαναν κατάχρηση παυσίπονων συχνότερα και συνταγογραφήθηκαν αντικαταθλιπτικά φάρμακα πιο συχνά από ότι οι νεοεμφανιζόμενοι ενήλικες που δεν ανέφεραν υπεργονικές συμπεριφορές.

3.7.Υπεργονεϊσμός και δημιουργία προσωπικότητας που ανέχονται αρνητικές καταστάσεις

Η ανοχή δυσφορίας αρχικά ορίστηκε ως η ικανότητα ενός ατόμου να διατηρεί στοχευόμενη συμπεριφορά ενώ υπομένει σωματική ή ψυχολογική δυσφορία (Perez, 2017). Σε γενικές γραμμές, οι επαγγελματίες ψυχικής υγείας έχουν κατανοήσει ότι η ψυχολογική δυσφορία αποτελείται από την ικανότητα ανοχής αρνητικών εσωτερικών καταστάσεων όπως:

- δυσάρεστα συναισθήματα
- ασάφεια,
- αβεβαιότητα,
- απογοήτευση και
- σωματική δυσφορία (Leyro, Zvolensky και Bernstein,

2010).

Οι Lejuez, Banducci και Long (2013) υποστηρίζουν ότι τα άτομα που η προσωπικότητά τους διακατέχεται από ανοχή δυσφορίας, χαρακτηρίζονται από:

- επικίνδυνη συμπεριφορά,
- ροπή στο κάπνισμα,

- χαρακτηριστική επιθετικότητα) και
- ανάρμοστες συμπεριφορές.
- Στην αναδυόμενη ενήλικη ζωή, η συναισθηματική ανοχή

συσχετίστηκε:

- με συμπτώματα άγχους
- έντονη ανησυχία
- αρνητικό σχέση μεταξύ συναισθηματικής ανοχής και αυτοαναφερόμενου θυμού

Οι (Marshall-Berenz et al. (2010) μελέτησαν ένα δείγμα εφήβων και βρήκαν ότι οι έφηβοι με χαμηλή συναισθηματική ανοχή τείνουν να εκδηλώνουν:

- παρορμητικότητα προς το αλκοόλ και τη μαριχουάνα
- χαμηλή αντιμετώπιση των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν.

Ενώ οι έφηβοι που ενθαρρύνονται από τους γονείς ανταποκρίνονται στο άγχος πιο αποτελεσματικά από τους εφήβους που δέχονται υπεργονεϊσμό.

Οι Morris, Silk και Steinberg (2007) πρότειναν ότι το παιδί και ο έφηβος που έχουν ανοχή δυσφορίας, σχετίζεται από τον τρόπο συμπεριφοράς των γονέων και γενικά της οικογένειας, γονική μέριμνα που σχετίζεται με τα συναισθήματα, τις πρακτικές συμπεριφοράς και το συναισθηματικό κλίμα που κυριαρχεί μέσα σε αυτές.

Όσον αφορά το φύλο έχει επίσης βρεθεί ότι μετριάζουν τη σχέση μεταξύ τόσο της μητρικής όσο και της εφηβικής συναισθηματικής ανοχής. Τα ευρήματα καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η μητρική συναισθηματική ανοχή επηρεάζει μόνο τη συναισθηματική ανοχή των εφήβων κοριτσιών.

Επίσης βρέθηκε ότι τα υψηλά επίπεδα γονικού ελέγχου επηρεάζουν τη προσωπικότητα των εφήβων και δεν μπορούν να ρυθμίσουν τα συναισθήματά τους. Επίσης όταν ο γονικός έλεγχος δεν προσαρμόζεται για τα κατάλληλα αναπτυξιακά επίπεδα που αναμένονται στους αναδυόμενους ενήλικες, η αυτονομία δεν αναπτύσσεται και αυτό μπορεί να σχετίζεται με προβλήματα με ρύθμιση συναισθημάτων.

Έτσι, οι Manzeske και Stright (2009) επισημαίνουν ότι οι προσπάθειες των γονέων να ελέγξουν τα συναισθήματα των απογόνων τους μπορεί να συνδέονται με τη συναισθηματική ανοχή αυτών.

3.8. Ψυχολογική δυσφορία και υπεργονεϊσμός

Η παιδική ηλικία σχετίζεται σημαντικά με την ψυχολογική λειτουργία και τα επίπεδα δυσφορίας. Οι Rhodes & Anastasi (2012) εξέτασαν τα θετικά και τα αρνητικά συναισθήματα σχετικά με την οικογένεια που μεσολαβούν στη συσχέτιση μεταξύ οικογενειακών συγκρούσεων και στη κοινωνική προσαρμογή. Οι ερευνητές επεσήμαναν ότι σύμφωνα με μία μελέτη που διεξήγαγαν σε δείγματα φοιτητών ότι οι φοιτητές που αυτοαναφέρουν ότι νοιώθουν συναισθηματική δυσφορία εξηγούν ότι αυτό το συναίσθημα είναι απόρροια των οικογενειακών συγκρούσεων λόγω υπερπροστατευτικότητας των γονέων τους με αποτέλεσμα να δυσκολεύονται να προσαρμόζονται κοινωνικά.

. Έτσι, φαίνεται λογικό να υποθεθεί ότι οι συμπεριφορές των υπεργονέων, εκλαμβάνονται ως ανεπιθύμητη ή αρνητική επιρροή στη προσωπικότητα των αναδυόμενων ενήλικων και μπορεί να επηρεάσει τις μετέπειτα συναισθηματικές τους αποφάσεις.

Οι Lejuez et al. (2013) υποστήριξαν ότι η συναισθηματική δυσφορία δημιουργεί εκτός από ψυχικά προβλήματα και προβλήματα υγείας στους αναδυόμενους ενήλικες που σχετίζονται με την ψυχοπαθολογία και την ψυχολογική υγεία.

Έτσι η προσωπικότητα των παιδιών και των εφήβων, ως αποτέλεσμα της υπεργονεϊκότητας χαρακτηρίζεται από:

- έντονο άγχος
- ανησυχία
- κοινωνική απομόνωση
- κατάθλιψη και
- ανασφάλεια (Schiffirin et al., 2014).

3.9. Επίδραση των δασκάλων στην προσαρμογή των παιδιών που έχουν λάβει υπεργονεϊκή φροντίδα στο σχολείο

Ενώ τα στυλ ανατροφής επηρεάζουν την προσαρμογή των παιδιών στο σχολείο, οι σχέσεις δασκάλου-παιδιού έχουν επίσης αντίκτυπο στην θετική αντιμετώπιση αυτών. Η σχέση δασκάλου-παιδιού επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο τα παιδιά αποδίδουν ακαδημαϊκά και κοινωνικά στο σχολείο (Rudasill & Rimm-Kaufman, 2009). Προηγούμενες έρευνες έχουν δείξει ότι οι θετικές σχέσεις με τους

δασκάλους μπορούν να λειτουργήσουν ως δίκτυα υποστήριξης για τα παιδιά. Οι Rudasill και Rimm-Kaufman (2009) έχουν διαπιστώσει ότι οι θετικές σχέσεις δασκάλου-παιδιού διαμορφώνουν καλές εργασιακές συνήθειες και λιγότερες εσωτερικεύσεις και εξωτερικεύσεις προβλημάτων στα επόμενα σχολικά χρόνια.

Σύμφωνα με τους Buysse, Verschueren και Doumen (2011), τα παιδιά με ανασφαλείς σχέσεις προσκόλλησης γονέα-παιδιού μπορούν ακόμα να διαμορφώσουν στενές σχέσεις με τους δασκάλους τους, όταν οι δάσκαλοι είναι ζεστοί και υποστηρικτικοί. Αυτό σημαίνει ότι παιδιά των οποίων οι γονείς χρησιμοποιούν στυλ γονικής μέριμνας που δεν ευνοούν την καλλιέργεια ασφαλούς προσκόλλησης σχέσεις, όπως αυτές που εμπλέκονται σε γονική υπερπροστασία, μπορούν ακόμα να δημιουργηθούν στενές σχέσεις με τους δασκάλους. Οι στενές σχέσεις με τους δασκάλους μπορεί να βοηθήσουν στην προστασία αυτών των παιδιών από τις αρνητικές επιπτώσεις που σχετίζονται με το γονεϊκό στυλ που χρησιμοποιείται στο σπίτι. Η ευαισθησία του δασκάλου παίζει μεγάλο ρόλο στο εάν είναι θετικές ή όχι οι σχέσεις δασκάλου παιδιού (Rimm-Kaufman et al., 2002).

Μια μελέτη των Birch και Ladd (1997), η οποία χρησιμοποίησε ένα δείγμα 206 παιδιών με μέσο όρο ηλικίας 5,58, διαπίστωσε ότι οι δάσκαλοι που ήταν ζεστοί και είχαν θετικές αλληλεπιδράσεις με τα παιδιά ενθάρρυναν την ανάπτυξη της αυτονομίας στην τάξη.

Δεδομένου ότι οι υπερπροστατευτικοί γονείς περιορίζουν την αναπτυξιακά κατάλληλη ανάπτυξη αυτονομίας (Hastings et al., 2010), η ύπαρξη ενός δασκάλου που υποστηρίζει την ανάπτυξη της αυτονομίας μπορεί να είναι ιδιαίτερα επωφελής για παιδιά που βιώνουν γονική υπερπροστασία. Μια άλλη μελέτη από τους O'Connor και McCartney (2007) διαπίστωσε ότι προωθούνται οι στενές σχέσεις δασκάλου-παιδιού από τη προσχολική ηλικία έως την τρίτη τάξη για την ανάπτυξη των ακαδημαϊκών επιτευγμάτων των παιδιών στην τρίτη τάξη (Rudasill & Rimm-Kaufman, 2009).

Αποτελέσματα έρευνας των Buhs et al. (2015) έχουν επίσης υποδείξει ότι οι εξαιρετικά ευαίσθητοι δάσκαλοι μπορεί να μετριάσουν το συσχετίση μεταξύ ντροπαλότητας και ακαδημαϊκών αποτελεσμάτων. Σε μια μελέτη που επικεντρώθηκε σε παιδιά προσχολικής ηλικίας μέχρι τη πρώτη δημοτικού, η ευαισθησία των δασκάλων ήταν βρέθηκε να σχετίζεται θετικά με τη δέσμευση στην τάξη και την απόρριψη από τους συνομηλίκους τους (Buhs et al., 2015).

Ο Baker (2006) επισημαίνει ότι οι θετικές σχέσεις με ενήλικες μπορεί να χρησιμεύσουν ως προστατευτικοί παράγοντες για τα παιδιά με υπερπροστατευτικούς γονείς. (Baker, 2006).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

4. ΚΟΙΝΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΓΟΝΕΩΝ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΕΡΓΟΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ

4.1.Ο ρόλος της μητέρας στην υπεργονική μέριμνα

Αποτελέσματα έρευνας των Hudson και Dodd (2012) έδειξαν ότι οι παρεμβατικές γονεϊκές συμπεριφορές των μητέρων που εφαρμόζουν τον υπεργονεϊσμό είναι υπεύθυνες για την εμφάνιση του πρώιμου κλινικού άγχους και της κατάθλιψης στη μέση παιδική ηλικία.

Αποτελέσματα έρευνας των Cummings, Merrilees και George (2010) όσον αφορά τη γονεϊκή μέριμνα, όταν υπάρχουν συζυγικές εντάσεις ή διαζύγιο των γονέων, δείχνουν ότι οι μητέρες τείνουν να αντισταθμίζουν τα παιδιά τους παρέχοντας περισσότερη υποστήριξη. Κατά την υποβολή αίτησης για την υπεργονική και την ευημερία των εφήβων, μια προηγούμενη μελέτη έδειξε ότι υποστηρίζει ότι η μητέρα προσπαθεί πολύ να έχει αυτή τη πλήρη επιμέλεια των παιδιών.

Η υπερβολική ανατροφή των γονέων μείωσε την εφηβική κατάθλιψη σε μονογονεϊκές οικογένειες από ότι σε άθικτες οικογένειες, υποστηρίζοντας την αντισταθμιστική υπόθεση (Valdez, 2016).

4.2.Ο ρόλος του πατέρα στην υπεργονική μέριμνα

Οι Tsui και Leung (2021) υποστηρίζουν ότι στην πραγματικότητα, οι πατέρες είναι πιο πιθανό να αναλάβουν τον ρόλο της οικονομικής επιβίωσης στην οικογένεια, ενώ οι μητέρες είναι υπεύθυνες για την ανατροφή των παιδιών και τη διαχείριση της οικογένειας.

Οι Leung και Shek (2016) επισημαίνουν ότι υπάρχουν διαφορές του ρόλου των φύλων στις οικογενειακές διαδικασίες και στην ανατροφή των παιδιών μπορεί να συμβάλλουν σε διαφορετικά επιπτώσεις στην ανάπτυξη των εφήβων. Οι ερευνητές εξέτασαν τις σχέσεις μεταξύ πατρικής και μητρικής υπεργονικής μέριμνας, τις σχέσεις πατέρα-παιδιού και μητέρας-παιδιού όσον αφορά τη σύγκρουση και το άγχος των εφήβων. Οι ερευνητές χρησιμοποίησαν διαχρονικά δεδομένα τριών κυμάτων κινέζων εφήβων στο Χονγκ Κονγκ.

Αποτελέσματα έρευνας των Cummings, Merrilees και George (2010) όσον αφορά τη γονεϊκή μέριμνα, όταν υπάρχουν συζυγικές εντάσεις ή διαζύγιο των γονέων, δείχνουν ότι οι πατέρες είναι πιο ευάλωτοι. Διαχέονται από άγχος που η συζυγική διχόνοια γίνεται αιτία για πιο αρνητική ανατροφή των παιδιών

4.3. Άποψη των γονέων και των εφήβων για την υπεργονική συμπεριφορά

Σε μια ποιοτική μελέτη των Leung, Shek, & Ng. (2018) που διερευνά τη γνώμη των γονέων και των εφήβων για την υπεργονική συμπεριφορά, τόσο οι γονείς όσο και οι έφηβοι επεσήμαναν ότι:

- η γονική υπερβολική αντίδραση στην ακαδημαϊκή επίδοση των παιδιών,
- ο υπερβολικός προγραμματισμός μαθημάτων και η βελτίωση των μαθημάτων,
- η συχνή σύγκριση των επιτευγμάτων των παιδιών μεταξύ των συνομηλίκων είναι χαρακτηριστικά της υπεργονικής μέριμνας.

Βέβαια όπως υποστηρίζει ο Shek (2008) είναι απαραίτητο να χρησιμοποιηθούν μετρήσεις στη μελέτη της υπεργονικής μέριμνας, όσον αφορά την πολυπολιτισμική ταυτότητα των γονέων, αλλά και τη σχετική συμβολή του πατρικού και του μητρικού υπεργονικού ρόλου στις συσχετίσεις με την ευημερία και την ανάπτυξη των εφήβων

4.4. Ο ρόλος του φύλου στην υπεργονική φροντίδα

Για το εφηβικό φύλο, τα κορίτσια είναι πιο ευαίσθητα στη γονική στοργή από ότι είναι αγόρια.. Τα στοιχεία έδειξαν ότι η υπερβολική ανατροφή των γονέων ήταν επιζήμια για την ευημερία των κοριτσιών στα αγόρια και η υπερπροστασία της μητέρας συνδέθηκε θετικά με τα σωματικά συμπτώματα των κοριτσιών παρά στα αγόρια. Ωστόσο, υπήρξαν μελέτες που έδειξαν ότι το εφηβικό φύλο το έκανε δεν μετριάζουν τη σχέση μεταξύ της υπεργονικής μέριμνας και της ευημερίας των εφήβων (Darlow, Norvilitis & Schuetze, 2017).

Ως εκ τούτου, είναι οξυδερκές να εξεταστεί εάν οι σχέσεις μεταξύ της υπεργονικής μέριμνας, της σύγκρουσης των γονέων και της ευημερίας των εφήβων θα είναι διαφορετικές μεταξύ των εφήβων αγοριών και κοριτσιών.

4.5. Κοινά χαρακτηριστικά των γονέων υπεργονικής μέριμνας

Όπως υποστηρίζουν οι Hastings et al. (2010) κατά την έρευνα και την παρατήρηση του φαινομένου της υπεργονεικότητας, εντοπίστηκαν κάποια κοινά χαρακτηριστικά στους γονείς που έτειναν να «ασπάζονται» τέτοιου είδους συμπεριφορές και αρχές.

α. Στην πλειονότητά τους τα υπεργονεικά ζεύγη δημιουργούν αγχώδη δεσμό με τα παιδιά τους. Εμπλέκονται υπερβολικά στις ζωές τους, τα ελέγχουν ενδελεχώς και συχνά τους ασκούν κριτική.

β. Αναμφίβολα, παρατηρείται πως η άσκηση αυτού τον γονεικού ελέγχου γίνεται εντονότερη από μέρους τους, καθώς η πρόοδος της τεχνολογίας τους προσφέρει τη δυνατότητα να παρακολουθούν τα παιδιά τους διαδικτυακά, μέσω πληθώρας εφαρμογών.

γ. Συνάμα με τα παραπάνω οι υπερπροστατευτικοί γονείς φανερώνουν τάση υπερφροντίδας καθώς ανησυχούν για τα παιδιά τους, φοβούνται υπερβολικά για εκείνα και εξωτερικεύουν περίσσεια συναισθηματική απόκριση.

δ. Οι γονείς με υπεργονεική συμπεριφορά ελέγχουν τις φιλικές σχέσεις των παιδιών τους με τους συνομηλίκους τους, συγκρίνουν τις επιδόσεις τους με τους άλλους και τα επαινούν ή ψέγουν ανάλογα.

ε. Ιδιαίτερη υπερπροστασία δίνεται σε παιδιά με χρόνιες ασθένειες ή αναπηρίες. Οι φόβοι για την εξέλιξη της υγείας των παιδιών τους, τους θέτει σε συνεχή επαγρύπνηση, αφού τα θεωρούν πολλές φορές ιδιαίτερα ευάλωτα και επιρρεπή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

5.ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

5.1.ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

Ανατρέχοντας τις βιβλιογραφικές αναφορές της παρούσας εργασίας νοιώθουμε μία έκπληξη, γιατί διαπιστώνουμε ότι ενώ μία συνεχώς αυξανόμενη μερίδα γονέων που καταβάλλουν όλο και περισσότερες προσπάθειες για να φροντίζουν τα παιδιά τους, τελικά αποτυγχάνουν να κάνουν παιδιά αυτόνομα και ευτυχισμένα. Είναι ένα οξύμωρο σχήμα το οποίο όμως λαμβάνει μεγάλες διαστάσεις, γιατί είναι καθοριστικό για το μέλλον πολλών παιδιών. Αυτό το φαινόμενο λέγεται υπεργονεϊσμός και αποτελεί φαινόμενο της σύγχρονης εποχής, όπου το άγχος, η αβεβαιότητα, ο φόβος για την ασφάλεια των παιδιών ωθούν τους γονείς να μικροδιαχειρίζονται όλη τη ζωή των παιδιών τους. «Αιωρούνται» πάνω από τα παιδιά τους συνεχώς για να βεβαιώνονται ότι παίρνουν σωστές αποφάσεις, να τα προστατεύουν από κάθε ένδειξη σωματικής ή συναισθηματικής δυσφορίας και να τα εμποδίζουν να αντιμετωπίζουν τις συνέπειες της συμπεριφοράς τους. Βέβαια δεν υπάρχει αμφισβήτηση ότι, αυτοί οι στόχοι είναι του υπερπροστατευτικού γονέα είναι καλοπροαίρετοι.

Όμως αυτή η υπεργονική μέριμνα συνήθως πηγάζει από την επιθυμία του γονέα να διαχειριστεί τις προσωπικές του ανασφάλειες, καθώς δεν μπορεί να ανεχτεί να βλέπει το παιδί του να πληγώνεται, να αποτυγχάνει ή να κάνει ένα λάθος. Άλλες φορές, αυτοί οι γονείς αισθάνονται ένοχοι για την πειθαρχία του παιδιού τους και αρνούνται να επιβάλουν τις συνέπειες.

Αυτή η συνεχιζόμενη υπερεπαγρύπνηση και η υπερβολική αγχωτική φροντίδα μπορεί να έχουν σοβαρές συνέπειες για το παιδί. Όπως η συναισθηματική καθυστέρηση στην ανάπτυξη του και η πρόκληση υπερβολικής εξάρτησης στους γονείς του. Αυτά αποτελούν προειδοποιητικά σημάδια ότι ένας γονέας φέρεται υπερβολικά στο παιδί του.

Όμως αυτές οι προσπάθειές των στην ουσία είναι αγώνες εξουσίας, που μπορεί να σηματοδοτούν ότι είναι πολύ επιλεκτικοί ή πολύ απαιτητικοί. Για παράδειγμα εάν ένας γονέας μαλώνει συνέχεια με ένα 5χρονο για να τρώει αρκετά λαχανικά ή να τσακώνεται συνεχώς με ένα 15χρονο για τον τρόπο που φτιάχνει τα

μαλλιά του, μπορεί να το εμποδίζει να αναπτύξει την ανεξαρτησία του, που είναι απαραίτητο εφόδιο για την μετέπειτα ζωή του.

Φυσικά η εμπειρία των γονέων πολλές φορές τους κάνει να υποστηρίζουν να συμβουλεύουν τα παιδιά ότι υπάρχει ένας «καλύτερος τρόπος» ή ένας «σωστός τρόπος» για να κάνουν τα πάντα, αλλά αυτό μπορεί να οδηγήσει στη μικροδιαχείριση κάθε κίνησης του παιδιού. Πρέπει να αφήνουν το παιδί να εξερευνεί από μόνο του νέες ευκαιρίες —όπως το να φοράει ρούχα που δεν ταιριάζουν.

Βέβαια σε κανέναν δεν αρέσει να βλέπει το παιδί του να αποτυγχάνει, αλλά δεν χρειάζεται να τρελαίνεται όταν το παιδί αντιμετωπίζει προβλήματα, γιατί το παιδί όπως πολλές φορές και οι ενήλικοι, πρέπει να μαθαίνει από τα λάθη του. Εάν ο υπεργονέας σπεύδει κάθε φορά να πει το παιδί τη σωστή απάντηση, ή παρεμβαίνει σε κάθε παιχνίδι, ή προσπαθεί να του βρει δουλειά όταν μεγαλώσει, αυτό δε θα μπορέσει να αναπτύξει δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων. Μερικές φορές, τα παιδιά πρέπει να βιώσουν την αποτυχία από πρώτο χέρι και η ανάκαμψη από την αποτυχία παρέχει στα παιδιά ευκαιρίες να ανακαλύψουν πώς μπορούν να κάνουν πράγματα διαφορετικά στο μέλλον.

5.2. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η παρούσα εργασία ευελπιστεί ότι έχει εκπληρώσει το στόχο της, που είναι η ανάπτυξη ενός πλαισίου με τα χαρακτηριστικά της υπεργονικής μέριμνας και τα αποτελέσματα αυτής στη δόμηση της προσωπικότητας των παιδιών και εφήβων, έτσι ώστε να βοηθήσει στην αντιμετώπιση του φαινομένου του υπεργονεϊσμού, όπου η υπερβολική φροντίδα και παρεμβατικότητα των γονέων στις αποφάσεις των παιδιών και των εφήβων μετατρέπεται σε ανασταλτικό παράγοντα της ευτυχίας αυτών.

Στα τέσσερα κεφάλαια αναλύονται: η έννοια του υπεργονεϊσμού, τα είδη υπεργονεϊκής μέριμνας, οι θεωρίες που βοηθάνε στη κατανόηση του υπεργονεϊσμού, ο ρόλος των γονέων, αλλά και του σχολείου στη δόμηση της προσωπικότητας του παιδιού, αλλά και τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του υπεργονέα.

Ενώ η θετική γονεϊκότητα η οποία θέτει τα θεμέλια μίας ολόπλευρης ανάπτυξης των παιδιών, τη δημιουργία ασφαλούς δεσμού με τους γονείς τους, τη συνέπεια χωρίς την επιβολή τιμωρίας, τα σαφή όρια και τη θετική ενίσχυση, ο υπεργονεϊσμός έχει καθαρά αρνητικές επιπτώσεις όχι μόνο στα παιδιά αλλά και τους

ίδιους τους γονείς, που κουράζονται και αγχώνονται πολύ περισσότερο από τους άλλους γονείς.

Αυτό το είδος γονέων είναι συνήθως γονείς που ανήκουν στη μεσαία και την ανώτερη κοινωνικοοικονομική τάξη, ασκούνε περισσότερη πίεση για να προετοιμάσουν τα παιδιά τους στο σχολείο.

Το πιο προστατευτικό στυλ υπεργονεϊκής φροντίδας είναι του γονέα «ελικόπτερου», που «αιωρείται» συνέχεια πάνω από τα παιδιά, για να τα προστατεύει συνεχώς, δεν τα αφήνουν να κάνουν λάθη ή να αποφασίζουν μόνα τους και για τα πιο απλά πράγματα και να επεμβαίνουν συνεχώς στις αποφάσεις τους, στην εφηβεία και στη μετέπειτα ζωή τους.

Όμως μέσω της υπεργονεϊκής φροντίδας οι γονείς εξαναγκάζουν τα παιδιά να αισθάνονται, να σκέφτονται και να συμπεριφέρονται με συγκεκριμένο τρόπο. Αυτό το επιτυγχάνουν απειλώντας ότι δεν θα τα αγαπάνε, δημιουργώντας ενοχές και ακυρώνοντας κάθε πρωτοβουλία τους. Αυτή η συμπεριφορά έχει ως αποτέλεσμα να γίνουν αντικοινωνικά και μοναχικά παιδιά, να έχουν κατάθλιψη και άγχος, στην εφηβεία να κάνουν κατάχρηση ηρεμιστικών, να είναι αποστασιοποιημένα κοινωνικά και να νοιώθουν άγχος και στρες.

Μέσα από βιβλιογραφικές αναφορές και αποτελέσματα ερευνών, διαπιστώνουμε ότι, ενώ οι προθέσεις των γονέων είναι καλοπροαίρετες, ο υπεγονεϊσμός δημιουργεί καθαρά αρνητικές επιπτώσεις στην ανάπτυξη των παιδιών;

Οι θεωρίες που βοηθάνε στη κατανόηση του υπεγονεϊσμού και αναλύονται σε ξεχωριστό κεφάλαιο, είναι η θεωρία της οικογενειακής εμπλοκής, της προσκόλλησης, του αυτοκαθορισμού, του συλλεκτικού μοντέλου, η οικοσυστημική και η θεωρία της ψυχικής ανθεκτικότητας. Η ψυχική ανθεκτικότητα βοηθάει κάθε νέο άτομο να ανταπεξέρχεται στις δυσκολίες που αντιμετωπίζει στη ζωή. Οι υπόλοιπες θεωρίες θεωρούνται σημαντικές διότι εμπλέκονται στις αποφάσεις των υπεργονέων, πάνω στις οποίες βασίζεται η δόμηση της προσωπικότητας των παιδιών.

Οι γονείς από τα πρώτα χρόνια της ζωής των παιδιών τους εξετάζουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του χαρακτήρα των παιδιών τους και με τις αλληλεπιδράσεις τους διαμορφώνουν τη προσωπικότητα των παιδιών τους. Χαρακτηριστικά αυτής της προσωπικότητας είναι η αυτοαντίληψη, η κοινωνικοποίησή, στόχοι και αξίες που θέτουν από πολύ μικρή ηλικία, για πολύ απλά πράγματα, ακόμη και για το παιχνίδι, ο τρόπος που θα τα αντιμετωπίσουν και η αίσθηση ευθύνης που αναπτύσσουν

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το σχολείο είναι ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα που έχει σχεδιαστεί για να παρέχει περιβάλλοντα μάθησης για τη διδασκαλία των μαθητών υπό τη διεύθυνση εκπαιδευτικών, ένα χώρο που βοηθά τη διαμόρφωση της προσωπικότητας των παιδιών, την ανάπτυξη κινήτρων, αυτονομίας, αυτοαποτελεσματικότητας, αυτοεκτίμησης, καθώς και εντοπισμός «κενών» που έχει η ήδη διαμορφωμένη προσωπικότητα των παιδιών.

Η σχέση δασκάλου-παιδιού επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο τα παιδιά αποδίδουν ακαδημαϊκά, κοινωνικά και συναισθηματικά και μπορούν να λειτουργήσουν ως δίκτυα υποστήριξης στα παιδιά.

Εάν οι δάσκαλοι είναι ζεστοί και υποστηρικτικοί, τα παιδιά που βιώνουν προβλήματα ασφαλούς προσκόλλησης και υπερπροστασίας από τους γονείς τους, δημιουργούν στενές σχέσεις μαζί τους και αυτοί από την πλευρά τους με θετικές αλληλεπιδράσεις ενθαρρύνουν τα παιδιά.

Το σχολείο μπορεί να βοηθήσει στην εκπαιδευτική ανάπτυξη των παιδιών που έχουν ανατραφεί με υπεργονεϊκή έρευνα καθώς και στην απόκτηση αυτονομίας, αυτοαποτελεσματικότητας και αυτονομίας αυτών.

5.3. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Επειδή αιτία του υπεργονεϊσμού είναι η προσωπικότητα των γονέων, καθώς και άλλοι παράγοντες από τον περιβάλλοντα χώρο των ίδιων των γονέων, είναι πολύ δύσκολο να γίνουν προτάσεις για την αντιμετώπιση αυτού του φαινομένου, εάν οι ίδιοι οι γονείς δεν αναγνωρίσουν ότι η υπερπροστασία και πολλές φορές εμμονές τους δημιουργούν πρόβλημα στα παιδιά τους.

Γι αυτό η παρούσα εργασία επιχειρεί να προτείνει ότι το φαινόμενο αυτό μπορεί να εντοπιστεί και να αντιμετωπισθεί από τον περιβάλλοντα χώρο του σχολείου και συγκεκριμένα από τις στενές σχέσεις δασκάλου – παιδιού. Τα σχολεία πρέπει να ενημερώσουν τους γονείς για τις διαστάσεις που παίρνει ο υπεργονεϊσμός και για την αρνητική του επίδραση στο μέλλον των παιδιών τους. Μέσω ομιλιών και σεμιναρίων να βοηθήσουν να εντοπίσουν το πρόβλημα τους, όσο πιο νωρίς γίνεται για να μη διογκωθεί όταν τα παιδιά ενηλικιωθούν.

Η παρούσα εργασία ευελπιστεί να γίνει η βάση για περαιτέρω έρευνες για την αντιμετώπιση του υπεργονεϊσμού, αλλά και για τις απόψεις παιδιών αλλά ιδίως εφήβων για την υπεγονεϊκή φροντίδα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Affrunti, N. W., & Ginsburg, G. S. (2012). Maternal overcontrol and child anxiety: The mediating role of perceived competence. *Child Psychiatry and Human Development*, 43, 102–112. DOI 10.1007/s10578-011-0248-z.
- Ang, A.Xing, Y. & Zhang, X. (2006). The Cross-Section of Volatility and Expected Returns. Ανάκτηση στις 30.10.2021 από: <https://doi.org/10.1111/j.1540-6261.2006.00836.x>.
- Baker, J. A. (2006). Contributions of teacher-child relationships to positive school adjustment during elementary school. *Journal of School Psychology*, 44(3), 211-229. doi: 10.1016/j.jsp.2006.02.002.
- Barber, B. K., & Harmon, E. L. (2002). Violating the self: Parental psychological control of children and adolescents. In B.K. Barber (Ed.), *Intrusive parenting: How psychological control affects children and adolescents* (pp. 15–52). Washington, DC: *American Psychological Association*. DOI 10.1037/10422-022
- Barnett, D., Kidwell. S. L., & Leung, K. H. (1998). Parenting and preschooler attachment among low-income urban african american families. *Child Development*, 69(6), 1657-1671. doi: 10.1111/j.1467-8624.1998.tb06183.x
- Baumrind, D. (1966). Effects of authoritative parental control on child behavior. *Child Development*, 37(4), 887-907. doi: 10.2307/1126611.
- Baumrind, D. (2013). Authoritative parenting revisited: History and current status. In R. E. Larzelere, A. Sheffield, & A. W. Harrist (Eds.), *Authoritative parenting: Synthesizing nurturance and discipline for optimal child development* (pp. 11–34). Washington, DC: American Psychological Association.
- Bayless, K. (2019). *What is Helicopter Parenting?* Ανάκτηση στις 1.12.2021 από: <https://www.parents.com/parenting/better-parenting/what-is-helicopter-parenting/>.
- Bayer, J. K., Sanson, A. V., & Hemphill, S. A. (2006). Parent influences on early childhood internalizing difficulties. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 27(6), 542-559. doi: 10.1016/j.appdev.2006.08.002.

- Beike, D. R., Markman, K. D., & Karadogan, F. (2009). What we regret most are lost opportunities: A theory of regret intensity. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 35, 385–397. DOI 10.1177/014616720832832.
- Belfield, C., & Garcia, E. (2014). Parental notions of school readiness: How have they changed and has preschool made a difference?. *Journal of Educational Research*, 107, 138-151.
- Belsky, J., & Pasco Fearon, R. M. (2008). Precursors of attachment security. In J. Cassidy & P. R. Shaver (Eds.), *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications* (2nd ed., pp. 295–316). New York, NY: Guilford.
- Bernstein, G., & Triger, Z. (2010). *Over-parenting*. UC Davis Law Review, 44, 1221-1279.
- Bethke, J. A. (2011). Highly involved parents of college students: *A literature review (Master's thesis)*. Ανάκτηση στις 15.11.2021 από: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.389.8389&rep=rep1&type=pdf>.
- Birch, S. H., & Ladd, G. W. (1997). The teacher-child relationship and children's early school adjustment. *Journal of School Psychology*, 35(1), 61-79. doi: 10.1016/S0022-4405(96)00029-5.
- Bilohur, V. (2019). Formation and development of personality established by change and growth theory. *Humanities Bulletin of Zaporizhzh State Engineering Academy*. DOI:10.26661/2072-1692-2019-76-06. Ανάκτηση στις 30.9.2021 από: <https://www.researchgate.net/publication/332904465> Formation_and_development_of_personality_established_by_change_and_growth_theory
- Bornstein, M.H.(2012). Cultural approaches to parenting. *Parent. Sci. Pract.* 2012, 12, 212–221. [CrossRef] [PubMed]
- Bowlby, J. (1977). The making and breaking of affectional bonds. I. Aetiology and psychopathology in the light of attachment theory. *The British Journal Of Psychiatry*, 130201-210. doi:10.1192/bjp.130.3.201.
- Brantlinger, E. A. (2003). *Dividing classes: How the middle class negotiates and rationalizes school advantage*. New York: RoutledgeFalmer.

- Bredekamp, S. (2004). Play and school readiness. In E. F. Zigler, D. G. Singer, & S. J. Bishop-Josef (Eds.), *Children's play: The roots of reading* (pp. 159–174). Washington, DC: Zero to Three.
- Brief, P.A. (1998). *Attitudes In and Around Organizations*.
- Bronfenbrenner, U., & Ceci, S. J. (1994). Nature-nurture reconceptualized in developmental perspective: A bioecological model. *Psychological Review*, 101, 568-586. doi:10.1037/0033-295X.101.4.568
- Buhs, E. S., Rudasill, K. M., Kalutskaya, I. N., Griese, E. R. (2015). Shyness and engagement: Contributions of peer rejection and teacher sensitivity. *Early Childhood Research Quarterly*, 30(1), 12-19. doi: 10.1016/j.ecresq.2014.07.010.
- Burke, T.J.; Segrin, C.; Farris, K.L.(2018). Young adult and parent perceptions of facilitation: *Associations with overparenting, family functioning, and student adjustment*. *J. Fam. Commun.* 2018, 18, 233–247. [CrossRef]
- Buyse, E., Verschueren, K., & Doumen, S. (2011). Preschoolers' attachment to mother and risk for adjustment problems in kindergarten: Can teachers make a difference?. *Social Development*, 20(1), 33-50. doi:10.1111/j.1467-9507.2009.00555.x.
- Cassidy, J. (2008). The nature of the child's ties. In J. Cassidy & P. R. Shaver (Eds.), *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications* (2nd ed., pp. 3–22). New York, NY: Guilford.
- Cervone, D. & Pervin, A.L. (2018). *Personality: Theory and Research*, 14th Edition
- Chess, S., & Thomas, A. (1999). *Goodness of fit: Clinical applications from infancy through adult life*. New York, NY: Brunner-Mazel/Taylor & Francis.
- Chickering, A. W. (1969). Education and identity. San Francisco: Jossey-Bass.
- Child Development Theories: Urie Bronfenbrenner*. Ανάκτηση στις 30.9.2021 από: <https://www.firstdiscoverers.co.uk/child-development-theories-urie-bronfenbrenner/>
- Conger, R. D., Conger, K. J., & Martin, M. J. (2010). Socioeconomic status, family processes, and individual development. *Journal of Marriage and Family*, 72, 685–704.
- Cooklin, R.A. Giallo, R. D'Esposito, F Crawford, S. (2020). *Parental Fear about Children's Safety When Independently Mobile: Development and Validation of Two Measures*

- Cooklin, R.A. Goall, R. D' Esposito, F. Crawford (2013). Postpartum Maternal Separation Anxiety, Overprotective Parenting, and Children's Social-Emotional Well-Being: Longitudinal Evidence From an Australian Cohort. *Journal of Family Psychology* 27(4):618. DOI:10.1037/a0033332. Ανάκτηση στις 30.10.2021 από: [researchgate.net/publication/263906688_Postpartum_Maternal_Separation_Anxiety_Overprotective_Parenting_and_Children's_Social-Emoti](https://www.researchgate.net/publication/263906688_Postpartum_Maternal_Separation_Anxiety_Overprotective_Parenting_and_Children's_Social-Emoti)
- Coplan, R. J., Arbeau, K. A., & Armer, M. (2008). Don't fret, be supportive! Maternal characteristics linking child shyness to psychosocial and school adjustment in kindergarten. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 36(3), 359-371.
- Cramer, P. (2011). Young adult narcissism: A 20 year longitudinal study of the contribution of parenting styles, *preschool precursors of narcissism, and denial*. *Journal of Research in Personality*, 45, 19–28. DOI 10.1016/j.jrp.2010.11.004
- Creveling, C. C., Varela, R. E., Weems, C. F., & Corey, D. M. (2010). Maternal control, cognitive style, and childhood anxiety: A test of a theoretical model in a multi-ethnic sample. *Journal of Family Psychology*, 24, 439–448. DOI 10.1037/a0020388
- Cummings, E.M.; Merrilees, C.E. & George, M.W. (2010). Fathers, marriages and families: Revisiting and updating the framework for fathering in family context. *In The Role of the Father in Child Development*, 5th ed.; Lamb, M., Ed.; Wiley: Hoboken, NJ, USA, 2010; pp. 154–176.
- Cutrona, C. E., Cole, V., Colangelo, N., Assouline, S. G., & Russell, D. W. (1994). Perceived parental social support and academic achievement: An attachment theory perspective. *Journal of Personality and Social Psychology*, 66(2), 369-378. doi: 10.1037/0022-3514.66.2.369.
- Darlow, V.; Norvilitis, J.M. & Schuetze, P. (2017). The relationship between helicopter parenting and adjustment to college. *J. Child Fam. Stud.* 2017, 26, 2291–2298. [CrossRef].
- Deci, E.L. & Ryan, R.M. (2014). Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2014). Autonomy and need satisfaction in close relationships: *Relationships motivation and interpersonal relationships* (pp. 53–73). The Netherlands: Springer. Deci, Edward L. Ryan, Richard M.

- DeVries, H. M., Kerrick, S., & Oetinger, M. (2007). Satisfactions and regrets of midlife parents: *A qualitative analysis*. *Journal of Adult Development*, 14, 6–15. DOI 10.1007/s10804-007-9024-5.
- Divorce and Children's Adjustment Problems at Home and School: **The Role of Depressive/Withdrawn Parenting** . Ανάκτηση στις 20.10.2021 από: ft-malta.com/wp-content/uploads/2012/08/Divorce-Childrens-adjustment-problems.pdf
- Erel, O. & Burman, B. (1995). Interrelatedness of marital relations and parent–child relations: *A meta-analytic review*. *Psychol. Bull.* 1995, 118, 108–132. [CrossRef].
- Ehrlich, K., Cassidy, B., Gorke, J., Lejuez, M. L., Daughters, W. C. & Stacey, B. (2013). Adolescent friendships in the context of dual risk: *The roles of low adolescent distress tolerance and harsh parental response to adolescent distress*. *EXPORT Add To My ListEmailPrint© Request PermissionsShare*. Journal Article Database: APA PsycArticles. Ανάκτηση στις 30.9.2021 από: <https://psycnet.apa.org/record/2013-22414-001>
- Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and Crisis*; W. W. Norton & Company, Inc.: New York, NY, USA, 1968.
- Feinman, S. (Ed.) (1992). *Social referencing and the social construction of reality in infancy*. New York, NY: Plenum.
- Galinsky, E. (1987). *The six stages of parenthood*. Perseus Books. 1980's Galinsky. Ανάκτηση στις 1.11.2021 από: <https://iastate.pressbooks.pub/parenting-familydiversity/chapter/galinsky/>.
- Gar, N. S., & Hudson, J. L. (2008). An examination of the interactions between mothers and children with anxiety disorders. *Behaviour Research and Therapy*, 46, 1266–1274. DOI 10.1016/j.brat.2008.08.006.
- Garst, B. & Gagnon, R. (2015). Exploring Overparenting within the Context of Youth Development Programs. *Journal of Youth Development* 10(1):6-18. DOI:10.5195/JYD.2015.416
- Givertz, M., & Segrin, C. (2013). Effects of overinvolved parenting on young adults' identity and family satisfaction. *Communication Research*. DOI 10.1177/0093650212456392.
- Gopnik, A., Meltzoff, A. N., & Kuhl, P. K. (2001). *The scientist in the crib*. New York, NY: HarperCollins.

- Gutermuth, L. Bruno, A. Denise, A. Glanville, N.Naiman, Q. Waanders, C. & Shaffer, S. (2005). *The relationships between parenting stress, parenting behaviour and preschoolers' social competence and behaviour problems in the classroom.*
- Hastings, P. D., Nuselovici, J. N., Rubin, K. H., & Cheah, C. S. L. (2010). Shyness, parenting and parent-child relationships. In K. H. Rubin & R. J. Coplan (Eds.), *The development of shyness and social withdraw* (pp. 107-141). New York, NY: The Guilford Press.
- Hudson, J. L., & Dodd, H. F. (2012). *Informing Early Intervention: Preschool Predictors of Anxiety Disorders in Middle Childhood.* PLOS ONE, 7 (8). Ανάκτηση στις 30.9.2012 από:<http://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0042359>
- Jiao, J.; Segrin, C.(2021). Parent–emerging-adult-child attachment and overparenting. *Fam. Relat.* 2021, 70, 859–865. [CrossRef]
- Karavasilis, L., Doyle, A. B. & Markiewicz, D. (2003). Associations between parenting style and attachment to mother in middle childhood adolescence. *International Journal of Behavioral Development*, 27(2), 153–164.ISSN: 0165-0254. doi: 10.1080/0165025024400015.
- Kins, E., Soenens, B., & Beyers, W. (2011). “Why do they have to grow up so fast?” Parental separation anxiety and emerging adults’ pathology of separation-individuation. *Journal of Clinical Psychology*, 67, 647–664. DOI 10.1002/jclp.20786
- Kohut, H. (1977). *The restoration of self.* Madison, CT: *International Universities Press*
- Kochanska, G. (2002). Mutually responsive orientation between mothers and their young children: A context for the early development of conscience. *Current Directions in Psychological Science*, 11, 191–195.
- Landry, R. & Koestner, R.(2008). A Self-Determination Theory Perspective on Parenting McGill Universit. Ανάκτηση στις 30.9.2021 από: https://selfdeterminationtheory.org/SDT/documents/2008_JoussemetLandry_Koestner_CanPsych.pdf
- Lauren K. O'Connell, Michael W. Yogman,(2020). *Encyclopedia of Infant and Early Childhood Development* (Δεύτερη Έκδοση). Ανάκτηση στις 30.10.2021

από <https://www.sciencedirect.com/topics/psychology/transactional-mode>

- LeMoynes, T., & Buchanan, T. (2011). Does “hovering” matter? Helicopter parenting and its effect on well-being. *Sociological Spectrum*, 31, 399–418. DOI 10.1080/02732173.2011.574038
- Lejuez, C.W., Banducci, A.N., & Long, K. (2013). Commentary on the distress tolerance special issue. *Journal of Cognitive Therapy Research*, 37, 510-513. doi:10.1007/s10608-013-9537-2
- Leslie, A. M. (1994). ToMM, ToBy, and agency: Core architecture and domain specificity in cognition and culture. In L. Hirschfeld & S. Gelman (Eds.), *Mapping the mind: Domain specificity in cognition and culture* (pp. 119-148). New York, NY: Cambridge University Press.
- Leung, J.T.Y.; Shek, D.T.L. & Fung, A.L.C.; Leung, G.S.M.(2020). Perceived overparenting and developmental outcomes among Chinese adolescents: Do family structure and conflicts matter? *J. Soc. Pers. Relat.* 2020, 0265407520971713, Advance online publication. [CrossRef].
- Leung, J.T.Y.& Shek, D.T.L.(2016). The influence of parental beliefs on the development of Chinese adolescents experiencing economic disadvantage: *Maternal control as a mediator*. *J. Fam. Issues* 2016, 37, 543–573. [CrossRef].
- Leung, J.T.Y.; Shek, D.T.L. (2019).Hierarchical factor analysis and factorial invariance of the Chinese overparenting scale. *Front. Psychol.* 2019, 10, 1873. [CrossRef] [PubMed].
- Leung, J.T.Y. (2020).Perceived parental sacrifice, filial piety and hopelessness among Chinese adolescents: *A cross-lagged panel study*. *J. Adolesc.* 2020, 81, 39–51. [CrossRef] [PubMed].
- Leung, J.T.Y.; Shek, D.T.L. & Ng, L.S.L. (2018).Over-parenting from the perspectives of Chinese parents and youths. *Int. J. Child. Adolesc. Health* 2018, 11, 315–325.

- Li, X. Li, D. & Newman, J. (2013). Parental Behavioral and Psychological Control and Problematic Internet Use Among Chinese Adolescents: *The Mediating Role of Self-Control*. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking* 16(6). DOI:10.1089/cyber.2012.0293. PubMed. Ανάκτηση στις 30.9.2021 από: europepmc.org/publication/236062385_Parental_Behavioral_and_Psychological_Control_and_Problematic_Internet_Use_Among_Chinese_Adolescents_The_Mediating_Role_of_Self-Control
- Little, B. R. (1999). Personality and motivation: Personal action and the conative evolution. In L. A. Pervin & O. P. John (Eds.), *Handbook of personality: Theory and research* (pp. 501–524). Guilford Press.
- Longmore, M.A.; Manning, W.D. & Giodano, P.C.(2013). Parent-child relationships in adolescence. In *Handbook of Family Theories: A Content-Based Approach*; Fine, M.A., Fincham, F.D., Eds.; Routledge: New York, NY, USA, 2013; pp. 28–50.
- Niditch, L. A., & Varela, R. E. (2012). Perceptions of parenting, emotional self-efficacy, and anxiety in youth: *Test of a meditational model*. *Child Youth Care Forum*, 41, 21–35. DOI 10.1007/s10566-011-9150-x.
- Maccoby EE, & Martin JA. (1983). Socialization in the Context of the Family: Parent-Child Interaction. In: *Handbook of Child Psychology*. Socialization, Personality, and Social Development.
- Manzeske, P.D. & Stright, A.D. (2009). Parenting Styles and Emotion Regulation: The Role of Behavioral and Psychological Control During Young Adulthood. *Journal of Adult Development* 16(4):223-229. DOI:10.1007/s10804-009-9068-9
- Marshall – Berenz, E.C. Vuianovic, A.A. & MacPherson, L. (2010). Impulsivity and Alcohol Use Coping Motives in a Trauma-Exposed Sample: The Mediating Role of Distress Tolerance. PMID: PMC3072811. NIHMSID: NIHMS262408 . PMID: 21483650. doi: 10.1016/.paid.2010.11.033. Ανάκτηση στις 30.6.2021 από: [https:// www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3072811/](https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3072811/)
- Marsh, H. W., & O'Mara, A. (2008). Reciprocal effects between academic self-concept, self-esteem, achievement, and attainment over seven adolescent years: *Unidimensional and multidimensional perspectives of self-concept*.

- Personality and Social Psychology Bulletin*, 34(4), 542-552. doi: 10.1177/0146167207312313.
- Meltzoff, A. N. (1995). Understanding the intentions of others: Re-enactment of intended acts by 18 -month-old children. *Developmental Psychology*, 31, 838-850.
- Mills, R. S., & Rubin, K. H. (1998). Are behavioural and psychological control both differentially associated with childhood aggression and social withdrawal?. *Canadian Journal of Behavioural Science*, 30(2), 132-136.
- Montgomery, N. (2010, May). The negative impact of helicopter parenting on personality. *Poster session presented at the annual meeting of the Association of Psycho-logical Science*. Boston, MA.
- Morris, A. Silk, S.J. & Steinberg, L. (2007). The Role of the Family Context in the Development of Emotion Regulation. *Review of Social evelopment* 16(2):361-388.DOI:10.1111/j.1467-9507.2007. 00389.x. PubMed
- Munich, M.& Munich, A. (2009). *Overparnting and the Narcissiststic*.DOI: 10.3928/00485713-20090401-04 Corpus ID: 2456656. Ανάκτηση στις 15.9.2021 από: *Overparenting and the Narcissistic Pursuit of Attachment*
- Newman K, Harrison L, Dashiff C. & Davies S. (2008). Relationships between parenting styles and risk behaviors in adolescent health: an integrative literature review. *Rev Latino-Am Enfermagem*. Published online February 2008:142-150. doi:10.1590/s0104-11692008000100022
- Nelson, M.K. (2010).*Parenting out of Control: Anxious Parenting in Uncertain Times*; New York University Press: New York, NY, USA, 2010.
- Niditch, L. A., & Varela, R. E. (2012). Perceptions of parenting, emotional self-efficacy, and anxiety in youth: *Test of a mediational model*. *Child Youth Care Forum*, 41, 21–35. DOI 10.1007/s10566-011-9150-x
- O'Connor, E., & McCartney, K. (2007). Examining teacher-child relationships and achievement as part of an ecological model of development. *American Educational Research Journal*, 44(2), 340-369. doi: 10.3102/0002831207302172.

- Odenweller, G.K. Butterfield, B.M. & Weber, K. (2014). Investigating Helicopter Parenting, Family Environments, and Relational Outcomes for Millennials. *Communication Studies* 65(4):407-425. DOI:10.1080/10510974.2013.811434. Ανάκτηση στις 30.9.2021 από: https://www.researchgate.net/publication/271753689_Investigating_Helicopter_Parenting_Family_Environments_and_Relational_Outcomes_for_Millennials
- Oshino, S.; Suzuki, A.; Ishii, G.; Otani, K.(2007). Influences of parental rearing on the personality traits of healthy Japanese. *Compr. Psychiat.* 2007, 48, 465–469. [CrossRef]
- Padilla-Walker, L., & Nelson, L.J. (2012). Black hawk down?: Establishing helicopter parenting as a distinct construct from other forms of parental control during emergency adulthood. *Journal of Adolescence*, 3, 1177-1190. doi: 10.1016/j.adolescence.2012.03.007.
- Pallas, A. M., Entwisle, D. R., Alexander, K. L., & Cadigan, D. (1987). Children who do exceptionally well in first grade. *Sociology of Education*, 60, 251-271.
- Peisner, E. S., & Burchinal, M. R. (1997). Relations between preschool children's child-care experiences and concurrent development: The cost, quality, and outcomes study. *MerrillPalmer Quarterly*, 43(3), 451-477.
- Perez, M.C. (2017). Overparenting and Emerging Adults' Mental Health: *The Mediating Role of Emotional Distress Tolerance*. The University of Southern Mississippi The Aquila Digital Community Master's Theses Spring 5-2017.
- Rapee, R. M. (2009). Early adolescents' perceptions of their mother's anxious parenting as a predictor of anxiety symptoms 12 months later. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 37, 1103–1112. DOI 10.1007/s10802-009-9340-2.parenting as a predictor of anxiety symptoms 12 months later. *J. Abnorm. Child Psychol.* 2009, 37, 1103–1112. [CrossRef]
- Reed, K.; Duncan, J.M.; Lucier-Greer, M.; Fixelle, C.; Ferraro, A.J. (2013).Helicopter parenting and emerging adult self-efficacy: Implications for mental and physical health. *J. Child Fam. Stud.* 2016, 25, 3136–3149. [CrossRef]
- Rimm-Kaufman, S. E., Early, D. M., Cox, M. J., Saluja, G., Pianta, R. C., Bradley, R. H., & Payne, C. (2002). Early behavioral attributes and teachers' sensitivity as predictors of competent behavior in the kindergarten

- classroom. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 23(4), 451-470. doi: 10.1016/S0193-3973(02)00128-4.
- Rhodes M. G., Anastasi J. S. (2012). The own-age bias in face recognition: a meta-analytic and theoretical review. *Psychol. Bull.* 138 146–174
10.1037/a0025750 [PubMed] [CrossRef] [Google Schol]
- Rodrigo, J.M. (2013). *Parenting Styles and Child Well-being*. Ανάκτηση στις 1.12.2021 από: https://www.researchgate.net/publication/258994241_Parenting_Styles_and_Child_Well-being
- Roese, N. J., & Summerville, A. (2005). What we regret most ... and why. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 31, 1273–1285. DOI 10.1177/0146167205274693
- Rothbart, M. K. (2011). *Becoming who we are: Temperament and personality in development*. New York, NY: Guilford.
- Rousseau, S.; Scharf, M. (2015). “I will guide you” The indirect link between overparenting and young adults’ djustment. *Psychiat. Res.* 2015, 228, 826–834. [CrossRef]
- Rubin, K. H., Hastings, P. D., Stewart, S. L., Henderson, H. A., & Chen, W. (1997). The consistency and concomitants of inhibition: *Some of the children, all of the time*. *Child Development*, 68(3), 467-483. doi: 10.1111/j.1467-8624.1997.tb01952.x
- Rudasill, K. M., & Rimm-Kaufman, S. E. (2009). Teacher-child relationship quality: The roles of child temperament and teacher-child interactions. *Early Childhood Research Quarterly*, 24(2), 107-120. doi: 10.1016/j.ecresq.2008.12.03.
- Ryan & Deci, 2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *Am. Psychol.* 2000, 55, 68–78. [CrossRef]
- Ryan, M.R. Deci, L.E. Grolnick, S.W. La Guardia, G. (2015). The Significance of Autonomy and Autonomy Support in Psychological Development and Psychopathology. Ανάκτηση στις 5.9.2021 από:<https://doi.org/10.1002/9780470939383.ch20>
- Sameroff, A. (2009). The transactional model. In *The Transactional Model of Development: How Children and Contexts Shape Each Other*; Sameroff,

- A., Ed.; *American Psychological Association*: Washington, DC, USA, 2009; pp. 3–21.
- Schiffrin, H.H.; Liss, M.; Miles-McLean, H.; Geary, K.A. & Erchull, M.J. (2014). Tashner, T. Helping or hovering? The effects of helicopter parenting on college students' well-being. *J. Child Fam. Stud.* 2014, 23, 548–557. [CrossRef]
- Senior, J. (2014). *All Joy and No Fun*. New York: Harper Collins.
- Segrin, C.; Woszidlo, A.; Givertz, M. & Montgomery, N.(2013). Parent and child traits associated with overparenting. *J. Soc. Clin. Psychol.* 2013, 32, 569–595. [CrossRef].
- Shek, D.T.L. (2008). Perceived parental control and parent-child relational qualities in early adolescents in Hong Kong: *Parent gender, child gender and grade differences*. *Sex Roles* 2008, 58, 666–681. [CrossRef].
- Shultz, S. (2015) *Theories of Personality*. Ανάκτηση στις 30.9.2021 από: <https://www.hzu.edu.in/uploads/2020/9/Theories%20of%20Personality.pdf>
- Sideridis, G. D., & Kafetsios, K. (2008). Perceived parental bonding, fear of failure and stress during class presentations. *International Journal of Behavioral Development*, 32, 119–130. DOI 10.1177/0165025407087210
- Solomon, J., & George, C. (2008). The measurement of attachment security and related constructs in infancy and early childhood. In J. Cassidy & P. R. Shaver (Eds.), *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications* (2nd ed., pp. 383–416). New York, NY: Guilford.
- Spokas, M., & Heimberg, R. G. (2009). Overprotective parenting, social anxiety, and external locus of control: *Cross-sectional and longitudinal relationships*. *Cognitive Therapy and Research*, 33, 543–551. DOI 10.1007/s10608-008-9227-5.
- Sumedho, A. (1995). *The mind and the way: Buddhist reflections on life*. Boston, MA: Wisdom Publications.
- Rapee, R.M.(2009). *Early adolescents' perceptions of their mother's anxious* .
- Rothbart, M. K. (2011). *Becoming who we are: Temperament and personality in development*. Guilford Press.
- Ruble, D. N., Martin, C., & Berenbaum, S. (2006). Gender development. In W. Damon & R. M. Lerner (Series Eds.) & N. Eisenberg (Vol.

- Ed.), *Handbook of child psychology: Vol. 3. Social, emotional, and personality development* (6th ed., pp. 858–932). New York, NY: Wiley.
- Schiffirin, H. H., Liss, M., Miles-McLean, H., Geary, K. A., Erchull, M. J., & Tashner, T. (2013). Helping or hovering? The effects of helicopter parenting on college students' well-being. *Journal of Child and Family Studies*, 23, 548–557. doi: 10.1007/s10826-013-9716-3.
- Segrin, C. Wozidlo, A. Givertz, M. Bauer, A. & Taylor Murphy, M. (2012). The association between overparenting, parent-child communication, and entitlement and adaptive traits in adult children. *Fam. Relat.* 2012, 61, 237–252. [CrossRef]
- Segrin, C.; Wozidlo, A.; Givertz, M.; Montgomery, N. (2013). Parent and child traits associated with overparenting. *J. Soc. Clin. Psychol.* 2013, 32, 569–595. [CrossRef].
- Segrin, Wozidlo, A. Guvertzm M. & Montogomery, N. (2013). Parent and Child Traits Associated with Overparenting. *Journal of Social and Clinical Psychology* 32(6):569- DOI:10.1521/jscp.2013.32.6.569. Ανάκτηση στις 15.10.2021 από: https://www.researchgate.net/publication/261986087_Parent_and_Child_Traits_Associated_with_Overparenting
- Smith, C. L., Eisenberg, N., Spinrad, T. L., Chassin, L., Morris, A. S., Kupfer, A. et al. (2006). *Development and Psychopathology*, 18, 445–469. DOI 10.1017/S095457940606024X
- Solomon, J., & George, C. (2008). The measurement of attachment security and related constructs in infancy and early childhood. In J. Cassidy & P. R. Shaver (Eds.), *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications* (2nd ed., pp. 383–416). New York, NY: Guilford.
- Thompson, R. A. (2006b). The development of the person: Social understanding, relationships, self, conscience. In W. Damon & R. M. Lerner (Series Eds.) & N. Eisenberg (Vol. Ed.), *Handbook of child psychology: Vol. 3. Social, emotional, and personality development* (6th ed., pp. 24–98). New York, NY: Wiley.
- Thompson, R. A. (2012). Whither the pre-conventional child? Toward a life-span moral development theory. *Child Development Perspectives*, 6, 423–429
- Thompson, R. A. (2008). Early attachment and later development: Familiar questions, new answers. In J. Cassidy & P. R. Shaver (Eds.), *Handbook of*

- attachment: Theory, research, and clinical applications* (2nd ed., pp. 348–365). New York, NY: Guilford.
- Thompson, R. A., Winer, A. C., & Goodvin, R. (2010). The individual child: Temperament, emotion, self, and personality. In M. Bornstein & M. E. Lamb (Eds.), *Developmental science: An advanced textbook* (6th ed., pp. 423–464). New York, NY: Psychology Press/Taylor & Francis.
- Thompson, R. (2021). Social and personality development in childhood. In R. Biswas-Diener & E. Diener (Eds), *Noba textbook series: Psychology*. Champaign, IL: DEF publishers. Ανάκτηση στις 10.10.2021 από: [https://nobaproject.com/modules/social-and-personality-development-](https://nobaproject.com/modules/social-and-personality-development-in-childhood) in-childhood
- Tsin, J. & Leung, Y. (2021), Parent-Child Conflict and Anxiety among Chinese Adolescents: A Cross-Lagged Panel Study . *International Journal of Environmental Research and Public Health Article Overparenting* Int. J. Environ. Res. Public Health 2021, 18, 11887. <https://doi.org/10.3390/ijerph182211887>. Ανάκτηση στις 30.9.2021 από: file:///C:/Users/Intel/Downloads/ijerph-18-11887-v2.pdf
- Uehara, T., Sakado, K., Sato, T., & Someya, T. (1999). Do perceived parenting styles influence stress coping in patients with major depressive disorders? *Stress Medicine*, 15, 197–200. DOI 10.1002/(SICI)1099-1700(199907)15:3<197::AID-SMI815>3.0.CO;2-W
- Valdez, R.V.(2016) The Effects of Overprotective Parenting on Academic Self-enting on Academic Selfesteem: *The Moderating Role of Teachers*. Ανάκτηση στις 30.11.2021 από: <https://researchrepository.wvu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=7899&context=etd>.
- Leigh, S. & Vella. C. (2019). A theoretical review of psychological resilience: Defining resilience and resilience research over the decades. *Archives of Medicine and Health Sciences* 7(2):233. DOI:10.4103/amhs.amhs_119_19.
- Warash, B. G., Root, A. E., & Doris, M. D. (2016). Parents' perceptions of play: A comparative study of spousal perspectives. *Early Child Development and Care*, 1-9.

- Wellman, H. M. (2011). Developing a theory of mind. In U. Goswami (Ed.), *Wiley-Blackwell handbook of childhood cognitive development* (2nd ed., pp. 258–284). New York, NY: Wiley-Blackwell
- Wiggins, S.J. (1996). The Five-factor model of personality: *Theoretical Perspectives*.
- Williams, L. R., Degnan, K. A., Perez-Edgar, K., Henderson, H. A., Rubin, K. H., Pine, D. S., Steinberg, L., & Fox, N. A. (2009). Impact of behavioral inhibition and parenting style on internalizing and externalizing problems from early childhood through adolescence. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 37(8), 1063-1075. doi: 10.1007/s10802-009-9331-3
- Gudykunst, B.W. Gao, Ge. Nishida, T. Bond, H.M. Leung, K. Wang, G. (2009). *A cross-cultural comparison of self-monitoring*. Ανάκτηση στις 30.10.2021 από: <https://doi.org/10.1080/08824098909359826>
- Wood, J. J., McLeod, B. D., Sigman, M., Hwang, W., & Chu, B. C. (2003). Parenting and childhood anxiety: theory, empirical findings, and future directions. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 44(1), 134-151.
- Wood, J.J. McLeod, D.B. Sigman, M. Cin, W. C. Hwang, & Chu, C.C. (2003). *Parenting and childhood anxiety: theory, empirical findings, and future directions*. <https://doi.org/10.1111/1469-7610.00106>
- Zeinali A, Sharifi H, Enayati M, Asgari P & Pasha G.(2011). The meditational pathway among parenting styles, attachment styles and self-regulation with addiction susceptibility of adolescents. *J Res Med Sci*. 2011;16(9):1105-1121. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/22973379>.
- Zvotensky, J.M. Vulcanovic, A.A. & Betnstein, A. (2010). *Distress Tolerance: Theory, Measurement, and Relations to Psychopathology*. Ανάκτηση στις 30.9.2021 από: <https://doi.org/10.1177/0963721410388642>

Περίληψη

Εισαγωγή

Ο υπεργονεϊσμός είναι ένα ακατάλληλο στυλ γονικής μέριμνας, όπου οι γονείς υπερπροστατεύουν τα παιδιά τους, εμπλεκόμενοι υπερβολικά στη καθημερινή τους ζωή, παρέχοντας τεράστια φροντίδα και προσοχή, με αρνητικές όμως επιπτώσεις στα παιδιά τους.

Μεθοδολογία

Η παρούσα εργασία είναι μια ανασκοπική έρευνα, η οποία βασίζεται σε βιβλιογραφικές αναφορές και έγκυρα άρθρα του διαδικτύου.

Στόχος

Ανάπτυξη ενός πλαισίου με τις επιπτώσεις της υπεργονικής μέριμνας στη δόμηση της προσωπικότητας των παιδιών, ώστε να γίνει η βάση για περαιτέρω έρευνες για την αντιμετώπιση του φαινομένου του υπεργονεϊσμού, όπου η υπερβολική φροντίδα και παρεμβατικότητα των γονέων στις αποφάσεις των παιδιών και των εφήβων μετατρέπεται σε ανασταλτικό παράγοντα της ευτυχίας αυτών.

Αποτελέσματα

Κατά τις τελευταίες δεκαετίες οι ερευνητές αναγνώρισαν το φαινόμενο του υπεργονεϊσμού, το οποίο δημιουργήθηκε εξαιτίας της αγχώδους ζωής των γονέων για την επιβίωση και την ανασφάλεια που νοιώθουν για τους κινδύνους της καθημερινότητας. Αποτελεί ένα φαινόμενο που πρέπει να αντιμετωπιστεί, γιατί η έλλειψη αυτονομίας, αυτό αποτελεσματικότητας και αυτοεκτίμησης που νοιώθουν τα παιδιά από την υπερβολική εμπλοκή στη προσωπική τους ζωή προκαλεί αρνητικές επιπτώσεις στο συναισθηματικό, εκπαιδευτικό, κοινωνικό και επαγγελματικό τομέα των μελλοντικών ενηλίκων.

Συμπεράσματα

Ο υπεργονεϊσμός είναι ένα φαινόμενο που αντιμετωπίζεται δύσκολα, γιατί εξαρτάται από τη προσωπικότητα των γονέων που μεγαλώνουν τα παιδιά και εάν δεν διερευνηθεί και δοθεί έμφαση από το σχολείο, και δεν ακουστούνε και οι φωνές των παιδιών και κυρίως ενηλίκων, θα έχουμε γενιές γονέων που αγχώνονται υπερβολικά, κουράζονται υπερβολικά και θα μεγαλώσουν υπερβολικά ανασφαλείς ενήλικες που δε θα μπορέσουν να γίνουν αυτόνομοι στη μελλοντική ζωή τους.

Abstract**Introduction**

Over parenting is an inappropriate style of parenting, where parents overprotect their children, becoming overly involved in their daily lives, providing tremendous care and attention, but with negative effects on their children.

Methodology

This paper is a review based on literature references and valid internet articles.

Aim

Development of a framework with the effects of over parenting care on the personality structure of children, in order to become the basis for further researches, which will address to phenomenon of over parenting, where excessive care and intervention of parents towards the decisions of children and adolescents, becomes deterrent factor of their happiness.

Results

During last decades researchers have recognized the phenomenon of over parenting which created because of stressful life of parents for survival and the insecurity they feel about the dangers of everyday life. It is a phenomenon that must be faced, because the lack of the autonomy, self-efficacy and self-esteem those children feel from excessive involvement in their personal lives cause negative effects on the emotional, educational, social and professional spheres of future adults.

Conclusions

Over parenting is a phenomenon that is difficult to be solved, because it depends on the personality of the parents, who grow up children and if it is not investigated and emphasized by the school, and the voices of children and especially teenagers, we will have generations of parents who are overly stressed, being too tired and will grow up too insecure adults, who will not be able to become autonomous in their future lives.